Un colind de Crăciun

Charles Dickens

Un colind de Crăciun

Charles Dickens

UN COLIND DE CRĂCIUN

Ilustraţii: P. J. Lynch, ş.a.

EX LIBRIS
PCM
Pro ARTE

În această cărticică fantomatică, m-am străduit să dau viaţă fantomei unei idei care să nu-i stârnească pe cititorii mei împotriva lor înşişi, pe unii împotriva altora, împotriva acestei sărbători sau împotriva mea. Fie ca ea să bântuie casele lor întru bucurie şi nimeni să nu dorească să-i facă de petrecanie.

Prietenul şi slujitorul lor devotat,
C.D.
Decembrie 1843

CUPRINS

STANŢA ÎNTÎI.....5

Fantoma lui Marley 5

STANŢA A DOUA.....31

Primul dintre cele trei duhuri 31

STANŢA A TREIA.....53

Cel de-al doilea duh dintre cele trei 53

STANŢA A PATRA.....84

Ultimul duh 84

STANŢA A CINCEA.....109

Sfârşitul povestirii 109

STANŢA ÎNTÎI

Fantoma lui Marley

De la bun început vom spune că Marley murise. Nu există absolut nici o îndoială în privinţa asta. Certificatul de înmormântare fusese iscălit de preot, de arhivar, de antreprenorul de pompe funebre, de mai-marele cioclilor. Şi Scrooge îl iscălise. Iar numele lui Scrooge era o garanţie sigură la Bursa din Londra, pentru orice act pe care îşi punea el semnătura. Bătrânul Marley era mort ca un cui de uşă, cum spun englezii.

Dar atenţie! Cu toate acestea, după ştiinţa mea, nu văd de ce-ar fi cu osebire mort un cui de uşă. Eu unul aş socoti mai degrabă cuiul de sicriu cel mai mort dintre toate fiarele. Dar înţelepciunea strămoşilor noştri stă în asemenea vorbe; doar n-o s-o smintesc eu, nevolnicul de mine, căci altminteri praf s-ar alege de ţărişoara mea. Îngăduiţi-mi, aşadar, să repet cu dinadinsul că Marley era mort ca un cui de uşă.

Dar ştia oare Scrooge că e mort? De bună seamă că ştia. Cum altminteri? Scrooge şi cu el erau asociaţi de nu ştiu câtă vreme. Scrooge era singurul lui executor testamentar, singurul lui curator, singurul lui reprezentant, singurul lui legatar universal, singurul lui prieten şi singurul îndoliat după el. Şi nici măcar Scrooge nu a fost prea zguduit de tristul eveniment, ba chiar s-a dovedit a fi un desăvârşit om de afaceri chiar în ziua înmormântării, pe care a oficiat-o cu neîndoios profit.

Pomenind de înmormântarea lui Marley, ajung din nou acolo de unde am început. Nu exista nici o îndoială că Marley murise. Trebuie să se înţeleagă limpede asta, căci altminteri nu mai poate ieşi nimic bun din povestirea pe care o voi depăna. Dacă nu suntem pe deplin convinşi că tatăl lui Hamlet a murit înainte de a începe piesa, plimbarea lui la ceas de noapte, în bătaia vântului de răsărit, pe propriile lui metereze, nu e cu nimic mai deosebită de apariţia bruscă a unui oarecare domn de vârstă mijlocie după lăsarea întunericului, într-un loc vântos – la cimitirul Saint Paul, să zicem –, pentru a răvăşi cu adevărat mintea slabă a fiului lui.

Scrooge nu a şters numele bătrânului Marley de pe firmă. El a rămas acolo mulţi ani după aceea, deasupra uşii depozitului: „Scrooge şi Marley”. Firma era cunoscută cu numele de „Scrooge şi Marley”. Uneori, cei noi în meserie îi spuneau lui Scrooge Scrooge şi alteori Marley, dar el răspundea la ambele nume. Pentru el era totuna.

O, dar Scrooge avea mâna scurtă şi nouă băieri la pungă. Un ticălos bătrân, hrăpăreţ, apucător, lacom, calic, cărpănos, un zgârie-brânză! Dur şi tăios precum o cremene din care niciodată n-a izbutit vreun fier să scapere un foc generos; ascuns, ursuz şi singuratic ca o stridie. Răceala din el îi îngheţa trăsăturile bătrâne, îi pişcă nasul ascuţit, îi zgârcea obrajii, îi înţepenea picioarele, îi înroşea ochii şi îi învineţea buzele subţiri; şi i se strecura hoţeşte în glasul gâjâit. Pe cap, pe sprâncene şi pe bărbia ţepoasă avea promoroacă. Purta pretutindeni cu el propria lui

temperatură scăzută; îşi îngheţa biroul în zile de caniculă; şi nu înmuia nici cu un grad gerul de Crăciun.

Căldura şi frigul de afară îl afectau prea puţin pe Scrooge. Căldura nu-l putea încălzi, frigul iernii nu-i dădea fiori. Nu era vânt mai biciuitor ca el, nu era viscol mai aprig, nici ploaie torenţială mai neîndurătoare. Vremea rea nu ştia de unde să-l apuce. Ploaia, ninsoarea, grindina, lapoviţa cele mai năprasnice se puteau lăuda doar cu un singur avantaj faţă de el. Ele „se abăteau” adesea mai cu milă, dar Scrooge niciodată.

Nimeni nu-l oprea vreodată pe stradă să-i spună cu o figură veselă: „Ce mai faci, dragă Scrooge? Când vii pe la mine?” Nici un cerşetor nu se ruga de el să-i dea un bănuţ, nici un copil nu-l întreba cât e ora, nici un bărbat sau femeie nu i-a cerut vreodată lui Scrooge să-i spună care e drumul spre cutare sau cutare loc. Până şi câinii orbilor păreau a-l cunoaşte; şi când îl vedeau că apare, îşi trăgeau stăpânii în pragul uşilor sau în vreo fundătură; apoi, dădeau din coadă, de parcă ar fi spus: „Mai bine fără ochi decât să vezi lumea cu ochii răi, stăpâne fără lumină!”

Dar ce-i păsa lui Scrooge? Taman asta îi plăcea. Fiindcă el se strecura pe-alături de cărările vieţii călcate de mulţime, ţinând la distanţă orice semn de omenie, isteţii îi spuneau lui Scrooge „nebunul”.

Odată, de demult – dintre toate zilele bune ale anului, taman în ajunul Crăciunului – bătrânul Scrooge îşi făcea de lucru în casieria lui. Era un ger tăios, înţepător; ba mai era şi ceaţă; îi auzea pe oameni afară, în fundătură,

umblând încoace şi-ncolo şuierând, lovindu-şi mâinile pe piept şi tropăind pe lespezile de piatră, ca să se încălzească. Orologiile oraşului tocmai bătuseră de trei, dar era deja întuneric bine – nu fusese lumină toată ziua – şi lumânările pâlpâiau în ferestrele birourilor învecinate, ca nişte pete roşiatice pe aerul cafeniu care căpătase parcă substanţă. Vălătucii de ceaţă pătrundeau prin fiecare crăpătură şi gaură de cheie şi într-atât de deasă era, încât, deşi fundătura era cât se poate de îngustă, casele de peste drum păreau nişte năluci. Văzând cum se lăsa norul acela opac, întunecând totul, puteai să-ţi închipui că natura abia îşi mai trăgea sufletul, răsuflând din greu.

Uşa casieriei lui Scrooge era deschisă ca acesta să fie tot timpul cu ochii pe slujbaşul lui, care copia scrisori într-o chilioară prăpădită, un soi de cutie. La Scrooge ardea un foc foarte mic, dar la copist focul era mult mai mic, atât de mic, încât părea dintr-un singur cărbune. Dar nu putea să pună mai mulţi, fiindcă Scrooge ţinea lada cu cărbuni în odaia lui; aşa că, ori de câte ori copistul intra cu lopata, patronul lui prevestea că în curând se vor despărţi. După care, copistul îşi punea pe el şalul alb şi încerca să se încălzească la lumînare; nefiind însă un om cu o imaginaţie vie, efortul îi rămânea nerăsplătit.

— Crăciun fericit, unchiule! Domnul să te aibă-n pază! strigă o voce veselă. Era vocea nepotului lui Scrooge, care dădu buzna peste el atât de brusc, încât aceasta fusese primul semn al apropierii lui.

— Ptiu! spuse Scrooge. Astea-s mofturi!

Nepotul ăsta al lui Scrooge se încălzise atât de tare mergând repede prin ceaţă şi ger, încât strălucea tot; avea o faţă rumenă şi frumoasă; ochii îi scânteiau, iar din gură îi mai ieşeau aburi.

— Crăciunul nu e un moft, unchiule! spuse nepotul lui Scrooge. Sunt sigur că n-ai vrut să spui asta.

— Ba da, spuse Scrooge. Crăciun fericit! Ce drept ai tu să fii fericit? Ce motiv ai tu să fii fericit? Eşti destul de sărac.

— Hai, zău, îi răspunse vesel nepotul. Ce drept ai dumneata să fii mohorât? Ce motiv ai dumneata să fii ursuz? Eşti destul de bogat.

Întrucât Scrooge nu găsi pe moment alt răspuns mai bun, spuse din nou „Ptiu!”, urmat de „Mofturi.'“.

— Nu fi supărat, unchiule! spuse nepotul.

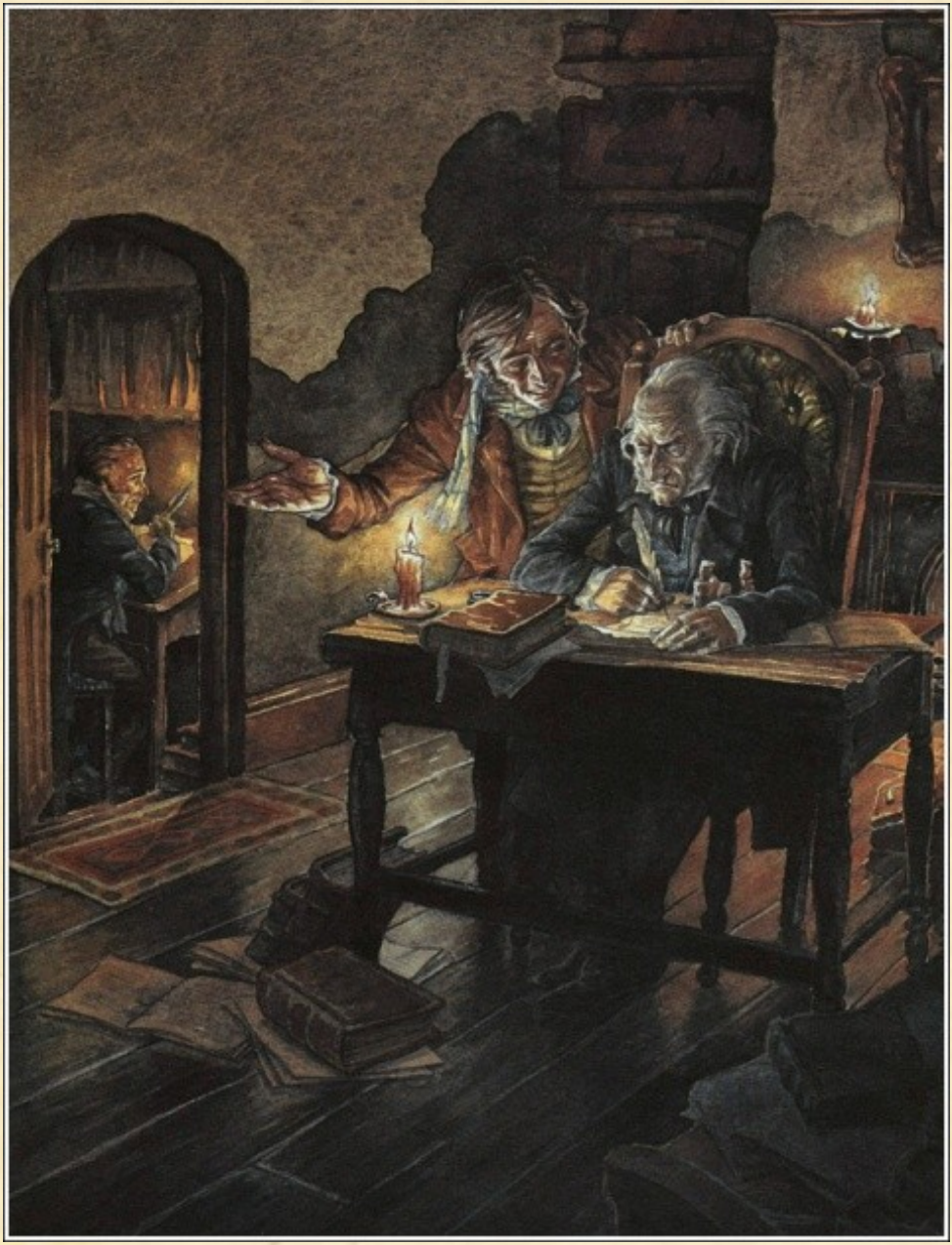

— Cum să nu fiu, îi replică unchiul, când trăiesc în lumea asta de proşti? Crăciun fericit! Mare scofală Crăciunul ăsta! E taman vremea când ai de plătit angaralele şi n-ai bani; când te pomeneşti cu un an mai bătrân, dar cu nici un sfanţ mai bogat; când îţi faci socotelile pe un an întreg şi vezi cum te încolţesc cifrele din hârţoage pe douăsprezece luni pline. Dacă ar fi după mine, spuse Scrooge indignat, aş porunci ca fiece dobitoc care umblă tot timpul cu „Crăciun fericit!”“ pe buze să fie fiert în propria lui budincă şi îngropat, cu o ţeapă împodobită cu globuri înfiptă în inimă. Aşa ar merita!

— Unchiule! se rugă de el nepotul.

— Ascultă, nepoate, i-o reteză tăios unchiul, ţine tu Crăciunul cum vrei şi lasă-mă pe mine să-l ţin cum vreau.

— Să-l ţii? repetă nepotul lui Scrooge. Dar dumneata nu-l ţii.

— Atunci lasă-mă să nu-l bag în seamă, spuse Scrooge. Că mult bine îţi poate face! Mult bine ţi-a făcut până acum!

— Multe lucruri ar fi putut să-mi aducă binele, dar îndrăznesc să spun că n-am tras folos din ele, îi răspunse nepotul. Printre care şi Crăciunul. Dar sunt sigur că am socotit întotdeauna vremea Crăciunului, atunci când îi vine sorocul – pe lângă respectul ce i se cuvine datorită numelui şi obârşiei sale sfinte, dacă se poate judeca în afara acestora —, un răstimp fericit; e vremea bunătăţii, a iertării, a milosteniei, a bucuriei; e singurul răstimp pe care-l cunosc în lungul calendar al anului, când bărbaţi şi femei par să-şi deschidă, cu mărinimie, la unison, sufletele ferecate şi să se gândească la cei mai prejos decât ei, ca şi cum ar fi cu adevărat călători spre mormânt, ca şi ei, şi nu o altă specie de vietăţi, cu alte destinaţii. De aceea, unchiule, chiar dacă nu mi-a vârât niciodată în buzunar nici un bănuţ de aur sau de argint, eu cred că mi-a făcut mult bine şi îmi va face mult bine. şi spun Domnul să-l binecuvânteze!

Copistul din cutie aplaudă fără să vrea. Dar dându-şi seama de îndată de necuviinţa lui, scormoni în foc şi stinse de tot ultima scânteie firavă.

— Dacă mai faci vreun zgomot, spuse Scrooge, o să rămâi pe drumuri de Crăciun! Dar văz că ştii să potriveşti vorbele, conaşule, adăugă el întorcându-se către nepotul lui. Nu m-aş mira să ajungi în Parlament.

— Hai, zău, unchiule, nu fi supărat! Vino mâine la noi la masă.

Scrooge spuse că pe el l-ar vizita – da, chiar aşa a spus. Merse până în pânzele albe, mărturisind că numai pe el l-ar vizita.

— Dar de ce? se plânse nepotul lui Scrooge. De ce?

— De ce te-ai însurat? întrebă Scrooge.

— Pentru că m-am îndrăgostit!

— Pentru că te-ai îndrăgostit! bombăni Scrooge, de parcă ar fi fost singurul lucru din lume mai ridicol chiar decât un Crăciun fericit. La revedere!

— Unchiule, dar dumneata n-ai venit la mine nici înainte de a se întâmpla asta. De ce socoteşti c-ar fi un motiv ca să nu vii acum?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Nu vreau nimic de la dumneata; nu-ţi cer nimic; de ce nu putem fi prieteni?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Îmi pare sincer rău că eşti atât de hotărât. Nu ne-am certat niciodată, nu te-am necăjit cu nimic. Eu am încercat din respect pentru sărbătoarea Crăciunului şi îmi voi păstra buna dispoziţie de Crăciun până la sfârşit. Aşadar, Crăciun fericit, unchiule!

— La revedere, spuse Scrooge.

— Şi un An Nou bun!

— La revedere, spuse Scrooge.

Nepotul ieşi din odaie, fără să rostească totuşi nici o vorbă urâtă. Se opri la uşa de afară ca să-i ureze sărbători fericite copistului, care, deşi murea de frig, îi răspunse cu mai multă căldură decât Scrooge, întorcându-i urările.

— Uite-l şi pe-ăsta, mormăi Scrooge, care-l auzise. Copistul meu câştigă cincisprezece şilingi pe săptămână, are nevastă şi familie şi vorbeşte de Crăciun fericit! Eu intru în balamuc!

Lunaticul ăsta, după ce-l conduse pe nepotul lui Scrooge, introduse alţi doi oameni. Erau doi domni corpolenţi, plăcuţi la înfăţişare, care stăteau acum, cu capetele descoperite, în biroul lui Scrooge. Ţineau în mâini nişte registre şi hârtii şi se înclinară în faţa lui.

— Firma „Scrooge şi Marley”, bănuiesc, spuse unul dintre domni, citind de pe lista lui. Am plăcerea de a mă adresa domnului Scrooge sau domnului Marley?

— Domnul Marley e mort de şapte ani, răspunse Scrooge. Chiar în seara asta se fac şapte ani de când a murit.

— Nu ne îndoim că mărinimia sa este bine reprezentată de asociatul care i-a supravieţuit, spuse domnul, prezentându-şi împuternicirea.

Şi cu siguranţă că era; căci cei doi fuseseră suflete înrudite. Auzind cuvântul fatal – „mărinimie” —, Scrooge se încruntă, clătină din cap şi îi înapoie împuternicirea.

— Domnule Scrooge, la acest ceas de sărbătoare, spuse domnul, scoţând un toc, se cuvine mai mult ca oricând să-i ajutăm pe cât putem pe cei sărmani şi nevoiaşi, apăsaţi acum de suferinţă. Mii de oameni sunt lipsiţi de cele trebuincioase traiului; sute de mii sunt lipsiţi de cele mai mărunte plăceri, domnule.

— Nu mai există puşcării? întrebă Scrooge.

— Sunt multe puşcării, spuse domnul, punând la loc tocul.

— Dar aziluri pentru săraci? se interesă Scrooge. Mai funcţionează?

— Funcţionează. Eu însă aş dori, îi replică domnul, să nu mai funcţioneze.

— Nu mai sunt în vigoare Legea ocnaşilor şi Legea săracilor? întrebă Scrooge.

— O, ba da, domnule, amândouă sunt foarte des invocate.

— Bravo! După cum vorbeaţi la început, m-am temut că s-a întâmplat ceva şi a fost zădărnicită acţiunea lor folositoare, spuse Scrooge. Mă bucură ce-mi spuneţi.

— Socotind că ele nu aduc nici pe departe mângâiere creştinească sufletelor şi trupurilor celor mulţi, îi replică domnul, câţiva dintre noi ne străduim să adunăm fonduri pentru a cumpăra celor sărmani puţină carne şi băutură şi mijloace de a se încălzi. Am ales această perioadă, pentru că tocmai acum se simt mai aprig lipsurile, iar bogăţia se lăfăie mai mult. Cu ce sumă să vă trec?

— Cu nimic! răspunse Scrooge.

— Vreţi să rămâneţi anonim?

— Vreau să fiu lăsat în pace, spuse Scrooge. Dacă tot mă întrebaţi ce vreau, iată, domnilor, care e răspunsul meu. Eu unul nu mă veselesc de Crăciun şi nu-mi pot îngădui să-i fac pe trândavi să se veselească. Contribui la întreţinerea instituţiilor pe care le-am menţionat – costă destul; iar sărăntocilor acolo le e locul.

— Mulţi nu se pot duce acolo, iar mulţi ar prefera să moară.

— Dacă preferă să moară, spuse Scrooge, ar face bine să o facă, şi să mai scadă aşa prisosul de populaţie. Şi, pe deasupra, vă rog să mă scuzaţi, dar eu nu sunt în situaţia asta.

— Dar s-ar putea să fiţi, remarcă domnul.

— Nu e treaba mea, i-o întoarse Scrooge. Omul trebuie să-şi vadă de treburile lui şi să nu se amestece în treburile altora. Ale mele nu-mi dau răgaz. La revedere, domnilor!

Văzând limpede că era zadarnic să mai insiste, domnii se retraseră. Scrooge se întoarse la munca lui, cu o părere mult mai bună despre el însuşi şi într-o dispoziţie mai veselă decât îi era în fire.

Între timp, ceaţa şi întunericul se îndesiseră într-atât încât oamenii umblau cu torţe aprinse, oferindu-se să meargă înaintea caleştilor, pentru a le lumina cailor drumul. Străvechea turlă a unei biserici, al cărei clopot vechi şi răguşit îl privea întotdeauna prosteşte pe Scrooge, dintr-o fereastră gotică ascunsă în zid, se făcu nevăzută şi clopotul bătea orele şi sferturile din nori, vibrând apoi tremurător, de parcă îi clănţăneau dinţii în capul îngheţat acolo, sus.

Frigul se înteţi. Pe strada principală de la coltul fundăturii, câţiva muncitori reparau conductele de gaz. Făcuseră un foc mare într-un vas cu mangal, în jurul căruia se adunaseră o mulţime de bărbaţi şi băietani zdrenţăroşi; îşi încălzeau mâinile şi clipeau din ochi, fascinaţi de vâlvătaie. Hidrantul fusese lăsat de izbelişte şi apa ce se revărsa din el îngheţa acolo tristă, prefăcându-se în ţurţuri mizantropici. Lumina strălucitoare din magazine, în care coroniţele de Crăciun trosneau în căldura lămpilor din vitrine, îmbujora chipurile palide care treceau prin faţa lor. Negoţul cu păsări şi cu coloniale devenise o splendidă glumă; un mirific carnaval care părea să nu aibă nici o legătură cu nişte reguli atât de plicticoase cum sunt tocmeala şi vânzarea. În maiestuoasa lui reşedinţă oficială, ca o fortăreaţă, lordul primar al Londrei împărţea porunci celor cincizeci de bucătari şi majordomi ai săi, ca să ţină Crăciunul aşa cum se cuvine în gospodăria unui lord primar; şi până şi croitoraşul pe care-l amendase cu cinci şilingi lunea trecută, pentru că se îmbătase şi făcuse scandal pe stradă, mesteca budinca pentru a doua zi în mansarda lui, în timp ce slăbănoaga de nevastă-sa dăduse fuga cu copilul să cumpere nişte carne de vită.

Dar ceaţa era tot mai deasă, frigul tot mai aprig. Era un ger pătrunzător, sfredelitor, înţepător. Dacă preabunul Sfânt Dunstan ar fi pişcat puţin nasul Duhului Rău cu o asemenea vreme, în loc să se slujească de armele lui obişnuite, atunci s-ar fi dezlănţuit într-adevăr cu mult folos. Posesorul unui nas turtit şi mititel, muşcat şi molfăit de frigul lacom precum oasele muşcate de câini, se aplecă până la gaura cheii de la uşa lui Scrooge ca să-l încânte cu un colind de Crăciun; dar de cum auzi:

Domnul să vă aibă-n pază,
Şi nimic nu vă mâhnească!

Scrooge înşfacă rigla cu atâta elan, că bietul colindător o zbughi speriat, lăsând gaura cheii în seama ceţii şi a gerului, de-aproape înrudit cu stăpânul casei.

În cele din urmă, sosi şi ora de închidere a casieriei, Scrooge coborî fără tragere de inimă de pe scaunul lui, recunoscând tacit această realitate faţă de copistul plin de speranţe din cutie, care îşi stinse pe dată lumînarea şi îşi puse pălăria.

— Presupun că o să vrei să fii liber mâine toată ziua, spuse Scrooge.

— Dacă nu vă deranjează, domnule.

— Ba mă deranjează, spuse Scrooge, şi nici nu e cinstit. Dacă ţi-aş opri pentru asta o jumătate de coroană, pun rămăşag că te-ai socoti nedreptăţit.

Copistul zâmbi sfios.

— Dar pe mine, spuse Scrooge, nu mă socoteşti nedreptăţit dacă-ţi plătesc leafa pe o zi fără să munceşti.

Copistul îi aminti că asta se întâmpla doar o dată pe an.

— Halal scuză pentru a buzunări omul de douăzeci şi cinci decembrie în fiecare an! spuse Scrooge, încheindu-şi paltonul până la bărbie. Dar cred că trebuie să-ţi dau liber toată ziua. Ai grijă să fii aici mai devreme poimâine dimineaţă.

Copistul promise că aşa va face; şi Scrooge ieşi bombănind, închise biroul într-o clipită, şi copistul, cu capetele lungi ale şalului său alb fluturându-i pe sub surtuc (căci nu avea palton), se dădu de douăzeci de ori cu sania pe Cornhill, la coada unui şir de băietani, ca să cinstească şi el ajunul Crăciunului, şi alergă cât îl ţineau picioarele până acasă, în Camden Town, ca să joace baba-oarba.)

Scrooge luă trista lui masă în obişnuita cârciumă tristă şi, după ce citi toate gazetele şi îşi petrecu restul serii cu registrul lui bancar, se duse acasă să se culce. Locuia în apartamentul ce aparţinuse odinioară asociatului său răposat.

Era alcătuit dintr-un şir de odăi întunecoase, aflate într-o clădire ce sta să se prăbuşească, din fundul unei curţi, atât de nepotrivită acolo, încât cu greu ai fi putut să nu ţi-o închipui alergând pe acolo pe când fusese o tânără căsuţă, jucându-se de-a v-aţi ascunselea cu alte căsuţe şi

neizbutind să mai găsească ieşirea. Acum era cam bătrână şi cam mohorâtă, căci în ea nu locuia nimeni în afară de Scrooge, celelalte odăi fiind închiriate ca birouri. Curtea era atât de întunecată, încât până şi Scrooge, care cunoştea fiecare piatră, era nevoit să bâjbâie cu mâinile prin ea.

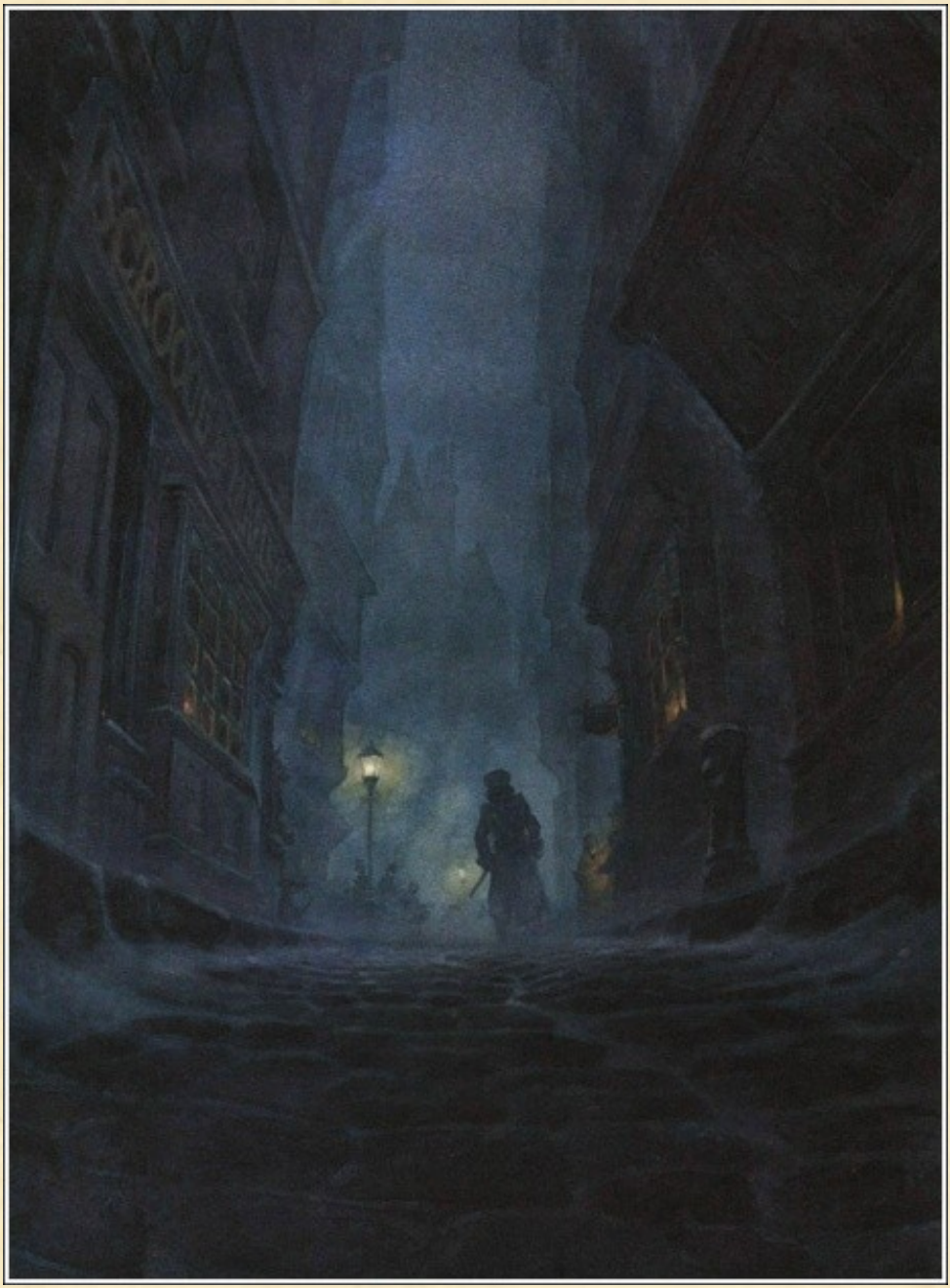

Ceaţa şi gerul învăluiseră într-atât vechea poartă neagră a casei, încât părea că însuşi Duhul Rău al Vremii şedea în prag, cufundat într-o jalnică meditaţie.

Este adevărat că ciocănaşul de la uşă nu avea nimic neobişnuit, doar că era foarte mare. Este, de asemenea, adevărat că Scrooge îl văzuse, în fiecare seară şi dimineaţă, de când stătea în acel loc; la fel de adevărat era că Scrooge deţinea ceea ce se numeşte imaginaţie la fel de puţin ca orice locuitor al Londrei, inclusiv – cutezăm să spunem – membrii corporaţiilor, ai consiliului municipal şi ai breslelor. Să mai ţinem seama şi de faptul că Scrooge nu se mai gândise deloc la Marley, din după-amiaza când pomenise ultima oară numele asociatului său, mort în urmă cu şapte ani.

Ei, şi atunci să-mi explice mie cine poate cum de s-a întâmplat ca Scrooge, după ce a vârât cheia în broască, să vadă în ciocănaşul de la uşă, fără ca acesta să fi suferit între timp nici o prefacere, nu un ciocănaş de uşă, ci chipul lui Marley.

Chipul lui Marley. Nu se afla în umbra de nepătruns în care se aflau celelalte obiecte din fundătură, ci avea în jur o lumină sinistră, ca un homar stricat într-un beci întunecos. Nu era o figură furioasă sau feroce; se uita la Scrooge aşa cum se uita de obicei Marley: cu nişte ochelari fantomatici ridicaţi pe fruntea sa fantomatică. Părul îi era răvăşit într-un mod ciudat, ca de o răsuflare sau de un curent de aer fierbinte; şi, deşi ochii îi erau larg deschişi, nu se mişcau deloc. Asta, laolaltă cu paloarea lui îl făceau înfricoşător; dar groaza nu părea a fi degajată de propria sa expresie, ci mai degrabă neţinând seama de acel chip şi nefiind în puterea lui.

Privind ţintă acest fenomen, Scrooge văzu din nou ciocănelul de uşă.

N-ar fi adevărat dacă am susţine că nu era speriat sau că nu simţea o tulburare grozavă în vine, pe care n-o mai cunoscuse din pruncie. Cu toate acestea, puse mâna pe

cheia căreia îi dăduse drumul, o răsuci vajnic, intră şi aprinse lumînarea.

Se opri într-adevăr, şovăind o clipă, înainte de a închide uşa; se uită într-adevăr, prudent, mai întâi pe după ea, de parcă s-ar fi aşteptat totuşi să se sperie văzând codiţa de păr a lui Marley apărând în hol. Dar nu era nimic pe dosul uşii în afară de şuruburile şi piuliţele cu care era fixat ciocănaşul, aşa că spuse „Ptiu! Ptiu!” şi o trânti.

Bubuitura răsună în toată casa. Fiecare odaie de deasupra şi fiecare butoi din pivniţele negustorului de vin de dedesubt păreau să aibă, separat, ecoul său. Scrooge nu era omul care se sperie de ecou. Zăvori uşa, străbătu holul şi urcă scara; încet, încet: potrivindu-şi lumînarea în timp ce urca.

Poate vi se întâmplă să vorbiţi în dodii, spunând că a respecta o lege proastă abia ieşită din Parlament e o gogomănie la fel de mare ca încercarea de a mâna ditamai trăsura pe o scară zdravănă de odinioară; dar vreau să vă spun că pe scara aceea puteaţi urca ditamai dricul, şi încă de-a latul, cu oiştea spre perete şi cu portiera spre balustradă; şi aţi fi izbutit foarte uşor. Era destul de lată pentru aşa ceva, ba mai rămânea şi loc, şi poate de aceea lui Scrooge i se năzări că vede un dric urcând în faţa lui în întuneric. Nici jumătate de duzină de felinare cu gaz de pe

stradă n-ar fi luminat suficient holul de la intrare, aşa că vă puteţi închipui că lumînarea de seu a lui Scrooge nu spulbera nicidecum întunecimea.

Dar Scrooge continua să urce fără să-i pese câtuşi de puţin, întunericul nu costă bani şi asta îi plăcea lui Scrooge. Dar înainte de a închide uşa lui cea grea, dădu o raită prin odăi ca să se asigure că totul e bine. Îl îmboldea la asta amintirea chipului care mai zăbovea în mintea lui.

Odaia de zi, dormitorul, debaraua cu vechituri. Toate în rânduială. Nimeni sub masă, nimeni sub canapea; un foc mic în cămin; lingura şi blidul pregătite; şi cratiţa cu terci de ovăz (Scrooge răcise la cap) pe plită. Nimeni sub pat; nimeni în şifonier; nimeni în halatul care atârna într-o poziţie suspectă pe perete. Debaraua cu vechituri, ca de obicei. Grătare vechi de cămin, încălţări vechi, două coşuri pentru peşte, un lavoar pe trei picioare şi un vătrai.

Închise mulţumit uşa şi se încuie înăuntru; încuie de două ori, ceea ce nu-i era în obicei. Ocrotit astfel de orice surpriză, îşi scoase fularul; îşi puse halatul şi papucii, apoi scufia de noapte şi se aşeză în faţa focului să-şi mănânce terciul.

Era cu adevărat un foc tare prăpădit; o nimica toată pentru o noapte atât de geroasă. Era nevoit să stea cocârjat lângă el ca să simtă un pic de căldură de la o mână de cărbuni. Căminul era vechi, construit cu mult timp în urmă de un olandez şi acoperit tot cu nişte plăci ciudate de faianţă olandeză cu ilustraţii din Biblie. Erau acolo Cain şi Abel, fiicele faraonului, regine din Saba, îngeri vestitori coborând prin văzduh pe nori ca nişte saltele de puf, Abraham, Belşatari, apostoli pornind pe mare într-un fel de untiere, sute de figuri care să-i ademenească gândurile; şi totuşi chipul lui Marley, mort de şapte ani, apărea ca toiagul străvechiului profet şi înghiţea tot. Dacă fiecare placă netedă de faianţă ar fi fost la început goală, având darul de a alcătui pe suprafaţa sa o imagine din frânturile dezlânate ale gândurilor lui, pe fiecare dintre ele s-ar fi văzut o copie a capului bătrânului Marley.

— Mofturi! spuse Scrooge şi străbătu odaia de-a curmezişul.

După ce se mai învârti un timp prin ea, se aşeză din nou, rezemându-şi capul de speteaza scaunului, privirea îi căzu pe clopoţel, un clopoţel atârnat în odaie, nefolosit de mult, care comunica, în scopuri acum uitate, cu o încăpere de la ultimul etaj al clădirii. Cu nemăsurată uimire şi cu o frică stranie, inexplicabilă, văzu cum clopoţelul începe să se legene. Se legăna atât de lin în lăcaşul lui, că abia de scotea vreun sunet; dar în curând începu să sune tare şi, o dată cu el, toţi clopoţeii din casă.

O ţinură aşa poate jumătate de minut sau un minut, dar păru un ceas. Apoi clopoţeii încetară să sune toţi deodată, aşa cum începuseră, după care se auzi un zornăit, undeva departe, dedesubt; de parcă cineva târa după el un lanţ greu peste butoaiele din pivniţa neguţătorului de vinuri. Atunci Scrooge îşi aminti că auzise spunându-se că în casele bântuite de fantome, acestea târăsc lanţuri după ele.

Uşa pivniţei se dădu de perete cu o bubuitură şi atunci auzi un zgomot şi mai puternic la etajele de dedesubt; urcă scara, apoi se apropie de uşa lui.

— Mofturi! Mofturi! spuse Scrooge. Eu nu cred!

Şi totuşi se schimbă la faţă, când, fără a se opri,

fantoma trecu prin uşa grea şi pătrunse în odaie, în văzul lui. În clipa când intră, flacăra muribundă se învioră, de parcă ar fi strigat: „O cunosc! E fantoma lui Marley!”, după care se micşoră din nou.

Acelaşi chip, leit. Marley cu codiţa lui de păr, cu jiletca, nădragii şi ghetele pe care i le ştia; canafurile acestora din urmă erau zbârlite ca şi codiţa lui, ca şi pulpanele jiletcii, ca şi părul de pe cap. Lanţul pe care îl târa era prins în jurul taliei. Era lung şi răsucit în jurul lui ca o coadă; şi era alcătuit (Scrooge îl cercetă cu de-amănuntul) din casete de bani, chei, lacăte, registre, înscrisuri şi pungi grele, din oţel. Corpul îi era străveziu; cercetîndu-l cu privirea, Scrooge văzu prin jiletca lui cei doi nasturi de la spate.

Scrooge auzise adesea că Marley n-avea inimă, dar nu crezuse până în clipa aceea, când se vedea că nu avea nici măruntaie.

Dar nu, tot nu credea. Deşi cerceta pe toate părţile stafia şi o vedea stând în faţa lui; deşi simţea frigul din ochii ei reci ca moartea; şi, deşi observă chiar şi ţesătura broboadei îndoite şi înfăşurate în jurul capului şi bărbiei, acoperământ pe care nu-l zărise înainte, tot nu-i venea să creadă şi se împotrivea simţurilor lui.

— Ce mai e şi asta? spuse Scrooge, caustic şi rece ca întotdeauna. Ce vrei de la mine?

— Multe vreau!

Era vocea lui Marley, fără îndoială.

— Cine eşti?

— Întreabă-mă cine am fost.

— Bine, atunci cine ai fost? spuse Scrooge ridicând vocea. Eşti năzuroasă, pentru o nălucă! Era să spună „ca o nălucă”, dar renunţă, părându-i-se mai potrivit cum spusese.

— În viaţă am fost asociatul tău, Jacob Marley.

— Poţi să... poţi să şezi? întrebă Scrooge, privindu-l bănuitor.

— Pot.

— Şezi, atunci.

Scrooge pusese întrebarea, neştiind dacă o fantomă atât de străvezie s-ar putea pomeni în situaţia de a se aşeza pe un scaun; şi socotea că, în cazul în care ar fi fost cu neputinţă, acest lucru ar necesita o explicaţie stânjenitoare. Dar fantoma se aşează de cealaltă parte a căminului, de parcă era ceva obişnuit pentru ea.

— Nu crezi în mine, remarcă fantoma.

— Nu, spuse Scrooge.

— Ce dovadă vrei să-ţi dau despre adevărata mea existenţă, în afara simţurilor tale?

— Nu ştiu, spuse Scrooge.

— De ce te îndoieşti de simţurile tale?

— Pentru că orice nimic le afectează, spuse Scrooge. Un uşor deranjament stomacal face din ele nişte şarlatani. Poate că eşti o bucăţică nedigerată de carne de vită, un bob de muştar, o fărâmă de brânză, o părticică dintr-un cartof nefiert. Orice-ai fi, în loc să semeni teamă, semeni cu o zeamă.

Scrooge nu prea avea obiceiul să facă glume, şi nici nu se simţea deloc vesel în sufletul lui, în clipa aceea. Adevărul este că încerca să facă pe deşteptul ca să-şi abată atenţia şi să-şi înăbuşe spaima; căci glasul vedeniei îi îngheţa sângele în vine.

Scrooge simţea că, dacă ar sta o clipă în tăcere, privind ochii aceia neclintiţi şi împăienjeniţi, s-ar termina cu el. Înfricoşător era şi faptul că vedenia răspândea în jurul ei o atmosferă de infern. Scrooge însuşi n-o simţea, dar ea exista neîndoios; căci, deşi fantoma şedea perfect nemişcată, părul ei, pulpanele şi canafurile tot mai fluturau, de parcă ele umflau aburii fierbinţi ieşiţi dintr-un cuptor.

— Vezi scobitoarea asta? spuse Scrooge, grăbindu-se să atace din nou, din motivul mai înainte pomenit, şi dorind, fie şi numai pentru o secundă, să abată de la persoana lui privirea împietrită a plăsmuirii.

— Văd, răspunse fantoma.

— Nu te uiţi la ea, spuse Scrooge.

— Cu toate acestea, o văd, spuse fantoma.

— Ei bine, îi răspunse Scrooge, e suficient s-o înghit, şi tot restul zilelor mele voi fi prigonit de o oaste de draci, toţi de mine născociţi. Mofturi, îţi spun eu, mofturi!

Auzind acestea, arătarea scoase un groaznic urlet şi îşi scuturǎ lanţul cu un zgomot atât de sinistru şi de înfricoşător, că Scrooge se ţinu strâns de scaun, ca să nu cadă, leşinat. Dar şi mai tare se înspăimântă, când stafia îşi scoase bandajul din jurul capului şi falca inferioară îi căzu pe piept!

Scrooge se lăsă în genunchi şi îşi îngropa faţa în mâini.

— Îndurare! spuse el. De ce mă chinui, cumplită plăsmuire?

— Tu, om cu minte pământeană, răspunse fantoma, crezi sau nu în mine?

— Cred, spuse Scrooge. Trebuie să cred. Dar de ce umblă duhurile pe pământ şi de ce vin la mine?

— Duhul fiecărui om, răspunse fantoma, e sortit să umble printre semenii lui şi să călătorească hăt-departe; dacă duhul nu se arată în timpul vieţii, este condamnat s-o facă după moarte. E blestemat să rătăcească prin lume – vai, mie! – şi să fie martor la ceea ce nu poate fi părtaş, dar ar fi putut să fie, pe pământ, şi să aducă fericirea!

Năluca scoase din nou un urlet, îşi scuturã lanţul şi îşi frânse mâinile fantomatice.

— Văd că eşti în lanţuri, spuse Scrooge, tremurând. De ce?

— Port lanţul pe care l-am făcut în viaţă, răspunse fantoma. L-am alcătuit za cu za, metru cu metru; m-am încins cu el din propria mea vrere şi din propria mea vrere îl port. Ţi se pare cumva ciudată alcătuirea lui?

Scrooge tremura tot mai tare.

— Şi nu ştii oare, continuă fantoma, cât cântăreşte şi cât de lung este puternicul lanţ pe care-l duci tu însuţi? Era taman la fel de greu şi de lung ca acesta, în ajunul de Crăciun de acum şapte ani. De atunci ai mai trudit la el. E un lanţ solid!

Scrooge se uită pe lângă el pe podea, aşteptându-se să se vadă înconjurat de vreo cincizeci, şaizeci de stânjeni de cablu de fier, dar nu văzu nimic.

— Jacob, îl imploră el. Bătrâne Jacob Marley, mai povesteşte-mi. Spune-mi vorbe de mângâiere, Jacob!

— Nu-ţi pot aduce mângâiere, răspunse fantoma. Ea vine din alte tărâmuri, Ebenezer Scrooge, şi e adusă de alţi mesageri, altor feluri de oameni. Nici nu pot să-ţi spun ce-aş vrea. Doar încă puţin, atât mi-e îngăduit. Nu mă pot odihni, nu pot sta, nu pot zăbovi nicăieri. Duhul meu n-a mers niciodată mai departe de casieria noastră – bagă de seamă! – în timpul vieţii, duhul meu nu a hălăduit niciodată dincolo de hotarele înguste ale vizuinei noastre în care

mânuiam banii; şi în faţa mea se aştern călătorii anevoioase!

Ori de câte ori cădea pe gânduri, Scrooge avea obiceiul să-şi vâre mâinile în buzunarele pantalonilor. Chibzuind la vorbele fantomei, aşa făcu şi acum, dar fără a-şi ridica privirea şi rămânând îngenuncheat.

— Ai umblat cu încetineală, Jacob, remarcă Scrooge, ca un om de afaceri, deşi cu oarecare umilinţă şi respect.

— Cu încetineală! repetă fantoma.

— Eşti mort de şapte ani, cugetă Scrooge. Şi ai călătorit atâta vreme!

— Tot timpul, spuse fantoma. N-am cunoscut pace, nici odihnă. Doar chinul neîncetat al căinţei.

— Călătoreşti repede?

— Pe aripile vântului, răspunse fantoma.

— Bag seamă că ai străbătut cale lungă în şapte ani, spuse Scrooge.

Auzind acestea, fantoma slobozi iarăşi un urlet şi îşi zăngăni lanţul atât de crâncen în liniştea de mormânt a nopţii, încât paznicul ar fi avut motive să-l întemniţeze pentru tulburarea ordinii publice.

— O, fiinţă captivă, legată şi de două ori încătuşată, strigă stafia, oare nu ai cunoştinţă de veacurile de trudă neîncetată a unor făpturi nemuritoare, căci acest pământ trebuie să intre în veşnicie înainte ca binele de care este în stare să înflorească pe deplin? Oare nu ai cunoştinţă că orice duh creştin care trudeşte cu bună-credinţă în mica lui lume, oricare ar fi aceasta, descoperă că viaţa lui muritoare e prea scurtă pentru nemărginitele sale prilejuri de a aduce foloase? Oare nu ai cunoştinţă că, oricât de amarnic te-ai căi, nu poţi îndrepta răul făcut, când nu apuci mâna pe care ţi-o întinde viaţa? şi totuşi aşa am făcut eu! O, vai, aşa am făcut eu!

— Dar tu ţi-ai văzut întotdeauna cu pricepere de îndatoririle tale, Jacob, şovăi Scrooge, care începea să se gândească la el însuşi.

— Îndatoriri! strigă fantoma frângându-şi iarăşi mâinile. Omenirea era îndatorirea mea. Binele tuturor era

îndatorirea mea; mărinimia, milostenia, îndurarea şi bunătatea erau toate îndatoririle mele. Treburile legate de meşteşugul meu erau doar un strop de apă în cuprinzătorul ocean al îndatoririlor mele!

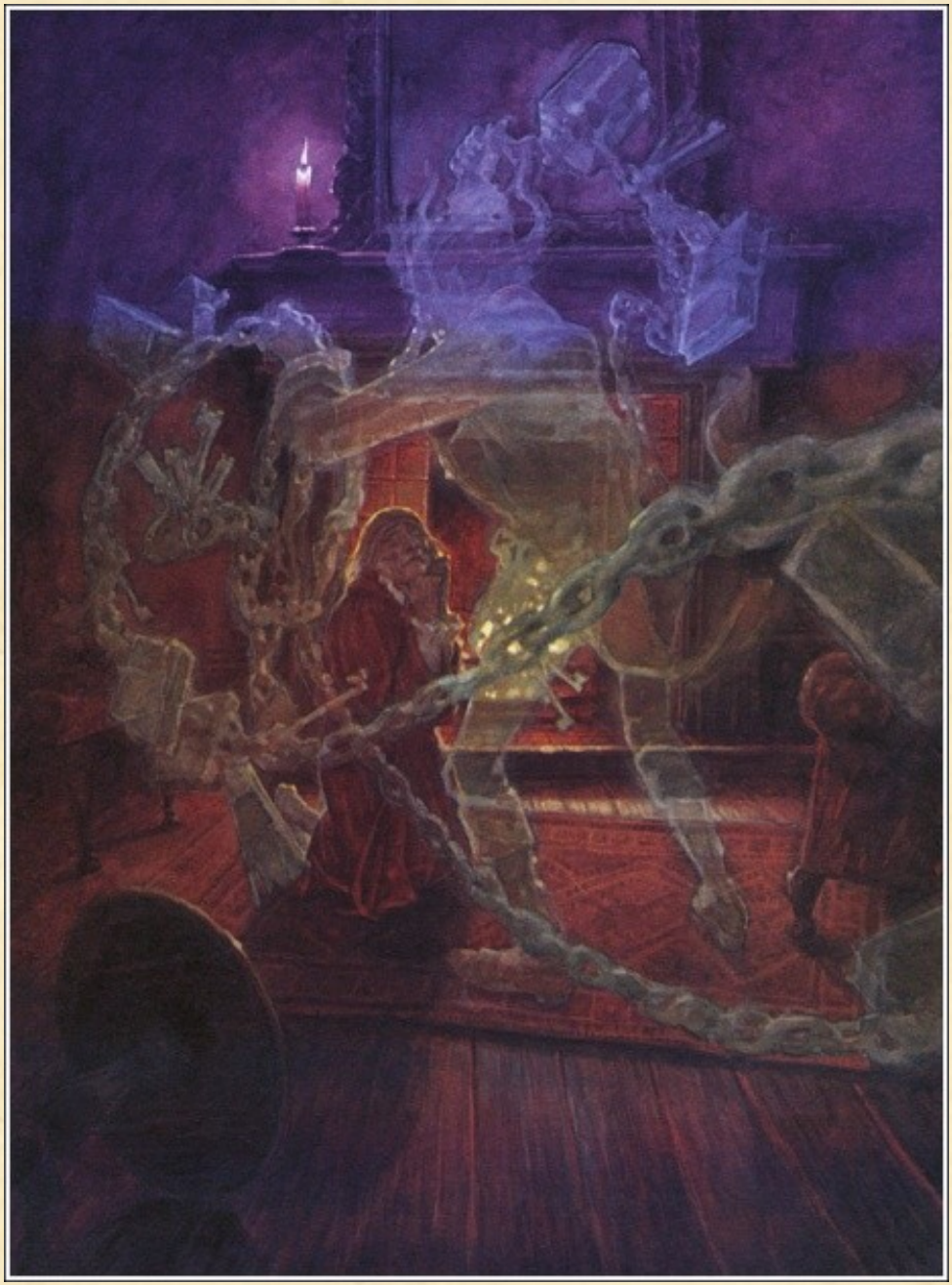

––Îşi întinse lanţul de-a lungul braţelor, de parcă el era singura pricină a zadarnicei sale suferinţe, şi apoi îl trânti din nou cu furie pe jos.

— La vremea aceasta din anul care se scurge, spuse năluca, sufăr cel mai mult. De ce am trecut prin mulţimile de semeni ai mei cu ochii plecaţi şi nu i-am ridicat niciodată spre acea stea binecuvântată care i-a călăuzit pe cei înţelepţi spre o casă sărmană? Nu erau oare cămine sărace spre care să mă poarte şi pe mine lumina sa?

Scrooge era foarte speriat auzind că năluca o ţinea tot aşa şi începu să tremure îngrozitor.

— Ascultă-mă! strigă fantoma. Răgazul meu se-apropie de sfârşit!

— Ascult, spuse Scrooge. Dar nu fi rău cu mine! Nu folosi vorbe întortocheate, Jacob! Te rog!

— Nu ştiu să-ţi spun cum de mă înfăţişez acum ţie în forma în care mă vezi. Am stat zile de-a rândul nevăzut lângă tine.

Nu era o idee prea plăcută. Pe Scrooge îl trecură fiori şi îşi şterse năduşeala de pe frunte.

— Nu e nicidecum partea cea mai uşoară a pedepsei mele, continuă fantoma. Mă aflu în noaptea asta aici pentru a te preveni că încă mai ai un prilej şi o speranţă de a nu-mi împărtăşi soarta. Un prilej şi o speranţă pe care ţi le ofer eu, Ebenezer.

— Întotdeauna mi-ai fost un prieten bun, spuse Scrooge. Îţi mulţumesc.

— Vei fi vizitat, reluă fantoma, de trei duhuri.

Lui Scrooge îi căzu faţa, aproape la fel de jos cât îi căzuse fantomei falca.

— Acestea ar fi prilejul şi speranţa de care ai pomenit, Jacob? întrebă el cu glas şovăitor.

— Da.

— Cred că... m-aş lipsi de ele, spuse Scrooge.

— Dacă ele nu te vizitează, spuse fantoma, nu poţi spera să ocoleşti cărarea pe care am păşit eu. Aşteaptă-l pe primul mâine, când clopotul va bate de unu.

— Nu s-ar putea să vină toţi odată, ca să scap mai repede, Jacob? încercă Scrooge.

— Aşteaptă-l pe cel de-al doilea în noaptea următoare, la aceeaşi oră. Pe cel de-al treilea, în noaptea următoare, după ce va înceta răsunetul ultimei bătăi de ora douăsprezece. Pe mine n-ai să mă mai vezi; şi ai grijă, spre binele tău, să nu uiţi ce s-a petrecut între noi!

După ce rosti aceste vorbe, năluca îşi luă de pe masă broboada şi se înfăşură cu ea în jurul capului, cum fusese mai înainte. Scrooge prinse de veste după clămpănitul pe care-l produseră dinţii săi când fălcile fură prinse în bandaj. Cuteză să-şi ridice din nou privirea şi îl văzu pe vizitatorul supranatural stând în fata lui cu spatele drept şi cu lanţul aruncat peste şi în jurul braţului.

Arătarea se îndepărtă de el, cu spatele; şi, la fiecare pas al ei, fereastra se ridica un pic, aşa încât, când năluca ajunse la ea, era larg deschisă.

Îi făcu semn lui Scrooge să se apropie, şi el se supuse. Când erau la doi paşi unul de celălalt, fantoma lui Marley îşi ridică mâinile, prevenindu-l să nu se mai apropie. Scrooge rămase pe loc.

Mai mult de uimire şi de spaimă, decât ca un gest de supunere: căci, o dată cu ridicarea mâinii, îi pătrunseră în auz un haos de zgomote din văzduh; vaiete şi regrete incoerente; strigăte de jale neînchipuit de triste şi pline de căinţă. După ce ascultă o clipă, năluca se alătură acelui bocet îndurerat şi îşi luă zborul în noaptea pustie şi întunecată.

Scrooge se duse la fereastră, disperat în curiozitatea lui. Privi afară.

Văzduhul era plin de stafii, care se vânzoleau de colo-colo, cuprinse de neastâmpăr şi zorite, gemând tot timpul. Fiecare avea lanţuri, ca fantoma lui Marley; câteva (erau poate guverne vinovate) erau legate laolaltă; nici una nu era liberă. Multe îi erau cunoscute lui Scrooge de pe vremea când erau vii. Fusese foarte apropiat de o fantomă bătrână, îmbrăcată cu un surtuc alb, cu un seif de fier monstruos atârnat de gleznă, care plângea sfâşietor, pentru

că nu putea ajuta o femeie necăjită cu un prunc, pe care îi vedea dedesubt, în pragul unei uşi. Era limpede că suferinţa lor venea din aceea că doreau să intervină, cu gând bun, în viaţa oamenilor, dar îşi pierduseră pentru totdeauna această putere.

Scrooge nu-şi dădu seama dacă aceste făpturi se pierdură în ceaţă sau dacă ceaţa îi învălui. Dar atât ele, cât şi glasurile lor spectrale dispărură deodată; şi noaptea redeveni ceea ce fusese când venise el acasă.

Scrooge închise fereastra şi cercetă uşa prin care intrase fantoma. Era încuiată de două ori, aşa cum o încuiase cu propriile lui mâini, şi zăvoarele erau neatinse. Dădu să spună „Mofturi!”, dar se opri la prima silabă. şi simţind, din pricina emoţiilor suferite, a oboselii de peste zi, a privirii aruncate în Lumea Nevăzută sau a plicticoasei conversaţii cu fantoma, o mare nevoie de odihnă, se băgă direct în pat, fără să se mai dezbrace, şi adormi pe loc.

STANŢA A DOUA

Primul dintre cele trei duhuri

Când Scrooge se trezi, era atât de întuneric, că, privind din pat, abia putea desluşi geamul străveziu de pereţii opaci ai odăii lui. Se căznea să străpungă întunecimea cu ochii lui de cămătar, când clopotele unei biserici din apropiere bătură cele patru sferturi. Îşi încorda auzul ca să audă ora.

Spre marea lui uimire, clopotul cel greu trecu de şase şi de şapte, trecu şi de opt, şi tot aşa, până la douăsprezece; apoi se opri. Douăsprezece! Când se culcase, era două şi ceva. Ceasul se stricase. O fi intrat vreun ţurţure în mecanism. Douăsprezece!

Duse mâna la arcul ceasului cu repetiţie, pentru a corecta orologiul acela fără noimă. Micul lui puls iute bătu douăsprezece; şi se opri.

— Dar nu e cu putinţă, spuse Scrooge, să fi dormit o zi întreagă şi încă o bucată bună din noaptea următoare. Nu e cu putinţă să se fi petrecut ceva cu soarele, iar acum să fie douăsprezece ziua!

Ideea aceasta îl sperie, aşa că se dădu jos din pat şi bâjbâi până la fereastră. Fu nevoit să şteargă geamul îngheţat cu mâneca halatului de casă, ca să poată vedea

ceva; dar văzu foarte puţin. Nu desluşi decât că ceaţa era la fel de deasă şi că era un frig cumplit, că nu se auzeau oameni alergând încoace şi-ncolo şi producând vânzoleală, cum fără îndoială s-ar fi întâmplat, dacă noaptea ar fi alungat ziua cea luminoasă, punând stăpânire pe lume. Asta era o mare uşurare pentru el, fiindcă „la trei zile după primirea acestei poliţe, achitaţi domnului Ebenezer Scrooge sau ordonanţei sale” şi aşa mai departe, ar fi rămas zălog în Statele Unite dacă nu mai avea cum să numere zilele.

Scrooge se urcă din nou în pat şi se gândi şi iar se gândi, se gândi în fel şi chip şi tot nu putu să priceapă o iotă. Cu cât se gândea mai mult, cu atât mai nedumerit era; şi cu cât se străduia mai mult să nu se gândească, mai dihai se gândea. Fantoma lui Marley nu-i dădea pace deloc. Ori de câte ori se convingea în sinea lui, după matură chibzuinţă, că totul fusese un vis, gândurile îi fugeau din nou înapoi, ca un arc puternic care, după ce i s-a dat drumul, revine la prima poziţie, punându-şi aceeaşi întrebare şi răsucind-o pe toate părţile : „A fost sau nu un vis!

Scrooge zăcu în starea aceasta până ce clopotele mai bătură trei sferturi, când îşi aminti pe neaşteptate că fantoma îi anunţase o vizită după ce clopotul va bate de unu. Se hotărî să stea treaz până ce va trece ora; şi, având în vedere că nu putea să adoarmă, aşa cum nu putea nici să ajungă în rai, era probabil cea mai înţeleaptă soluţie care-i stătea în putinţă.

Sfertul dură atât de mult, încât trase încă o dată concluzia că aţipise probabil fără să-şi dea seama şi nu mai auzise ceasul, în cele din urmă, ajunse la urechile sale ciulite.

— Ding, dong!

— Şi un sfert, spuse Scrooge, numărând.

— Ding, dong!

— Şi jumătate, spuse Scrooge.

— Ding, dong!

— Fără un sfert, spuse Scrooge.

— Ding, dong!

— A bătut ora! spuse victorios Scrooge. E lucru sigur!

Vorbise înainte de a bate clopotul ora, pe care o bătu acum, anunţând cu un dangăt profund, întunecat, găunos şi melancolic, UNU. De îndată, în odaie străfulgera o lumină şi draperiile patului se dădură la o parte.

Draperiile patului fură date la o parte de o mână, vă spun eu. Nu draperiile de la picioarele lui, nici draperiile de la spatele lui, ci acelea spre care îi era întoarsă faţa. Draperiile patului erau date la o parte; şi Scrooge, holbându-se într-o poziţie pe jumătate culcată, se trezi faţă-n faţă cu vizitatorul nepământean care le trăsese; la fel de aproape de el cum sunt eu acum de voi, şi eu să ştiţi că sunt cu sufletul alături de voi.

Era o siluetă ciudată – ca de copil: şi totuşi nu chiar de copil, ci mai degrabă de moşneag văzut prin mijloace supranaturale, ceea ce dădea impresia că se retrăgea tot mai departe, micşorându-se până la dimensiunile unui copil. Părul, care-i atârna pe ceafă şi pe spate, era alb, ca al unui bătrân; şi totuşi faţa n-avea un rid pe ea, iar pielea îi era fragedă ca un boboc. Braţele erau foarte lungi şi musculoase; mâinile, la fel, ca şi cum ar fi fost neobişnuit de puternice. Picioarele şi tălpile, de o formă delicată, erau ca şi braţele, dezgolite. Purta o tunică de un alb imaculat; iar în jurul taliei avea o centură strălucitoare, cu un luciu frumos. Ţinea în mână o ramură de ilice verde, proaspătă; şi într-un ciudat contrast cu acel simbol al iernii, avea poalele veşmântului tivite cu flori de vară. Dar cel mai ciudat lucru era că din creştetul capului îi ţâşnea un fascicol limpede şi sclipitor de lumină, datorită căruia toate acestea se vedeau; şi care era fără îndoială motivul pentru care folosea, în momentele de plictiseală, o scufie în chip de formidabil stingător, pe care o ţinea acum sub braţ.

Şi totuşi nici asta nu era trăsătura sa cea mai ciudată, observă Scrooge privindu-l tot mai atent. Căci, pe măsură ce îi sclipea şi-i scânteia centura, ba într-o parte, ba într-alta, astfel încât acolo unde la un moment dat era lumină în momentul următor era întuneric, însăşi silueta suferea diverse fluctuaţii; ba era ceva cu un braţ, ba ceva cu un

picior, ba cu douăzeci de picioare, ba o pereche de picioare fără cap, ba un cap fără trup; iar aceste părţi care se descompuneau nu alcătuiau niciodată un contur vizibil în bezna adâncă în care se topeau. Şi chiar în timp ce se petrecea acest miracol, vizitatorul era din nou el însuşi; limpede şi desluşit, întotdeauna.

— Dumneata, domnule, eşti duhul a cărui apariţie mi-a fost vestită? întrebă Scrooge.

— Eu sunt!

Glasul era blând şi duios. Bizar de firav, de parcă n-ar fi fost lângă el, ci undeva, departe.

— Cine eşti şi cu ce te îndeletniceşti? se interesă Scrooge.

— Sunt Fantoma Crăciunurilor Trecute.

— A trecutului de demult? întrebă Scrooge, ţinând seama de statura lui pitică.

— Nu. A trecutului tău.

Dacă l-ar fi întrebat cineva, Scrooge poate că n-ar fi ştiut să-i spună de ce, dar simţea o aprigă dorinţă de a vedea duhul cu scufia pe cap şi îl rugă să se acopere.

— Cum?! exclamă fantoma, vrei să stingi atât de curând, cu mâini pământene, lumina pe care o dau eu? Nu e de-ajuns că eşti unul dintre cei ale căror patimi au făcut această scufie şi m-au silit atâta amar de ani s-o port îndesată pe frunte!

Scrooge negă respectuos că ar fi intenţionat să-l jignească sau că ar fi avut cunoştinţă să-i „fi tras scufia pe ochi” duhului, cu bună ştiinţă, vreodată în viaţa lui. Îşi făcu apoi curaj să întrebe ce treburi îl aduseseră acolo.

— Binele tău, spuse fantoma.

Scrooge îşi exprimă recunoştinţa, dar asta nu-l împiedică să-şi spună în sinea lui că o noapte de odihnă netulburată i-ar fi fost de mai mult folos. Probabil că duhul l-o fi auzit ce gândeşte, căci spuse imediat:

— Atunci, plângerile tale. Ia seama! Îşi întinse mâna puternică în timp ce vorbea şi îl apucă uşor de braţ.

— Ridică-te şi urmează-mă!

Scrooge s-ar fi văicărit zadarnic că pe vremea aceea şi la acel ceas din noapte o plimbare nu era deloc potrivită; că patul era cald şi că termometrul arăta multe grade sub zero afară; că era îmbrăcat subţire, fiind doar în papuci, halat şi scufie de noapte; şi că era deja răcit. Nu se putea împotrivi strânsorii lui, deşi era blândă ca a unei mâini de femeie. Se

ridică, dar, băgând de seamă că duhul se îndrepta spre fereastră, îi apucă veşmântul, rugându-se de el.

— Sunt muritor, protestă Scrooge, şi pot să cad.

— Îngăduie atingerea mâinii mele aici, spuse duhul, punându-i-o pe inimă, şi vei fi susţinut nu doar acum!

În timp ce rosti aceste vorbe, trecură prin zid şi se pomeniră pe un drum de ţară deschis, mărginit de câmpuri pe fiecare parte. Oraşul dispăruse cu totul. Nu se zărea nici urmă de el. O dată cu el dispăruseră şi întunericul şi ceaţa, căci era o zi de iarnă rece, senină, cu zăpadă pe jos.

— Doamne Dumnezeule! spuse Scrooge, încleştându-şi mâinile în timp ce se uită în jur. În locul acesta am crescut! Aici am copilărit!

Duhul îl privi cu blândeţe. Bătrânul îi simţea încă vag atingerea, deşi fusese uşoară şi trecătoare. Era asaltat de o mie de miresme care pluteau în aer, fiecare legată de o mie de gânduri, speranţe, bucurii şi griji, de mult de tot uitate!

— Îţi tremură buzele, spuse duhul. şi ce ai pe obraz?

Scrooge mormăi, cu o ciudată jenă în glas, că e un coş; şi se rugă de fantomă să-l ducă unde pofteşte.

— Îţi aminteşti drumul? întrebă duhul.

— Cum să nu mi-l amintesc? strigă înflăcărat Scrooge. As putea să-l urmez legat la ochi.

— Ciudat că l-ai uitat atâţia ani! remarcă fantoma. Hai să mergem.

Porniră pe drum şi Scrooge recunoştea fiecare poartă, fiecare stâlp, fiecare copac, până ce în depărtare se ivi un mic târg, cu podul şi biserica lui, cu râul lui şerpuitor. Văzură câţiva ponei flocoşi venind în trap spre ei, purtând în spinare nişte băieţi care strigau spre alţi băieţi aflaţi în şarete şi căruţe mânate de fermieri. Toţi băieţii erau voioşi şi strigau unii la alţii, până ce câmpurile late se umplură de melodii vesele, făcând aerul răcoros să râdă auzindu-le.

— Acestea sunt doar umbrele celor care au fost, spuse fantoma. Nu ne simt prezenţa.

Voioşii călători veniră spre ei; şi în timp ce veneau, Scrooge îi recunoscu şi îi numi pe fiecare. De ce oare se bucura peste măsură să-i vadă? De ce îi sticleau ochii reci

şi de ce îi tresaltă inima când ei trecură prin faţa lui? De ce oare era fericit auzindu-i că îşi urează Crăciun fericit când se despărţeau la răscruci şi pe drumuri lăturalnice, ducându-se la casele lor? Ce însemna Crăciun fericit pentru Scrooge? Naiba să-l ia de Crăciun fericit! Lui nu-i adusese niciodată nimic bun!

— Şcoala nu e cu totul părăsită, spuse fantoma, încă mai e acolo un copil singuratic, uitat de prietenii lui.

Scrooge spuse că ştia. Şi suspină.

Părăsiră drumul mare, luând-o pe un drumeag bine cunoscut de Scrooge, şi ajunseră în curând la un conac din cărămidă roşie ştearsă, cu o cupolă pe acoperiş, o sfârlează de vânt în vârf şi un clopot atârnând în ea. Era o casă mare, dar ajunsă acum o ruină; căci acareturile sale erau puţin folosite, pereţii erau umezi şi mucegăiţi, geamurile sparte şi porţile căzute. În grajd umblau ţanţoş şi cloncănind nişte păsări; iar şoproanele pentru trăsuri şi şurile erau năpădite de iarbă. Nici înăuntru nu mai era mare lucru care să amintească de starea ei de odinioară; căci, pătrunzând în holul mohorât şi aruncând o privire prin uşile deschise ale multor încăperi, văzură că erau mari, friguroase şi cu puţine mobile. Se simţea un miros de pământ, de pustietate glacială, care îţi evoca prea multe treziri la lumina luminării şi nu prea multă mâncare.

Cei doi, duhul şi Scrooge, străbătură holul, îndreptându-se spre o uşă din dosul casei. Se deschise în faţa lor, dând la iveală o încăpere lungă, pustie şi tristă, pe care şirurile de bănci şi de pupitre urâte, din lemn de brad, o făceau să pară şi mai pustie. La unul din pupitre, un băiat singuratic citea lângă un foc firav; Scrooge se aşează pe o bancă şi plânse văzându-se pe el însuşi, aşa cum fusese, o biată fiinţă uitată.

Ecourile tăinuite ale casei, chiţăiturile şi forfota şoarecilor din dosul lambriurilor, picăturile ce se scurgeau din cişmeaua pe jumătate dezgheţată din curtea mohorâtă din spate, leneşul balans al uşii unei magazii goale, trosnetele focului, toate acestea îi înmuiară inima lui Scrooge, slobozindu-i şi mai tare lacrimile.

Duhul îi atinse braţul, arătând spre sinele său mai tânăr, absorbit de lectură. Deodată, un bărbat cu veşminte străine, care se vedea limpede, miraculos de real, apăru la fereastră, cu un topor vârât în centură şi ducând de frâu un măgar încărcat cu lemne.

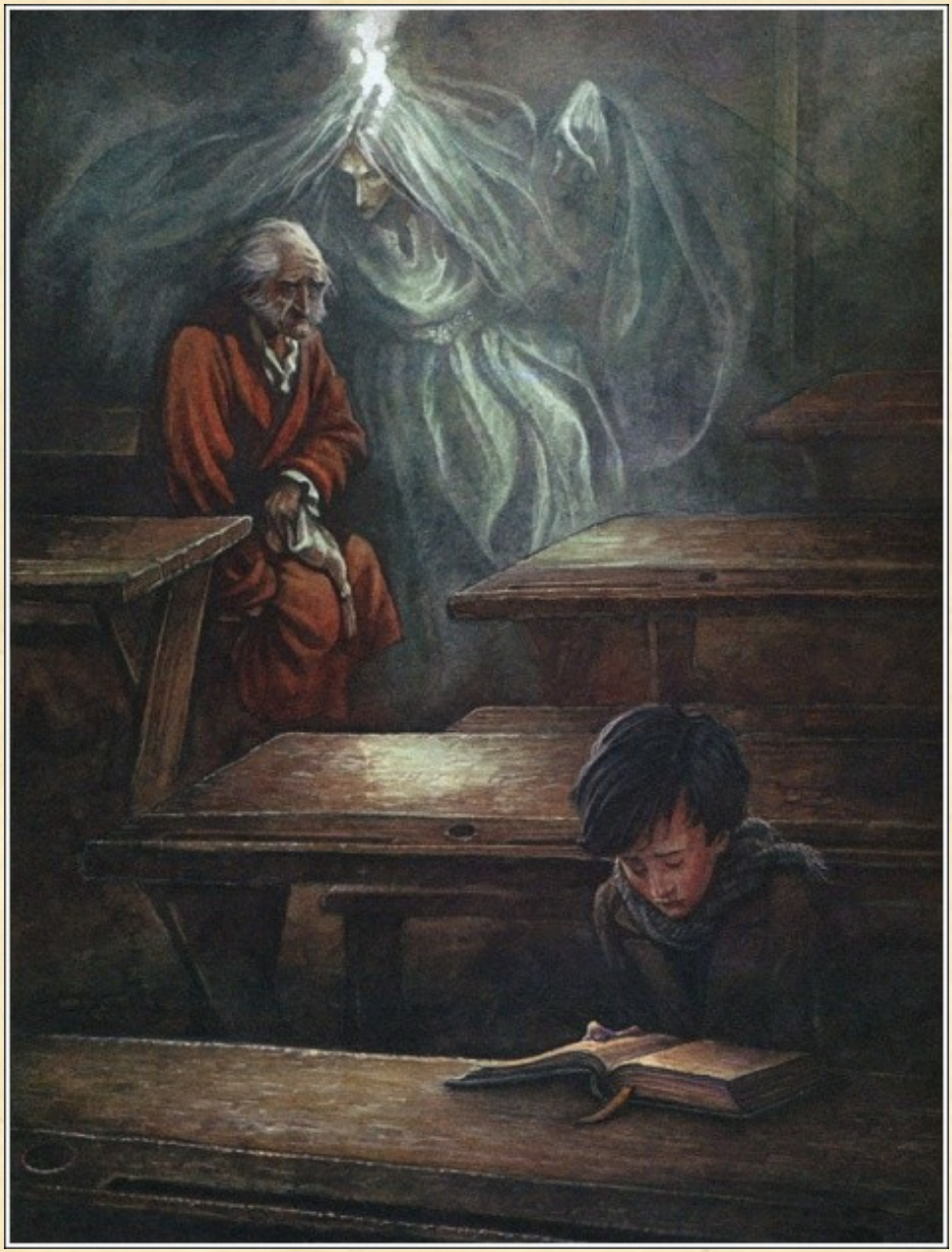

— Ia uite, este Ali Baba! exclamă Scrooge fascinat. Bătrânul şi cinstitul Ali Baba, dragul de el! Da, da, îmi amintesc! Odată, de Crăciun, când copilul singuratic de acolo a rămas în şcoala părăsită, el a apărut de-adevăratelea, pentru prima dată, chiar aşa. Bietul băiat! şi Valentin, spuse Scrooge. şi sălbaticul lui frate, Orson; uite-i! şi – cum îl cheamă? – cel care a fost lăsat în izmene, dormind, la poarta Damascului; nu-l vezi? Şi grăjdarul sultanului, răsturnat de duhurile rele; uite-l cum stă în cap! Aşa-i trebuie! Îmi pare bine. De ce s-a însurat tocmai el cu prinţesa?

Dacă l-ar fi auzit pe Scrooge, risipindu-şi toată ardoarea în asemenea subiecte, cu un glas cu totul neobişnuit, între râs şi plâns, şi dacă ar fi văzut faţa lui luminată şi emoţionată, tare s-ar mai fi minunat partenerii lui de afaceri din Londra.

— Uite-l pe Papagal! strigă Scrooge. Uite-l acolo, cel cu corp verde şi coadă galbenă şi un fel de salată verde în creştet! Sărmane Robin Crusoe, l-a strigat când s-a întors acasă, după ce a navigat în jurul insulei. „Sărmane Robin Crusoe, pe unde-ai umblat, Robin Crusoe?” Omul a crezut că visa, dar nu visa. Era Papagalul, să ştii. Uite-l şi pe Vineri, aleargă de rupe pământul spre golfuleţ! Hei! Alo! Hei-ho!

Apoi, trecând iute la o altă stare, trecere foarte străină caracterului său, spuse, compătimindu-şi sinele lui de odinioară, „Bietul băiat!”, şi se porni iar pe plâns.

— Aş vrea..., murmură Scrooge, băgând mâna în buzunar şi uitându-se în jur, după ce îşi şterse ochii cu manşeta. Dar e prea târziu.

— Ce s-a întâmplat? întrebă duhul.

— Nimic, spuse Scrooge. Nimic. Noaptea trecută, un băieţel mi-a cântat un colind de Crăciun la uşă. As vrea să-i fi dat ceva: asta-i tot.

Duhul zâmbi, cufundat în gânduri, şi spuse, fluturând mâna:

— Hai să mai vedem şi un alt Crăciun!

Sinele de odinioară al lui Scrooge crescu la auzul acestor cuvinte şi încăperea deveni ceva mai întunecată şi mai murdară. Lambriurile se scorojiră, geamurile crăpară şi din tavan căzură bucăţi de moloz, scoţând la iveală şipcile dezgolite; dar cum se petrecură toate acestea, Scrooge nu ştiu, aşa cum nu ştim nici noi. Ştia doar că era foarte adevărat; că toate se petrecuseră chiar aşa; că el era din nou singur, în timp ce toţi ceilalţi băieţi plecaseră acasă, să-şi petreacă frumoasa vacanţă.

Nu mai citea; se plimba disperat de colo-colo. Scrooge se uită la duh şi, clătinând trist din cap, privi nelinişti spre uşă.

Aceasta se deschise şi o fetiţă, mult mai mică decât băiatul, dădu buzna şi, încolăcindu-şi braţele de gâtul lui, i se adresă cu: „Dragul meu, iubitul meu frate!”

— Am venit să te iau acasă, dragul meu frate! spuse copila, bătând din palmele micuţe şi îndoindu-se de râs. Te duc acasă, acasă, acasă!

— Acasă, micuţa mea Fan? repetă băiatul.

— Da, spuse copila, în culmea bucuriei. Acasă, pentru totdeauna. Acasă, de acum în vecii vecilor! Tata e mult mai bun decât era şi acasă e ca în rai! Mi-a vorbit atât de duios într-o noapte minunată când m-am dus la culcare, că nu m-am temut să-l mai întreb încă o dată dacă poţi să vii acasă; şi el a spus da, poţi să vii; şi m-a trimis cu trăsura să te aduc. şi o să fii bărbat! spuse copila, deschizând ochii şi n-ai să te mai întorci niciodată aici. Dar mai întâi o să fim împreună tot Crăciunul şi o să ne veselim cum nu s-a mai veselit nimeni pe lume!

— Eşti o femeiuşcă pe cinste, micuţa mea Fan! exclamă băiatul.

Ea bătu din palme şi râse şi încercă să-l mângâie pe cap, dar, fiind prea mică, râse din nou şi se ridică pe vârfuri ca să-l sărute. Apoi începu să-l tragă, în nerăbdarea ei copilărească, spre uşă; iar el, bucuros să plece, o însoţi.

O voce înfricoşătoare strigă pe hol:

— Coboară bagajul conaşului Scrooge, acolo!

Si în hol îşi făcu apariţia însuşi directorul şcolii, care îl străfulgera pe conaşul Scrooge cu o privire condescendentă feroce şi îl înspăimântă îngrozitor dând mâna cu el. Îl conduse apoi pe el şi pe sora lui într-un salon, care arăta întocmai ca un vechi puţ, îngheţat cum nu s-a mai văzut, căci hărţile de pe perete, precum şi globurile ceresc şi pământesc de la ferestre erau ca de ceară, din cauza frigului. Aici, scoase un clondir cu un vin ciudat de deschis la culoare şi o bucată de prăjitură ciudat de vârtoasă şi administra tinerilor câteva doze din aceste delicatese: în acelaşi timp, trimise afară un slujitor costeliv să ofere un păhărel cu „ceva” poştalionului, care răspunse că îi mulţumeşte domnului, dar, dacă era din acelaşi butoi din care mai gustase, preferă să se lipsească. Cufărul conaşului Scrooge fiind între timp legat de copertina trăsurii, copiii îşi luară rămas-bun de la director, cu multă tragere de inimă; apoi se urcară în trăsură şi porniră veseli pe aleea din grădină; roţile se învârteau repede, împroşcând ca un pulverizator promoroaca şi zăpada de pe frunzele întunecate ale plantelor perene.

— A fost întotdeauna o făptură delicată, pe care o putea doborî şi cea mai mică adiere, spuse fantoma. Dar avea o inimă mare!

— Într-adevăr, spuse Scrooge printre lacrimi. Ai dreptate. Nu tăgăduiesc asta, duhule, Doamne fereşte!

— Era femeie în toată firea când a murit, spuse fantoma, şi parcă a avut şi copii.

— Un copil, preciză Scrooge.

— Adevărat, spuse fantoma. Nepotul tău! Scrooge părea cam tulburat şi răspunse scurt:

— Da.

Deşi lăsaseră şcoala în urma lor chiar în clipa aceea, se aflau acum pe străzile aglomerate ale unui oraş mare, pe care treceau încoace şi-ncolo călători ca nişte umbre; pe care, căruţe şi caleşti, ca nişte umbre se îmbulzeau să-şi croiască drum şi de unde răzbătea toată zarva şi forfota unui oraş adevărat. Prăvăliile împodobite arătau limpede că

şi aici era din nou Crăciun; dar era seară şi străzile erau luminate.

Fantoma se opri la uşa unui depozit şi îl întrebă pe Scrooge dacă îl cunoaşte.

— Cum să nu-l cunosc! spuse Scrooge. Doar am fost ucenic aici!

Intrară. Văzând un domn bătrân cu o perucă velşă, care şedea la un pupitru atât de înalt, încât, dacă ar fi fost cu câţiva centimetri şi mai înalt, ar fi dat cu capul de tavan, Scrooge strigă, cuprins de o mare emoţie :

— Ia uite! Bătrânul Fezziwig! Binecuvântată fie inima lui! Fezziwig e iarăşi viu!

Bătrânul Fezziwig puse jos tocul şi îşi ridică privirea spre ceas, care arăta ora şapte. Îşi frecă mâinile, îşi aranja surtucul voluminos, râse din tot trupul, de la încălţări şi până la organul generozităţii lui, şi strigă cu un glas plăcut, mieros, bogat, plin, jovial:

— Iuhu! Ia uită-te! Ebenezer! Dick!

Sinele de odinioară al lui Scrooge, care era acum un tânăr adolescent, intră vioi, însoţit de colegul lui de ucenicie.

— E Dick Wilkins, de bună seamă! Îi spuse Scrooge fantomei. Doamne-ajută, el e! Uite-l! Dick era foarte ataşat de mine. Bietul Dick! Vai, vai, vai!

— Iuhu, băieţi, spuse Fezziwig. Nu se mai munceşte în seara asta. E ajunul Crăciunului, Dick. E Crăciun, Ebenezer! Uite acuşi punem obloanele, strigă bătrânul Fezziwig, bătând tare din palme, cât ai zice peşte!

Nu v-ar fi venit să credeţi cu câtă râvnă se puseră cei doi băieţi pe treabă! Dădură buzna în stradă cu obloanele – unu, doi, trei – le prinseră sus în lăcaşurile lor – patru, cinci, şase – le puseră drugii şi îi bătură – şapte, opt, nouă – şi se întoarseră, înainte s-ajungeţi voi cu numărătoarea până la doisprezece, gâfâind ca nişte cai de curse.

— Hop şi-aşa! strigă bătrânul Fezziwig, coborându-se de la pupitrul lui înalt cu o extraordinară sprinteneală. Faceţi curăţenie, flăcăi, să se facă loc aici! Hop şi-aşa, Dick, fii vioi, Ebenezer!

Curăţenie! Ar fi curăţat orice, puteau să cureţe orice, sub privirea bătrânului Fezziwig. Treaba fu făcută într-un minut. Tot ce se putea deplasa fu ascuns vederii, de parcă ar fi fost alungat din viaţa publică pentru totdeauna; podeaua fu măturată şi stropită, fitilele lămpilor potrivite, cărbunii îngrămădiţi pe foc; şi depozitul se prefăcu într-o sală de bal confortabilă, caldă, uscată şi luminoasă, aşa cum ţi-ai dori să vezi într-o noapte de iarnă.

Şi iată că intră un scripcar cu o partitură, care se urcă la pupitrul cel măreţ şi făcu din el o orchestră, care suna precum cincizeci de stomacuri tulburate. Iată că intră doamna Fezziwig, cu un zâmbet larg, adevărat. Iată că intrară cele trei domnişoare Fezziwig, surâzătoare şi drăgălaşe. Iată că intrară cei şase tineri cu inimile zdrobite de ele. Iată că intrară toţi tinerii şi toate tinerele care lucrau acolo. Iată că intră fata-n casă, cu vărul ei, brutarul. Iată că intră bucătăreasa, cu bunul prieten al fratelui ei, lăptarul. Iată că intră băiatul de peste drum, bănuit că nu primea destulă mâncare de la stăpânul lui; încercând să se ascundă în spatele fetei de la a doua casă după cea de alături, care se dovedise că fusese trasă de urechi de stăpâna ei. Intrară cu toţii, unul după celălalt; unii cu sfială, alţii cu îndrăzneală, unii cu graţie, alţii cu stânjeneală, unii

împingând, alţii trăgând; toţi intrară, în toate felurile şi în toate chipurile. şi se prinseră în dans, douăzeci de perechi deodată; făcură jumătate de cerc şi apoi se răsuciră în cealaltă direcţie; veniră spre mijloc, apoi se îndepărtară din nou; se învârtiră şi se învârtiră, grupându-se după cum îi trăgea aţa; vechea pereche care conducea la început dansul apărea mereu unde nu trebuia; o nouă pereche conducea apoi dansul, luând-o de la capăt, de îndată ce ajungeau acolo; în sfârşit, toate perechile conduceau dansul şi nici una de pe margini nu putea să le ajute!

Când se ajunse în acest punct, bătrânul Fezziwig bătu din palme ca să oprească dansul strigând „Bravo!”, iar scripcarul îşi cufundă faţa înfierbântată într-o oală cu bere neagră, adusă acolo taman în acest scop. Dar dispreţuind odihna, îşi făcu din nou apariţia şi reîncepu pe loc să cânte, deşi nu mai erau dansatori, ca şi cum celălalt scripcar fusese dus acasă vlăguit, pe o targă, iar el era unul proaspăt, hotărât mai degrabă să piară decât să-l mai vadă-n ochi.

Şi iarăşi dansară şi se jucară gajuri, şi iarăşi dans şi tort, vin fier şi o halcă mare de friptură rece, o bucată mare de răcitură fiartă şi plăcinte cu carne şi multă, multă bere. Dar surpriza cea mare a serii veni după friptură şi răcitură, când scripcarul (mare pezevenghi, băgaţi de seamă! Era dintre cei pe care nici voi, nici eu nu l-am fi putut învăţa meseria, că şi-o cunoştea el bine!) atacă Sir Roger de Coverley. Atunci, bătrânul Fezziwig o pofti la dans pe doamna Fezziwig. şi ei conduseră dansul; un dans pe cinste, făcut parcă anume pentru ei; în ritm de trei pătrimi şi cu douăzeci de perechi ca parteneri; oameni cu care nu era de glumit; oameni care dansau în draci, nu umblau, că nici nu ştiau.

Dar să fi fost de două ori mai mulţi – ba chiar de patru ori – bătrânul Fezziwig tot s-ar fi măsurat cu ei, şi doamna Fezziwig aşijderea. Cât despre ea, era o parteneră vrednică de el, în toate sensurile cuvântului. Dacă asta nu e o laudă grozavă, spuneţi-mi voi una mai grozavă şi o s-o folosesc. Din gambele lui Fezziwig părea să iasă o lumină adevărată. Străluceau ca nişte luni, pretutindeni, printre dansatori. N-ai fi putut prevedea, în nici o clipă anume, ce se va întâmpla cu ele. Şi după ce bătrânul Fezziwig şi doamna Fezziwig executară întregul dans – înaintaţi şi retrageţi-vă, ambele mâini spre partener, plecăciune şi reverenţă, piruetă, podul şi din nou înapoi, la locurile voastre – Fezziwig făcu foarfecă – o făcu cu atâta dibăcie, încât parcă ar fi clipit din picioare, şi apoi reveni pe podea, fără să se clatine nici un pic.

Când ceasul bătu de unsprezece, balul familial se sparse. Domnul şi doamna Fezziwig îşi luară poziţia, de fiecare parte a uşii, şi strânseră mâna fiecărei persoane, pe rând, pe măsură ce aceasta, fie bărbat, fie femeie, ieşea, urându-i un Crăciun fericit. După ce toţi plecaseră în afara celor doi ucenici, procedară la fel şi cu ei; şi astfel, glasurile voioase se îndepărtară şi flăcăii se băgară în paturile lor, care erau sub o tejghea, în dosul prăvăliei.

În tot acest timp, Scrooge se comportase ca un om ieşit din minţi. Inima şi sufletul lui erau în scena aceea, cu sinele lui de odinioară. Confirma tot, îşi amintea tot, se bucura de tot şi era cuprins de cea mai ciudată agitaţie.

Abia acum, după ce feţele fericite, cea a sinelui său de odinioară şi cea a lui Dick, se întoarseră, îşi aduse aminte de duh şi îşi dădu seama că îl privea fără înconjur, în timp ce lumina de pe capul lui strălucea foarte tare.

— E o nimica toată, spuse duhul, să trezeşti recunoştinţa prostimii.

— O nimica toată! repetă Scrooge.

Duhul îi făcu semn să-i asculte pe cei doi ucenici care se întreceau în laude la adresa lui Fezziwig; şi după ce ascultă, spuse :

— Ba e nimica toată! N-a cheltuit decât câteva lire din banii voştri muritori: probabil vreo trei, patru. Merită laude doar pentru atât?

— Nu-i vorba de asta, spuse Scrooge, înfierbântat de această observaţie şi vorbind, fără să-şi dea seama, ca sinele lui de odinioară, nu ca sinele de mai târziu. Nu-i vorba de asta, duhule. Stă în puterea lui de a ne face fericiţi sau nefericiţi; de a ne face slujba uşoară sau împovărătoare; de a face din ea o plăcere sau un chin. Puterea lui poate că stă în cuvinte şi priviri, în lucruri atât de vagi şi neînsemnate, încât e cu neputinţă să le pui una sub alta şi să le aduni: şi atunci...? Fericirea pe care o împarte el e la fel de mare ca şi cum ar fi costat o avere.

Simţi privirea duhului şi se opri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă duhul.

— Nimic deosebit, spuse Scrooge.

— Parcă s-a întâmplat totuşi ceva, insistă duhul.

— Nu, spuse Scrooge. Nu. As vrea să-i pot spune o vorbă, două, copistului meu, chiar în clipa asta. Atâta tot.

Sinele lui de odinioară stinse lămpile, în timp ce el îşi exprima această dorinţă; Scrooge şi duhul erau din nou, unul lângă celălalt, afară.

— Răgazul meu se apropie de sfârşit, observă duhul. Repede!

Îndemnul nu i se adresa lui Scrooge sau altei fiinţe vizibile, dar îşi făcu de îndată efectul. Căci Scrooge se văzu din nou pe el însuşi. Acum era mai în vârstă; un bărbat matur. Nu avea încă întipărite pe faţă liniile aspre şi rigide din anii următori; dar începuse să capete semnele grijilor şi ale zgârceniei. Avea o nerăbdare, o lăcomie, un neastâmpăr în ochii în care se citea că năravul prinsese rădăcini şi peste care avea să se lase umbra copacului tot mai înalt.

Nu era singur. Şedea lângă o tânără blondă cu o rochie de doliu; în ochii ei erau lacrimi, ce scânteiau în lumina pe care o răspândea Duhul Crăciunurilor Trecute.

— Contează prea puţin, spuse ea încetişor. Pentru tine, foarte puţin. Un alt idol mi-a luat locul; şi dacă el va putea să-ţi aducă voie bună şi mângâiere de acum încolo, aşa cum aş fi încercat eu s-o fac, nu am motiv de îngrijorare.

— Ce idol ţi-a luat locul? interveni el.

— Un idol de aur.

— Asta e rânduiala dreaptă a lumii! spuse el. Cu nimic nu e ea mai necruţătoare decât e cu sărăcia şi nimic nu condamnă ea mai mult, cu vorba, decât goana după avere.

— Te temi prea mult de lume, îi replică tânăra cu blândeţe. Toate celelalte speranţe ale tale s-au contopit în speranţa de a nu risca niciodată să-ţi reproşeze sărăcia. Am văzut cum te-ai lepădat pe rând de năzuinţele nobile, până ce patima de căpetenie, Câştigul, a pus stăpânire pe tine. Nu-i aşa?

— Şi ce dacă? îi răspunse el. Chiar dacă as fi devenit atât de înţelept, ce-i cu asta? Faţă de tine nu m-am schimbat.

Ea clătină din cap.
— M-am schimbat?

— Învoiala noastră este veche. A fost făcută pe când amândoi eram sărmani şi mulţumiţi de soarta noastră, până ce va sosi şi vremea când ne vom spori bunurile pământene prin hărnicia noastră răbdătoare. Te-ai schimbat, într-adevăr. Când am făcut învoiala, erai alt om.

— Eram un copil, spuse el enervat.

— Chiar inima ta îţi spune că nu erai ceea ce eşti acum, răspunse ea. Eu sunt. Tot ceea ce era făgăduinţă de fericire, când eram una şi aceeaşi inimă, este acum, când suntem două inimi, numai suferinţă. N-am să-ţi spun cât de des şi cu câtă tristeţe m-am gândit la asta. Este de-ajuns că m-am gândit şi că pot să-ţi dăruiesc libertatea.

— Ţi-am cerut-o vreodată?

— În cuvinte, nu. Niciodată.

— Atunci cum?

— Prin schimbarea firii tale; prin stricăciunea sufletului; printr-o altă atmosferă a vieţii; o altă speranţă de împlinire a ei. Prin tot ceea ce preţuia dragostea mea în ochii tăi. Dacă n-ar fi fost învoiala dintre noi, spuse fata, privindu-l blând, dar ferm, spune-mi, m-ai alege şi ai încerca să mă cucereşti acum? O, nu!

El păru să accepte împotriva voinţei lui că presupunerea ei era îndreptăţită. Dar se căzni să spună:

— Tu crezi că nu.

— Aş fi bucuroasă să cred altminteri, dacă aş putea, răspunse fata. Numai Dumnezeu ştie că atunci când am aflat acest adevăr, am înţeles cât de puternic şi de netăgăduit trebuie să fie. Dar dacă ai fi liber astăzi, dacă vei fi mâine sau ai fost ieri, pot să cred chiar şi eu că ai alege o fată fără zestre – tu, care şi atunci când îi destăinui gândurile, preţuieşti totul după câştig? Sau, dacă ai alege-o, dacă ai face-o într-o clipă în care ţi-ai trăda singurul tău principiu călăuzitor, nu aş şti cu siguranţă că de îndată te vei căi şi vei regreta? Ba ştiu, şi de aceea îţi dăruiesc libertatea. Din toată inima o fac, în numele dragostei pentru cel care ai fost.

El dădu să-i răspundă, dar ea continuă, întorcând capul.

— Poate că – amintirea trecutului mă face să sper întrucâtva aceasta – vei suferi. Pentru foarte, foarte scurt timp, după care vei alunga bucuros din gândurile tale această amintire, ca pe un vis nefolositor, din care ai avut norocul să te trezeşti, îţi doresc fericire în viaţa pe care ţi-ai ales-o!

Fata îl părăsi şi se despărţiră.

— Nu-mi mai arăta nimic, duhule! spuse Scrooge. Du-mă acasă. De ce îţi face plăcere să mă chinui?

— Încă o umbră doar! exclamă duhul.

— Nu mai vreau! strigă Scrooge. Nu mai vreau. Nu mai vreau să văd nimic. Nu-mi mai arăta nimic!

Dar necruţătorul duh îl ţintui locului cu ambele braţe şi îl sili să privească în continuare.

Vedeau acum o altă scenă, în alt loc; o odaie, nu foarte mare şi nici foarte frumoasă, dar cât se poate de plăcută. Lângă focul de iarnă, şedea o tânără frumoasă, care semăna atât de bine cu cea dinainte, încât Scrooge crezu că era aceeaşi, până ce o văzu pe ea, devenită acum o nurlie mamă de familie, aşezată în faţa fiicei ei. În odaie era un tărăboi îngrozitor, fiindcă se aflau acolo mai mulţi copii decât ar fi putut număra Scrooge în halul de agitaţie în care era; şi, spre deosebire de liota din cunoscuta poezie, nu erau patruzeci de copii care se purtau ca şi cum ar fi fost unul singur, ci fiecare copil se purta ca patruzeci la un loc.

Urmarea era un vacarm de nedescris, dar nimeni nu părea să se sinchisească, ba dimpotrivă, mama şi fiica râdeau din toată inima şi se simţeau foarte bine printre ei; iar cea de-a doua intră curând în joaca lor şi micii tâlhari o jumuliră fără milă. Ce n-aş fi dat să fiu unul dintre ei! Deşi, chiar atât de grosolan n-as fi putut să fiu niciodată, nu, nu! Nici pentru toată averea din lume n-as fi strâns şi n-aş fi tras de părul acela prins în cosiţe; şi nu i-aş fi smuls panto-fiorul acela minunat din picior, nici ca să-mi salvez viata, Doamne-ajută! Iar să-i măsor talia în joacă, aşa cum făceau ţâncii ăia obraznici, n-aş fi putut nicidecum; s-ar fi putut

întâmpla să-mi rămână braţul încolăcit în jurul ei, drept pedeapsă, şi să nu se mai îndrepte niciodată. şi totuşi, tare mi-ar fi plăcut, recunosc, să-i fi atins buzele; să mă fi rugat de ea să le deschidă; să-i fi privit genele ochilor plecaţi, fără urmă de roşeaţă în obraji; să-i fi despletit cosiţele, lăsând să curgă în valuri părul, din care o şuviţă cât de mică ar fi fost o amintire nepreţuită; pe scurt, mi-ar fi plăcut, mărturisesc, să fi avut uşurinţa şi libertatea unui copil, dar să fiu în acelaşi timp bărbat ca să ştiu s-o preţuiesc.

Dar iată că se auzi o bătaie în uşă şi urmă de îndată un asemenea iureş, că fata se pomeni purtată spre ea, cu faţa surâzătoare şi cu rochia jumulită, în mijlocul unui cârd zburătăcit şi gălăgios, taman la timp pentru a-l întâmpina pe tată, care venea acasă însoţit de un bărbat încărcat cu jucării şi daruri de Crăciun. Şi apoi, ce mai ţipete şi lupte, ce măcel făcură cu bietul hamal lipsit de apărare! Ce s-au mai căţărat pe el, cu scaune în chip de scări, ca să-l cotrobăi prin buzunare, i-au smuls pachetele învelite în hârtie cafenie, s-au agăţat de cravata lui, l-au luat de gât, l-au bătut cu pumnii pe spinare şi i-au dat şuturi în picioare, într-un elan de dragoste nestăvilită! Ce de strigăte de mirare şi de încântare, cu care era primită desfacerea fiecărui pachet! şi ce anunţ groaznic, că bebeluşul fusese surprins în clipa când îşi băga în gură o tigăiţă de păpuşă şi era mai mult ca sigur că înghiţise un curcan de jucărie lipit pe un blid de lemn! Ce uşurare când se descoperi că fusese o alarmă falsă! Câtă bucurie, câtă recunoştinţă, cât entuziasm! N-o să credeţi cum se învălmăşeau toate astea! Dar fu de-ajuns ca, încet, încet, copiii împreună cu emoţiile lor să se retragă din salon, urcând treaptă cu treaptă până la etaj, unde se băgară în pat, ca să se aştearnă liniştea.

Scrooge privi cu şi mai multă atenţie când stăpânul casei, spre care fiica lui se apleca drăgăstoasă, se aşeză cu ea şi mama ei, lângă foc; şi când se gândi că o altă făptură asemenea ei, la fel de graţioasă şi de promiţătoare, i-ar fi putut spune lui tată şi ar fi putut să fie ca o primăvară în

iarna neîmblânzită a vieţii lui, vederea i se tulbură foarte tare.

— Belle, spuse soţul, întorcându-se cu un zâmbet spre soţia lui, l-am văzut după-amiază pe un vechi prieten de-al tău.

— Pe cine?

— Ghici!

— Cum să ghicesc? Ei drace, dar chiar nu ştiu? adăugă ea dintr-o răsuflare, râzând în timp ce şi el râdea. Domnul Scrooge!

— Însuşi domnul Scrooge. Am trecut prin faţa ferestrei biroului lui; nu erau trase obloanele şi înăuntru era o lumînare, aşa că l-am văzut fără voia mea. Am auzit că asociatul lui e pe moarte; iar el şedea acolo, singur. Cred că e singur-singurel pe lume.

— Duhule, spuse Scrooge cu glasul frânt, du-mă de aici!

— Ţi-am spus că acestea sunt umbrele celor care au fost, spuse fantoma. Dar nu e vina mea că ele sunt ceea ce sunt!

— Du-mă de aici! exclamă Scrooge. Nu mai suport!

Se întoarse spre duh şi, văzând că îl privea cu un chip pe care se amestecau în mod ciudat frânturi din toate chipurile pe care i le arătase, i se împotrivi.

— Lasă-mă! Du-mă înapoi! Nu mă mai vizita!

Tot luptându-se cu el, dacă aceea se putea numi luptă, în care duhul nu se vădea că ar opune rezistenţă, rămânând netulburat de eforturile adversarului său, Scrooge observă că lumina îi strălucea pe cap cu toată puterea; şi făcând vag legătura cu influenţa pe care o avea asupra lui, înşfacă scufia stingătoare şi, cu un gest brusc, i-o îndesă pe cap.

Duhul se lăsă sub ea, astfel încât stingătorul îi acoperi întreaga siluetă; dar, deşi Scrooge o apăsă cu toată forţa în jos, nu putea ascunde lumina care ieşea de sub ea, revărsându-se pe jos într-un torent neîntrerupt.

Se simţea copleşit de oboseală şi de o toropeală cu care nu se putea lupta şi mai mult. Apoi, îşi dădu seama că

se afla în dormitorul lui. Mai strânse o dată scufia, în semn de rămas-bun, şi mâna i se relaxa, apoi abia apucă să se împleticească până la pat, că se şi cufundă într-un somn adânc.

STANŢA A TREIA

Cel de-al doilea duh dintre cele trei

Trezindu-se în mijlocul unor sforăituri cumplite şi ridicându-se în capul oaselor ca să-şi adune gândurile, Scrooge nu mai avu nevoie să fie anunţat că se apropia din nou clipa când clopotul avea să bată de unu. Simţea că se trezise la realitate taman la ţanc, cu rostul anume de a susţine o discuţie cu cel de-al doilea mesager expediat pe adresa lui prin intervenţia lui Jacob Marley. Dar, descoperind că îl cam luase cu frig când începuse să se întrebe care dintre draperii va fi trasă de această nouă vedenie, le trase pe toate în lături cu mâinile lui şi, lungindu-se din nou, se puse pe aprigă veghe de jur-împrejurul patului. Căci dorea să atace duhul chiar în clipa apariţiei sale, ca să nu fie luat prin surprindere şi să se sperie.

Domnii care iau lucrurile în uşor şi se făLesc că ei cunosc toate dedesubturile, făcând de obicei de toate, îşi exprimă gama largă a înclinaţiei lor către aventură, afirmând că se pricep la orice, de la rişcă până la omor;

între aceste extreme există fără îndoială o gamă destul de largă şi de cuprinzătoare de subiecte. Fără a mă aventura să-l socotesc pe Scrooge printre aceştia, nu preget să vă conving că era pregătit pentru o mare varietate de năluciri şi că, începând cu un bebeluş şi terminând cu nişte rinoceri, nimic nu l-ar fi uluit prea tare.

Fiind pregătit pentru aproape orice, nu era însă deloc pregătit pentru nimic; prin urmare, când clopotul bătu de UNU şi nu se ivi nici o arătare, îl cuprinse un tremurici puternic. Cinci minute, zece minute, un sfert de ceas trecură şi nimic nu se arătă, în tot acest răstimp, stătea întins pe patul lui, miezul şi focarul unei pete de lumină roşiatice, care se revărsă peste el când orologiul anunţă ora; şi care, fiind doar lumină, era mai înfricoşătoare decât o duzină de fantome, întrucât el nu putea să desluşească nicicum ce însemna sau ce avea de gând; şi, din când în când, se temea că ar putea deveni în orice clipă un caz interesant de ardere spontană, fără a se putea măcar consola cu ideea de a şti acest lucru, în cele din urmă, începu totuşi să se gândească – aşa cum voi sau eu ne-am fi gândit de la început, căci întotdeauna nu persoana în cauză ştie ce ar fi trebuit făcut, şi fără îndoială că ar fi făcut – deci, începu să se gândească în cele din urmă că sursa şi secretul acestei lumini fantomatice ar putea fi în odaia alăturată, de unde, mergând pe urmele ei, părea să strălucească. Când această idee puse cu totul stăpânire pe mintea lui, se ridică încet şi îşi târşâi papucii până la uşă.

În clipa când Scrooge puse mâna pe clanţă, un glas ciudat îl strigă pe nume şi îl pofti să intre. Se supuse.

Era propria lui odaie. Nu exista nici o îndoială în această privinţă. De pereţi şi de tavan atârna atâta verdeaţă, de parcă încăperea era un crâng adevărat; şi, în fiecare parte a ei, scânteiau boabe strălucitoare. Frunzele proaspete de ilice, de vâsc şi iederă reflectau lumina, ca şi cum numeroase oglinjoare fuseseră răspândite acolo; iar pe coş se înălţa trosnind o vâlvătaie mare cum nu mai cunoscuse vatra aceea mohorâtă şi împietrită pe vremea lui Scrooge sau a lui Marley, sau de-a lungul multor, multor

ierni. Pe pardoseală era o grămadă ca un fel de tron, alcătuită din sumedenie de curcani, gâşte, vânat, păsări de curte, carne de porc sărată, hălci întregi de carne, purceluşi de lapte, lungi colaci de cârnaţi, plăcinte cu carne, budinci cu prune, butoaie cu stridii, castane fierbinţi, mere rumene, portocale zemoase, pere mălăieţe, torturi uriaşe cu douăsprezece blaturi şi castroane cu punch fierbinte, care întunecau odaia cu aburul lor delicios. Pe acest tron şedea tolănit foarte comod un drăgălaş Uriaş, mai mare dragul să-l priveşti, având în mână o torţă aprinsă, cu o formă oarecum asemănătoare cu cornul abundenţei, pe care o ţinea sus, sus de tot, pentru a răspândi lumina ei asupra lui Scrooge, când el băgă capul pe uşă.

— Pofteşte! exclamă fantoma. Pofteşte, să mă cunoşti mai bine, omule!

Scrooge intră cu fereală şi îşi plecă încet capul în faţa duhului. Nu mai era Scrooge cel îndărătnic dinainte; şi, deşi ochii duhului erau senini şi buni, nu-i făcea plăcere să-i întâlnească privirea.

— Eu sunt Fantoma Crăciunului Prezent, spuse duhul. Priveşte-mă!

Scrooge se supuse, reverenţios. Duhul era îmbrăcat doar cu o robă sau mantie, verde, simplă, tivită cu blană albă. Veşmântul îi atârna atât de lejer pe trup, încât pieptul lui voluminos era dezgolit, de parcă n-ar fi dorit să fie ocrotit sau ascuns prin vreun vicleşug. Tălpile, care se zăreau de sub faldurile ample ale vesmântului, erau de asemenea dezgolite; iar capul nu-i era acoperit decât cu o coroniţă de ilice încrustată din loc în loc cu ţurţuri sclipitori. Buclele lui castaniu-închis erau lungi şi slobode; slobode ca faţa lui blândă, cu ochi scânteietori, ca palmele lui deschise, ca glasul lui vioi, ca atitudinea lui degajată şi ca înfăţişarea lui veselă, în jurul mijlocului avea o cingătoare de care atârna o teacă străveche, mâncată de rugină şi fără spadă.

— N-ai mai văzut în viaţa ta o arătare ca mine! exclamă duhul.

— Niciodată, îi răspunse Scrooge.

— N-ai avut de-a face niciodată cu membrii mai tineri ai familiei mele, adică (fiindcă eu sunt foarte tânăr) cu fraţii mei mai mari, născuţi în anii din urmă? continuă stafia.

— Nu cred că am avut de-a face, spuse Scrooge. Mă tem că nu. Ai mulţi fraţi, duhule?

— Peste o mie opt sute, spuse fantoma.

— Câte guri de hrănit! mormăi Scrooge. Fantoma Crăciunului Prezent se ridică.

— Duhule, spuse spăşit Scrooge, du-mă unde doreşti. Noaptea trecută am fost mânat cu forţa şi am învăţat o lecţie care-şi vădeşte roadele acum. Astă-seară, dacă ai ce să mă înveţi, aş vrea să trag un folos.

— Pune mâna pe mantia mea! Scrooge făcu întocmai şi o apucă strâns.

Ilicele, vâscul, boabele roşii, iedera, curcanii, gâştele, vânatul, păsările, carnea sărată, porcii, cârnaţii, stridiile, plăcintele, budincile, fructele şi punch-ul, toate dispărură pe loc. La fel şi odaia, şi focul, şi lumina roşiatică, şi ceasul de noapte, şi se pomeniră pe străzile Londrei, în dimineaţa de Crăciun, unde (fiindcă era vreme rea) oamenii cântau un soi de muzică rudimentară, dar vioaie şi deloc neplăcută, adunând cu lopeţile zăpada de pe pavajul din faţa locuinţelor şi de pe acoperişurile caselor, care, spre marea bucurie a băieţilor, se îngrămădea în troiene pe drumul de dedesubt şi se răspândea în mici viscole artificiale.

Faţadele caselor erau cam negre şi ferestrele şi mai negre, în contrast cu căciulile netede şi albe de nea de pe acoperişuri şi cu zăpada mai murdară de pe jos, aşternută mai recent şi arată de roţile grele ale trăsurilor şi căruţelor care săpaseră în ea brazde adânci; brazde care se întretăiau iarăşi şi iarăşi, de sute de ori, în locurile unde se ramificau străzile mari şi alcătuiau făgaşe complicate, greu de desluşit în noroiul gros, gălbui şi în apa îngheţată. Cerul era mohorât şi străzile mai scurte erau sufocate de o pâclă murdară, pe jumătate topită, pe jumătate îngheţată, ale cărei particule mai grele se lăsau ca o ploaie de atomi de funingine, de parcă toate coşurile din Marea Britaniie luaseră foc deodată, ca la un semn, şi ardeau cu vâlvătăi, după pofta inimii. Atmosfera oraşului nu avea nimic vesel în ea şi totuşi pretutindeni era un aer de veselie pe care aerul de vară cel mai curat şi soarele de vară cel mai arzător s-ar fi străduit zadarnic să-l răspândească.

Căci oamenii care dădeau jos cu lopata căciulile de omăt de pe case erau veseli şi plini de voie bună; strigau unul la altul de pe troiene şi, din când în când, îşi aruncau câte un bulgăre de zăpadă poznaş – un proiectil cu mult mai blajin decât o glumă exprimată prin cuvinte – râzând din toată inima, fie că nimereau, fie că dădeau greş. Prăvăliile cu păsări de ogradă erau încă pe jumătate deschise, iar cele cu fructe se arătau în toată splendoarea lor. Erau acolo coşuri rotunde, burduhănoase, pline cu castane, umflate ca surtucele unor drăgălaşi domni bătrâni, lăfăindu-se în fata uşilor şi revărsându-se până în stradă, cu abundenţa lor apoplectică. Mai erau acolo cepe spaniole rumene, roşcovane şi pântecoase, atât de bine crescute, încât străluceau ca nişte călugări spanioli grăsani, făcând cu ochiul de pe rafturi, cu priviri jucăuşe, codanelor care treceau pe acolo şi se uitau cu falsă modestie la vâscul atârnat deasupra. Erau, de asemenea, pere şi mere, adunate în piramide înfloritoare; mai erau ciorchini de struguri pe care generoşii patroni îi agăţaseră de nişte cârlige lesne de văzut, pentru ca oamenilor care treceau pe acolo să le lase gura apă, pe gratis; mai erau grămezi de alune, maronii şi mătăsoase, evocând, prin aroma lor, vechi plimbări prin pădure, plăcute târşâiri de picioare, cu frunze veştede până la glezne; mai erau mere de Norfolk, bondoace şi oacheşe, contrastând cu galbenul portocalelor şi al lămâilor şi cerând cu insistenţă, implorând chiar, cu personalitatea lor extrem de compactă şi de suculentă, să fie duse acasă în pungi de hârtie şi mâncate după-masă. Chiar şi peştişorii aurii şi argintii, expuşi într-un castron, printre aceste fructe alese, deşi fac parte dintr-o specie plicticoasă şi cu sânge stătut, păreau a şti că se punea ceva la cale; şi toţi, până la ultimul peştişor, se foiau, răsuflând din greu, prin mica lor lume, cuprinşi de o emoţie molcomă şi rece.

Iar la băcănie, ah, la băcănie! Aproape se închisese, doar două obloane erau puse, sau doar unul; dar ce se zărea printre ele! Nu numai că, lăsându-se pe tejghea,

cântarul producea un zgomot vesel sau că sfoara se desfăşura atât de iute de pe scripete sau că toate cutiile de tablă zăngăneau în sus şi-n jos ca şi cum ar fi fost mânuite de nişte scamatori, că aromele amestecate de ceai şi cafea erau atât de plăcute nasului, sau că stafidele erau atât de multe şi de minunate, migdalele atât de neasemuit de albe, batoanele de scorţişoară atât de lungi şi drepte şi celelalte mirodenii atât de delicioase, fructele zaharisite atât de bine închegate şi atât de bine îmbibate în zahăr topit, încât până şi cei mai indiferenţi trecători simţeau că li se înmoaie picioarele, iar apoi că li se apleacă de la atâtea bunătăţi. Nu numai că smochinele erau siropoase şi cărnoase sau că prunele franţuzeşti roşeau cu modestă acreală din cutiile lor bogat împodobite sau că totul era bun de mâncat şi gătit de Crăciun; dar muşteriii erau toţi atât de zoriţi şi de nerăbdători, în speranţa lor de a trăi împlinirea acelei zile, încât se ciocneau unii de alţii la uşă, îşi trânteau coşurile de nuiele ca nişte turbaţi, îşi uitau târguielile pe tejghea şi alergau după aceea înapoi ca să le ia şi făceau alte sute de boroboaţe, într-o veselie nebună; iar în acest timp, băcanul şi ajutoarele lui erau atât de plini de sârg şi de vioiciune şi puneau atâta suflet când îşi legau şorţurile la spate, de parcă şi-ar fi legat chiar inimile lor curate, pentru a fi scoase în văzul lumii şi cercetate, ba chiar şi ciugulite de niscaiva stăncuţe de Crăciun, dacă asta le-ar fi fost pe plac.

Dar, curând, clopotniţele chemară toţi oamenii buni la biserici şi capele, şi iată-i venind, adunându-se cârduri-cârduri pe străzi, cu hainele cele mai bune şi cu cele mai vesele chipuri. şi în acelaşi timp, apăreau cu zecile din străduţe lăturalnice, din fundături şi răspântii anonime, nenumăraţi oameni, ducându-şi coşurile cu mâncare la brutării. Duhul părea foarte interesat de aceşti sărmani petrecăreţi, fiindcă se postă cu Scrooge alături în uşa unei brutării şi, după ce ridică şervetele de pe coşuri în timp ce purtătorii lor le treceau prin faţă, picură tămâie din torţa lui peste ele. şi torţa asta avea ceva cu totul neobişnuit, căci, o dată sau de două ori, când câţiva purtători de coşuri care se înghionteau schimbară vorbe urâte, el îi stropi cu câteva

picături de apă din ea şi de îndată se înveseliră din nou. Căci, spuneau ei, e păcat să te cerţi în ziua de Crăciun. şi chiar aşa este! Doamne-ajută, că aşa este!

În cele din urmă, clopotele conteniră să bată şi cei ce îşi coceau pâinile tăcură; şi totuşi, pata de umezeală topită de deasupra fiecărui cuptor al brutarului, unde ieşea fum din pavaj, de parcă şi pietrele coceau pîine, rămăsese acolo ca o amintire plăcută a acelor coşuri şi a coacerii pîinilor.

— Ceea ce picuri din torţa ta are vreo aromă deosebită? întrebă Scrooge.

— Are. Propria mea aromă.

— Şi e pentru orice fel de coş de mâncare din această zi? întrebă Scrooge.

— Pentru cele ce sunt date cu bunătate, îndeosebi pentru cele sărmane.

— De ce îndeosebi pentru cele sărmane? întrebă Scrooge.

— Pentru că au cea mai multă nevoie.

— Duhule, spuse Scrooge, după o clipă de gândire, mă întreb de ce tocmai tu, dintre toate făpturile din nenumăratele lumi din jurul nostru, doreşti să iei acestor oameni un prilej de bucurie nevinovată.

— Eu?! strigă duhul.

— Îi lipseşti de mijloacele de a se înfrupta în fiecare a şaptea zi, care e adesea singura zi în care se poate spune că mănâncă şi ei, nu-i aşa? spuse Scrooge.

— Eu?! strigă duhul.

— Încerci să închizi aceste locuri în ziua a şaptea, spuse Scrooge. şi asta înseamnă cam acelaşi lucru.

— Eu încerc?! exclamă duhul.

— Să mă ierţi dacă greşesc. Aceasta s-a făcut în numele tău, sau cel puţin în numele familiei tale, spuse Scrooge.

— Există pe pământul vostru, îi răspunse duhul, unii care pretind că ne cunosc şi care săvârşesc în numele nostru fapte ce vădesc patimă, semeţie, rea-voinţă, ură, invidie, bigotism şi egoism, dar care sunt atât de străini de noi şi de toţi cunoscuţii şi rubedeniile noastre, de parcă nici

n-ar fi trăit vreodată. Ţine minte asta şi pune faptele lor în seama lor, nu a noastră.

Scrooge făgădui că aşa va face; şi plecară mai departe, nevăzuţi ca şi până atunci, prin mahalaua oraşului. Duhul deţinea neobişnuita însuşire (pe care Scrooge o observase la brutărie) de a se acomoda cu uşurinţă în orice loc, în ciuda dimensiunilor sale gigantice; stătea sub un acoperiş scund cu aceeaşi graţie, ca o fiinţă supranaturală, cum ar fi stat şi într-o sală grandioasă.

Şi poate că din plăcerea de a se făli cu această putere a lui sau poate mânat de firea lui blândă, generoasă, inimoasă şi de compasiunea sa faţă de toţi oamenii sărmani, bunul duh se gândi de îndată la copistul lui Scrooge; căci într-acolo porni, luându-l şi pe Scrooge cu el, agăţat de mantia lui; şi în pragul uşii, duhul zâmbi şi se opri să binecuvânteze locuinţa lui Bob Cratchit picurând din torţă. Gîndiţi-vă numai! Bob câştiga doar atât cât să-şi cumpere câteva mâini de bob pe săptămână; îşi vâra deci în traistă în fiecare sâmbătă doar câteva mâini de duplicate ale numelui său de botez; şi totuşi, Duhul Crăciunului Prezent îi binecuvânta căsuţa lui cu patru odăi!

Şi iată că apăru doamna Cratchit, nevasta lui Cratchit, gătită cu o sărăcie de rochie întoarsă de două ori, dar bogată în panglici, care sunt ieftine şi, pentru cei şase peni

cât costă, fac impresie bună; ea puse faţa de masă, ajutată de Belinda Cratchit, cea de-a doua fiică a ei, de asemenea bogată în panglici; în timp ce conaşul Peter Cratchit, înfigând o furculiţă în oala cu cartofi şi intrându-i în gură colţurile imensului său guler de cămaşă (proprietatea lui Bob, transmisă fiului şi moştenitorului său, întru cinstirea acelei zile), se bucura văzându-se atât de elegant înveşmântat şi abia aştepta să-şi arate lenjeria în parcurile mondene. şi iată că şi cei doi Cratchiţi mai mici, un băieţel şi o fetiţă, dădură buzna zbierând că în faţa brutăriei simţiseră miros de gâscă şi ştiau că era gâsca lor; şi, gândindu-se pofticioşi la aromele de salvie şi de ceapă, aceşti Cratchiţi mititei ţopăiau în jurul mesei, ridicându-l în slăvi pe conaşul Peter Cratchit, în timp ce acesta (nu tocmai fălos, deşi colţurile gulerului aproape că-l sugrumau) suflă în foc, până ce cartofii care abia fierbeau începură să clocotească şi să lovească cu zgomot capacul oalei, cerând să fie scoşi de-acolo şi cojiţi.

— Pe unde-o fi umblând iubitul vostru tată? spuse doamna Cratchit. Şi mai e şi cu frăţiorul vostru, Tim Degeţel! Iar Martha parcă a întârziat şi la ultimul Crăciun cu o jumătate de ceas!

— A venit Martha, spuse o fetiţă care apăru chiar atunci.

— A venit Martha! strigară cei doi Cratchiţi mititei. Ura! Să vezi ce gâscă avem, Martha!

— Vai, scumpa mea, să-ţi dea Dumnezeu sănătate, dar tare mult ai întârziat! spuse doamna Cratchit, sărutând-o de nenumărate ori şi repezindu-se slugarnică să-i ia şalul şi boneta.

— Am avut o groază de treburi de terminat ieri noapte, răspunse fata, şi azi-dimineaţă a trebuit să fac curat, mamă!

— Ei, nu mai contează acum, dacă ai ajuns, spuse doamna Cratchit. Aşează-te în faţa focului, scumpa mea, să te încălzeşti, să te aibă Domnul în pază!

— Nu, nu! Vine tata, strigară cei doi Cratchiţi mititei, care erau pretutindeni în acelaşi timp. Piteşte-te, Martha, piteşte-te!

Martha se piti şi iată că intră mărunţelul Bob, tatăl, cu pe puţin un cot şi jumătate de şal, fără a mai socoti şi franjurile, atârnând în faţa lui; cu hainele lui jerpelite, cârpite şi periate ca să arate şi el omeneşte; şi cu Tim Degeţel pe umăr. Sărăcuţul Tim Degeţel ţinea o cârjă micuţă şi membrele lui erau susţinute de un cadru de fier!

— Dar unde e Martha noastră? strigă Bob Cratchit, privind în jur.

— Nu vine! spuse doamna Cratchit.

— Nu vine?! spuse Bob, pierindu-i brusc toată buna dispoziţie; căci pe tot drumul de la biserică fusese calul pursânge al lui Tim şi venise până acasă în galop. Cum să nu vină în ziua de Crăciun!

Marthei nu-i plăcea să-l vadă dezamăgit, nici măcar în glumă; aşa că îşi făcu prematur apariţia din dosul uşii de la cămară şi alergă în braţele lui, în timp ce cei doi Cratchiţi mititei îl luară pe sus pe Tim Degeţel ca să-l ducă la spălătorie, de unde putea auzi budinca susurând în cratiţa din cuptoraşul de aramă.

— Şi cum s-a comportat Tim Degeţel? întrebă doamna Cratchit, după ce îl luă peste picior pe Bob pentru naivitatea lui şi Bob o îmbrăţişa pe fiica lui după pofta inimii.

— Cuminte ca un îngeraş, spuse Bob, ba chiar şi mai cuminte. Uneori cade pe gânduri, stă singurel mult timp şi îi trec prin cap nişte ciudăţenii cum n-ai mai auzit. Venind spre casă, mi-a spus că speră să-l vadă oamenii în biserică pentru că el e beteag şi poate le prinde bine să le aducă aminte în ziua de Crăciun de cel care a făcut să umble cerşetori ologi şi a redat orbilor vederea.

Lui Bob îi tremură glasul când le povesti aceasta şi îi tremură şi mai mult când spuse că Tim Degeţel va creşte mare şi voinic.

Micuţa lui cârjă se auzi mişcându-se iute pe pardoseală şi Tim Degeţel se întoarse, înainte de a se mai rosti vreo

vorbă, fiind condus de fratele şi sora lui până la scăunelul din faţa focului; în acest timp, Bob, întorcându-şi manşetele – de parcă, bietul de el, s-ar fi putut jerpeli şi mai mult – pregăti într-o cană mare o băutură fierbinte cu gin şi lămâie, pe care o amestecă bine într-o parte şi în cealaltă şi o puse pe plită ca să fiarbă; iar conaşul Peter şi cei doi omniprezenţi Cratchiţi mititei se duseră să aducă gâsca, întorcându-se curând cu ea, de parcă ar fi oficiat o măreaţă ceremonie. Atâta forfotă urmă, de-ai fi crezut că gâsca era pasărea cea mai rară din câte există; un adevărat fenomen cu pene, faţă de care o lebădă neagră era o nimica toată – şi într-adevăr, în casa aceea cam aşa era. Doamna Cratchit făcu sosul (pregătit dinainte într-o tigăiţă), care sfârâia, fiind încă fierbinte; conaşul Peter zdrobi cartofii cu o forţă incredibilă; domnişoara Belinda îndulci sosul de mere; Martha şterse farfuriile fierbinţi; Bob îl luă pe Tim Degeţel lângă el, într-un colţişor al mesei; cei doi Cratchiţi mititei aşezară scaunele pentru toată lumea, fără a uita de ei şi, instalându-se la posturi, îşi înfundară lingurile în gură, ca nu cumva să ţipe după gâsca înainte de a le veni rândul să fie serviţi, în sfârşit, se puseră farfuriile şi se rosti rugăciunea. Se lăsă tăcerea, toţi ţinându-şi respiraţia, în timp ce doamna Cratchit îşi plimba încet privirea de-a lungul cuţitului, pregătindu-se să-l înfigă în pieptul gâştei; dar când îl înfipse şi când ţâşni mult aşteptatul jet de umplutură, de jur împrejurul mesei se ridică un murmur de bucurie şi chiar şi Tim Degeţel, îmboldit de cei doi Cratchiţi mititei, bătu în masă cu mânerul cuţitului şi strigă cu glăsciorul lui firav: „Ura!”

Nici că se mai pomenise o asemenea gâsca. Bob spuse că el nu poate să creadă că a existat vreodată o gâsca aşa de bine preparată.

Frăgezimea şi aroma ei, mărimea ei la un preţ atât de mic erau subiecte de admiraţie unanimă. Lungită cu sos de mere şi piure de cartofi, a fost o masă îndestulătoare pentru întreaga familie; într-adevăr, după cum spuse foarte încântată doamna Cratchit (trăgînd cu ochiul spre o fărâmiţă de os din farfurie), până la urmă nici măcar n-o

mâncaseră pe toată! şi totuşi toţi se săturaseră, îndeosebi cei mai mici Cratchiţi, care erau mânjiţi până la sprâncene cu sos de salvie şi ceapă. Dar după ce domnişoara Belinda schimbă farfuriile, doamna Cratchit ieşi singură din odaie – prea nervoasă ca să suporte martori – ca să scoată budinca din cuptor şi s-o aducă la masă.

Dacă nu era suficient de coaptă? Dacă se va sfărâma când o va scoate? Dacă se furişase cineva în curte, căţărându-se peste zid, şi o furase, în timp ce ei se bucurau de gâscă – presupunere care îi făcu pe cei doi Cratchiţi mititei să pălească! Se presupuneau tot felul de grozăvii.

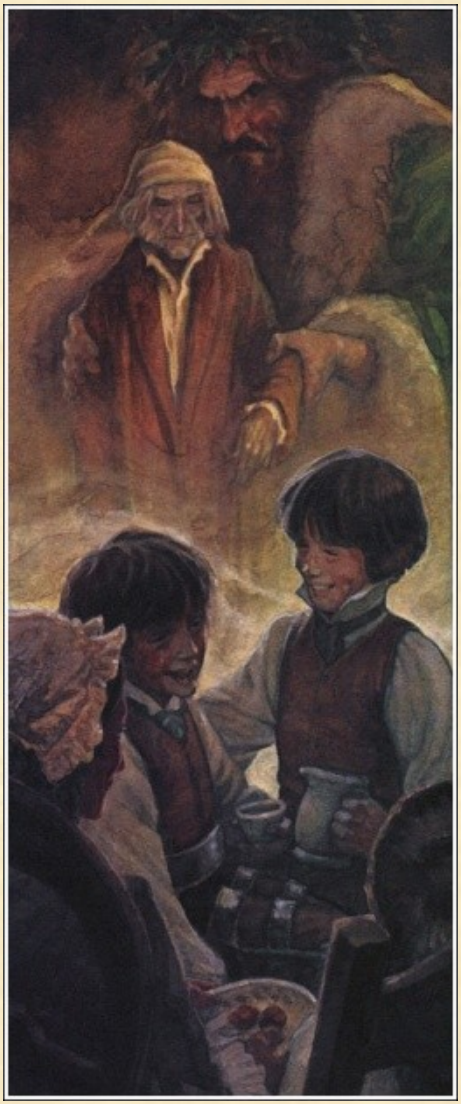

Ura! Ce de aburi! Budinca fu scoasă din cuptor. Miros ca în ziua de spălat rufe! De la cârpa de deasupra. Mirosul de la birtul şi patiseria de-alături, şi de la spălătoria învecinată! Asta era budinca! Peste jumătate de minut, doamna Cratchit intră – îmbujorată, dar zâmbind mândră – cu budinca, tare şi vârtoasă ca o ghiulea de tun pestriţă, arzând în jumătate de jumătate de sfert de pintă de brandy şi împodobită cu o coroniţă de Crăciun înfiptă în mijloc.

— Ah, ce budincă minunată! Bob Cratchit spuse, pe un ton chiar foarte calm, că o socotea cea mai mare izbândă a doamnei Cratchit de când erau căsătoriţi.

Doamna Cratchit spuse că acum, după ce scăpase de povara asta de pe suflet, putea mărturisi că se temuse că nu-i va ajunge făina. Toţi găsiră câte ceva de spus, dar nimeni nu spuse şi nici nu se gândi că era o budincă mică pentru o familie atât de mare. Ar fi fost curată blasfemie. Orice membru al familiei Cratchit ar fi roşit la gândul unei asemenea insinuări.

În sfârşit, masa se termină, se strânse totul, se curăţă soba şi se făcu focul. După ce fu gustat crusonul şi declarat desăvârşit, se puseră pe masă mere şi portocale, iar în foc fu băgată o lopată de castane. Apoi toată familia Cratchit se trase în jurul sobei, alcătuind ceea ce Bob Cratchit numi un cerc, dar care de fapt era un semicerc; şi chiar lângă cotul lui Bob Cratchit era toată sticlăria familiei. Două pahare mari şi o ceaşcă pentru cremă, fără toartă.

Acestea conţineau însă licoarea fierbinte din vas, la fel de bine ca nişte pocale de aur; şi Bob îi servi cu ochii licărind de fericire, în timp ce castanele din sobă pocneau şi sfârâiau. Apoi Bob închină paharul:

— Un Crăciun fericit pentru noi toţi, dragii mei. Dumnezeu să ne ajute!

Şi toată familia repetă după el.

— Dumnezeu să-i ajute pe toţi! rosti ultimul Tim Degeţel.

Şedea foarte aproape de tatăl său, pe scăunel. Bob îi ţinea mânuţa veştejită într-a lui, de parcă, din dragoste pentru el şi din dorinţa de a-l avea mereu alături, se temea să nu-i fie smuls.

— Duhule, spuse Scrooge, cu o curiozitate pe care n-o mai simţise până atunci, spune-mi dacă Tim Degeţel va trăi.

— Văd un loc gol, răspunse fantoma, acolo, în cotlonul de lângă coş, şi o cârjă fără stăpân, păstrată cu grijă. Dacă aceste umbre vor rămâne neschimbate în viitor, copilul va muri.

— Nu, nu, spuse Scrooge. Ah, nu, duhule bun! Spune-mi că va fi cruţat.

— Dacă aceste umbre vor rămâne neschimbate în viitor, nimeni din neamul meu, îi răspunse fantoma, nu-l va mai găsi aici. şi ce-i cu asta? Dacă tot e sortit să moară, mai bine să moară, ca să scadă prisosul de populaţie.

Scrooge plecă de îndată capul când îşi auzi propriile lui vorbe repetate de duh şi îl copleşiră căinţa şi tristeţea.

— Omule, spuse fantoma, dacă eşti om şi nu ai o inimă de piatră, va trebui să înduri aceste vorbe grele până ce vei descoperi ce este prisosul şi unde se află el. Poţi tu să hotărăşti care oameni se cuvine să trăiască şi care să moară? Poate că în ochii Domnului tu eşti mai nevrednic şi mai puţin potrivit să trăieşti decât milioane de oameni ca băieţelul acestui om sărman. Of, Doamne, cum poţi auzi gâza de pe o frunză plângându-se că fraţii săi înfometaţi din ţărână se bucură de prea multă viaţă!

Scrooge se încovoie auzind mustrarea fantomei şi îşi aruncă tremurând privirea spre pământ. Dar şi-o ridică repede, la auzul propriului său nume.

— În sănătatea domnului Scrooge! spuse Bob. În sănătatea domnului Scrooge, ctitorul ospăţului!

— Da, da, ctitorul ospăţului, într-adevăr! strigă, roşind, doamna Cratchit. Tare aş vrea să-l am în faţa ochilor! I-aş servi eu vreo câteva vorbe cu care să se ospăteze şi nădăjduiesc că le-ar înghiţi cu poftă!

— Draga mea, spuse Bob, sunt copiii de faţă. E ziua de Crăciun!

— De bună seamă, numai în ziua de Crăciun, spuse ea, se cuvine să închini în sănătatea unui om atât de mârşav, de zgârcit, nemilos şi nesimţitor ca domnul Scrooge. Doar ştii bine că aşa este, Robert î Nimeni nu ştie asta mai bine ca tine, sărmanul!

— Draga mea, răspunse cu blândeţe Bob. E ziua de Crăciun.

— Beau în sănătatea lui, de dragul tău şi al acestei zile, spuse doamna Cratchit, nu de dragul lui. Să-i dea domnul viaţă lungă! Crăciun fericit şi un An Nou bun! Nu mă îndoiesc că va fi foarte vesel şi fericit!

Copiii închinară şi ei, după ea. Era prima oară când făceau ceva fără tragere de inimă în seara aceea. Tim Degeţel bău ultimul, dar nici că-i păsa vreun pic de el. Scrooge era Monstrul familiei. Pomenirea numelui său aruncă asupra petrecerii o umbră neagră, care adastă cinci minute întregi.

După ce aceasta se risipi, fură de zece ori mai veseli ca înainte, de uşurare că scăpaseră de Scrooge cel Rău. Cratchit îi anunţă că avea în vedere o slujbă pentru conaşul Peter, de pe urma căreia, dacă o va obţine, va aduce în casă cinci şilingi şi sase peni pe săptămână. Cei doi Cratchiţi mititei hohotiră de râs la ideea că Peter va fi om de afaceri; iar Peter însuşi privea focul dintre gulerele lui, cufundat în gânduri, de parcă ar fi chibzuit ce investiţii să prefere când va intra în posesia acelui uluitor venit. Martha, care era o biată ucenică la o modistă, le povesti apoi ce fel de muncă trebuia să facă şi câte ore lucra la întinderea unei pălării şi cum avea de gând să zacă în pat în dimineaţa zilei următoare, ca să se odihnească şi ea ca lumea; în ziua următoare fiind sărbătoare, putea să stea acasă. Le mai

povesti că în urmă cu câteva zile văzuse o contesă şi un lord şi că lordul era „cam cât Peter de înalt”, la care Peter îşi trase gulerele atât de sus, că dacă aţi fi fost de faţă, nu i-aţi mai fi zărit capul, în tot acest timp, castanele şi vasul cu cruşon trecură din mână în mână; şi curând după aceea, se auzi glăsciorul plângăcios al lui Tim Degeţel cântând un cântecel despre un copil rătăcit printre nămeţi; şi îl cântă chiar foarte bine.

Nu era nicidecum o atmosferă distinsă. Nu alcătuiau un tablou frumos de familie; nu erau bine îmbrăcaţi; încălţările lor nu erau nici pe departe rezistente la apă; hainele lor erau sărăcăcioase; iar Peter era probabil familiarizat, ba chiar mai mult ca sigur că era, cu muntele de pietate.

Dar erau fericiţi, recunoscători, se înţelegeau bine şi erau mulţumiţi de ziua aceea; şi când dispărură, părând şi mai fericiţi în lumina strălucitoare răspândită la despărţire de torţa duhului, Scrooge rămase până în ultima clipă cu privirea aţintită asupra lor, îndeosebi asupra lui Tim Degeţel.

Se întunecase de-acum şi ningea zdravăn; şi în timp ce Scrooge şi duhul străbăteau străzile, strălucirea focului care trosnea în bucătării, saloane şi în tot felul de odăi, era o adevărată minune, într-o casă, pâlpâitul flăcărilor dezvăluia pregătirile pentru o masă intimă, cu mâncăruri fierbinţi, aburind în faţa focului, în timp ce draperiile roşii şi grele erau trase pentru a alunga frigul şi întunericul de afară, în altă parte, copiii dădeau buzna afară, în zăpadă, ca să-şi întâmpine surorile şi fraţii căsătoriţi, verii, unchii şi mătuşile, întrecându-se care să ajungă primul la ei. Într-o casă, pe transperante se zăreau umbrele oaspeţilor care se adunau; în alta, un grup de fete frumoase, toate cu glugile pe cap şi cu ciuboţele îmblănite, sporovăind de-a valma, se furişa spre casa învecinată, unde, vai de burlacul care le văzu dând iama – vrăjitoare viclene, ştiau ele ce ştiau – ca o văpaie!

Dar dacă te-ai fi luat după numărul celor care se îndreptau spre adunări prieteneşti, ai fi crezut poate că acasă nu mai era nimeni care să-i întâmpine când vor

ajunge, deşi orice casă s-ar fi cuvenit să aştepte musafiri şi să-şi îndese sobele până la jumătatea coşurilor. Binecuvântat fie duhul, că tare se mai bucura! Îşi dezgolea pieptul pe toată lăţimea lui, îşi deschidea palma încăpătoare şi continua să plutească, revărsând cu generozitate veselia lui luminoasă şi nevinovată oriunde ajungea! Chiar şi lampagiul care alerga în faţa lui, presărând strada întunecată cu stropi de lumină, şi care era îmbrăcat frumos pentru a petrece şi el seara undeva, râse zgomotos când duhul trecu, deşi habar nu avea lampagiul că însoţitorul lui era însuşi Crăciunul!

Dar apoi, fără ca duhul să-l prevină pe Scrooge în vreun fel, se pomeniră pe un deal mohorât şi pustiu, pe care erau răspândite grămezi monstruoase de piatră grosolană, de parcă acolo ar fi fost un cimitir de uriaşi; iar apa se prelingea oriunde poftea, sau s-ar fi prelins, dacă gerul n-ar fi ţinut-o captivă; şi nimic nu creştea acolo decât muşchi, grozamă şi iarbă aspră, ţepoasă, în jos, spre apus, soarele lăsase o dâră de foc roşiatic, care clipi o secundă peste pustietatea aceea, ca un ochi posac, şi apoi, încruntându-se, coborî tot mai jos, tot mai jos, până ce se pierdu în bezna adâncă a nopţii negre.

— Ce-i aici? întrebă Scrooge.

— Un loc unde trăiesc minerii care trudesc în măruntaiele pământului, îi răspunse duhul. Dar ei mă cunosc. Priveşte!

Se văzu o lumină licărind la fereastra unei colibe şi ei înaintară repede spre ea. Trecând prin zidul de lut şi piatră, găsiră un grup vesel, adunat în jurul unui foc strălucitor. Un bărbat tare bătrân şi o femeie, împreună cu copiii lor şi copiii copiilor lor şi încă o generaţie pe deasupra, toţi gătiţi cu haine vesele de sărbătoare. Cu un glas care acoperea rareori vuietul vântului ce bătea peste pustietatea stearpă, bătrânul le cânta un cântec de Crăciun – fusese un cântec vechi încă de pe vremea copilăriei lui – şi din când în când cântau toţi cu el, în cor. Cu egală precizie, bătrânul se înviora şi cânta tare când ei îşi înălţau glasurile, pentru ca apoi puterile să-l părăsească din nou când vocile încetau.

Duhul nu zăbovi acolo şi îl îndemnă pe Scrooge să se ţină de mantia lui şi, trecând pe deasupra dealului, se grăbiră – încotro? Doar nu spre mare? Ba da, spre mare.

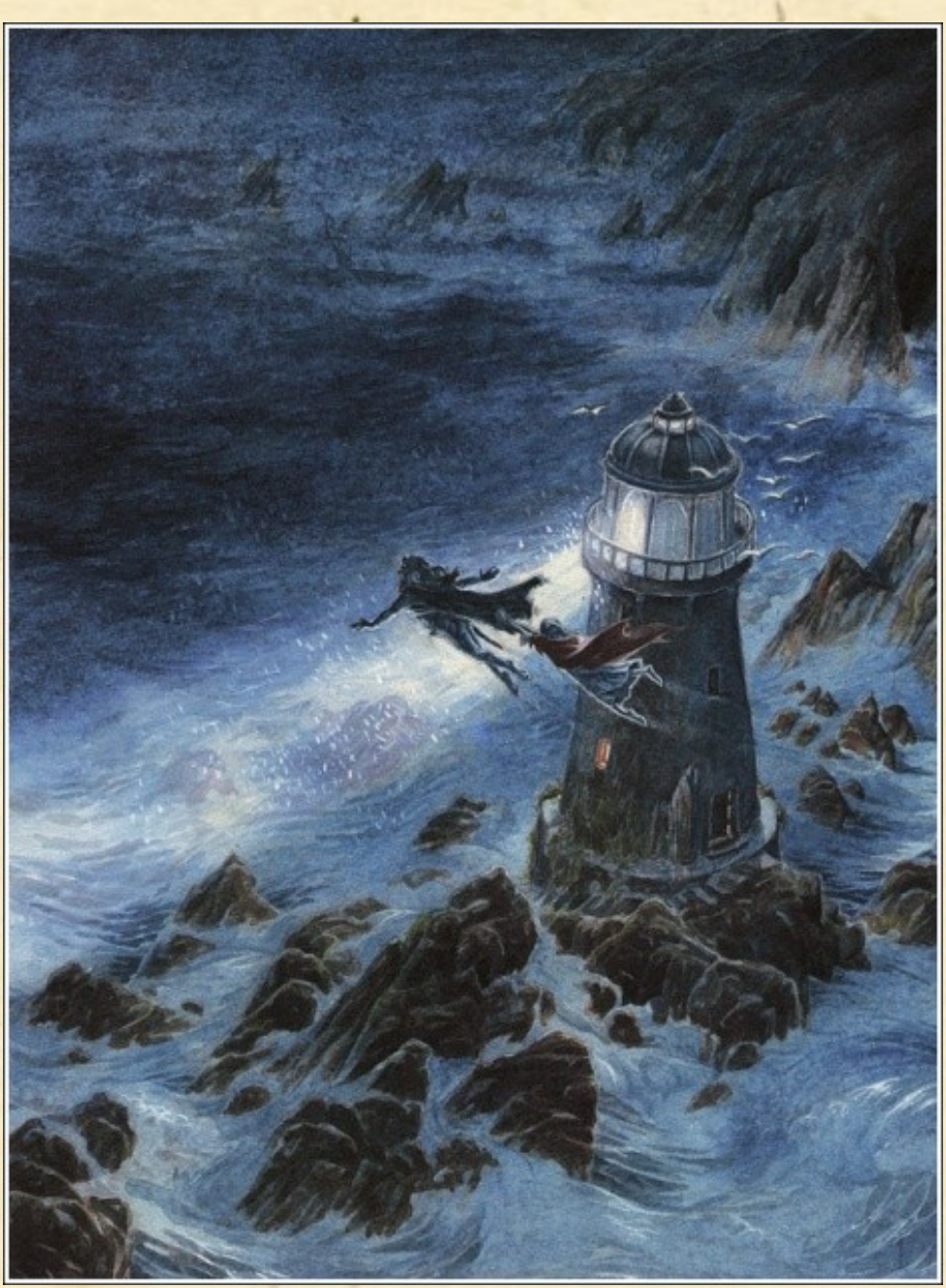

Spre groaza lui, Scrooge văzu, privind înapoi, ultima bucăţică de pământ, un şir înfricoşător de stânci, în spatele lor; şi deodată, îl asurzi vuietul valurilor care se rostogoleau şi mugeau, dezlănţuinduse printre grotele pe care le căscaseră şi încercând cu furie să sape pământul.

Sus, pe un recif mohorât de stânci prăvălite una peste alta, cam la o leghe de ţărmul de care se spărgeau şi se izbeau cu sălbăticie valurile tot anul, se înălţa un far singuratic. Grămezi uriaşe de alge erau agăţate de poalele sale şi, în jurul lui, păsările furtunii – zămislite de vânt, am putea crede, aşa cum algele ar putea fi zămislite de apă – se înălţau şi coborau, ca valurile pe care le atingeau în zbor.

Dar chiar şi acolo, doi bărbaţi care păzeau farul făcuseră un foc, care arunca o rază de lumină pe marea cumplită, prin crăpătura din zidul gros de piatră. Prinzându-şi mâinile bătătorite pe deasupra mesei grosolane la care şedeau, îşi urară Crăciun fericit, ciocnind cănile cu grog; şi unul din ei, cel mai bătrân, cu faţa înăspriă şi brăzdată de vreme rea, ca figura sculptată de la prova unei vechi corăbii, înălţă un cântec năprasnic, aidoma furtunii.

Din nou, fantoma porni iute mai departe, pe deasupra mării negre, fremătătoare – mai departe, tot mai departe – până ce, îndepărtându-se de ţărmuri, după cum îi spuse lui Scrooge, coborâră pe o corabie. Se instalară lângă timonierul de la cârmă, lângă marinarul de veghe şi lângă ofiţerii care făceau de cart; nişte siluete întunecate, fantomatice, în diverse atitudini, dar fiecare fredona o melodie de Crăciun, avea un gând de Crăciun sau îi povestea în şoaptă tovarăşului său despre o zi de Crăciun de odinioară, de care se legau speranţele de a ajunge acasă. şi fiecare om aflat la bord, fie el treaz sau adormit, bun sau rău, avusese pentru ceilalţi, în acea zi, o vorbă mai bună decât în toate zilele anului, luase parte într-un fel oarecare la sărbătorirea ei şi îşi amintise de cei cărora le ducea grija de departe, ştiind că ei se gândeau cu bucurie la el.

A fost o mare surpriză pentru Scrooge, care asculta gemetele vântului şi se gândea la solemnitatea călătoriei lor prin întunericul singuratic, deasupra unui hău necunoscut, ale cărui străfunduri erau taine la fel de profunde ca moartea; a fost o mare surpriză pentru Scrooge, absorbit de toate acestea, să audă un râs viguros. Surpriza a fost şi mai mare, când Scrooge îşi dădu seama că aparţinea propriului său nepot şi se pomeni într-o încăpere luminoasă, uscată, strălucitoare, cu duhul lângă el, zâmbind şi spunându-i din priviri aceluiaşi nepot că e mulţumit de el.

— Ha! Ha! râse nepotul lui Scrooge. Ha, ha, ha!

Dacă se întâmplă, deşi e aproape cu neputinţă, să cunoaşteţi un om mai înzestrat pentru a râde decât nepotul lui Scrooge, tot ce pot să vă spun este că aş vrea să-l cunosc şi eu. Vă rog să mi-l prezentaţi şi voi fi încântat să-l cunosc.

Există o dreaptă, egală şi nobilă rânduială a lucrurilor în faptul că, după cum se răspândesc boala şi necazurile, tot aşa nimic nu e mai irezistibil şi contagios ca râsul şi buna dispoziţie, în timp ce nepotul lui Scrooge râdea, ţinându-se de burtă, rotindu-şi capul şi schimonosindu-şi faţa în cele mai ciudate grimase, nepoata lui Scrooge prin alianţă râdea cu aceeaşi poftă ca şi el. Iar prietenii adunaţi la ei nu se lăsau deloc mai prejos şi râdeau în hohote.

— Ha, ha! Ha, ha, ha, ha!

— A zis despre Crăciun că e un moft, zău aşa! strigă nepotul lui Scrooge. şi o spunea cu convingere!

— Să-i fie ruşine, Fred! spuse indignată nepoata lui Scrooge. Să le dea Dumnezeu sănătate femeilor, căci nu fac nimic pe jumătate. Ele iau lucrurile în serios.

Era foarte frumuşică; poate chiar prea frumuşică. Avea o faţă splendidă, plină de gropiţe şi tot timpul mirată, o guriţă ca o cireaşă, care părea a fi făcută pentru a fi sărutată – şi fără îndoială că aşa era; mai avea tot felul de punctişoare adorabile pe bărbie, care se topeau unul în celălalt când râdea, şi cea mai însorită pereche de ochi pe care aţi văzut-o vreodată pe chipul unei fiinţe, într-un

cuvânt, era, cum aţi spune, o femeie care te aţâţă; dar te şi mulţumeşte, totodată. O, da, care te mulţumeşte perfect.

— E un bătrânel cu haz, spuse nepotul lui Scrooge. Ăsta-i adevărul; şi ar putea fi mai prietenos, într-adevăr. Dar răul pe care îl face o să-i aducă pedeapsa şi n-am nimic de spus împotriva lui.

— Sunt sigură că este foarte bogat, Fred, insinuă nepoata lui Scrooge. Cel puţin, aşa-mi spui tu mereu.

— Şi ce-i cu asta, draga mea? spuse nepotul lui Scrooge. Averea nu-i este de nici un folos. Nu face nimănui bine cu ea. Nu-şi face viaţa mai uşoară cu ajutorul ei. Nu are mulţumirea de a se gândi – ha, ha, ha! – că ne va blagoslovi vreodată cu ea.

— Eu nu am răbdare cu el, observă nepoata lui Scrooge.

Surorile nepoatei lui Scrooge şi toate celelalte doamne erau de aceeaşi părere.

— O, ba eu am! spuse nepotul lui Scrooge. Mi-e milă de el; nu m-aş putea supăra pe el, nici dacă aş vrea. Cine suferă de pe urma toanelor lui? întotdeauna el însuşi. S-a încăpăţînat să-şi bage în cap că nu ne poate suferi şi nu va veni la noi la masă. şi care este urmarea? Nu pierde cine ştie ce ospăţ.

— Ba cred că pierde o masă foarte bună, interveni nepoata lui Scrooge.

Toţi ceilalţi spuseră acelaşi lucru şi se cuvine să socotim că ei vorbeau cu pricepere, fiindcă tocmai terminaseră de mâncat şi, cu desertul pe masă, se adunaseră în jurul focului, la lumina lămpii.

— Ei, mă bucur s-aud asta, spuse nepotul lui Scrooge, pentru că nu prea am încredere în tinerele gospodine. Tu ce părere ai, Topper?

Era limpede că Topper pusese ochii pe una dintre surorile nepoatei lui Scrooge, fiindcă răspunse că un burlac e un biet proscris, care nu e îndrituit să-şi spună părerea asupra acestui subiect. La auzul acestor vorbe, sora nepoatei lui Scrooge – cea durdulie, cu şal de dantelă, cu trandafiraşi – roşi.

— Te rog să continui, Fred, spuse nepoata 'lui Scrooge, bătând din palme. Niciodată nu termină ce are de spus. E un băiat tare caraghios!

Nepotul lui Scrooge izbucni din nou în râs şi, fiindcă era cu neputinţă să scapi de contaminare, deşi sora cea durdulie se strădui, cu ajutorul oţetului aromatic, exemplul lui fu urmat în unanimitate.

— Voiam doar să spun, continuă nepotul lui Scrooge, că urmarea antipatiei lui faţă de noi şi a refuzului de a se înveseli cu noi este, cred eu, faptul că pierde nişte momente plăcute, care nu i-ar fi prins rău. Sunt sigur că astfel a pierdut o companie plăcută, pe care n-o poate găsi nici în gândurile lui, nici în biroul vechi şi mucegăit sau în odăile lui prăfuite. Eu am de gând să-i ofer acelaşi prilej în fiecare an, fie că-i place sau nu, fiindcă mi-e milă de el. Poate să bombăne până crapă împotriva Crăciunului, dar e cu neputinţă să nu-şi facă o părere mai bună despre el – îl provoc pe tema asta – dacă o să se pomenească an de an cu mine la el acasă, întrebându-l vesel: „Ce mai faci, unchiule Scrooge?” Şi dacă asta îl va face să-i dăruiască amărâtului lui de copist cincizeci de lire, voi fi izbândit ceva. şi cred că ieri l-am zguduit.

Le veni lor rândul să râdă la gândul că el îl zguduise pe Scrooge. Dar fiind un om bun

la suflet şi nesinchisindu-se de ce râdeau, numai să râdă oricum, îi încuraja să se veselească şi le turnă tuturor de băut cu dragă inimă.

După ceai, au făcut puţină muzică. Căci erau o familie muzicală, şi vă asigur că ştiau ce fac când cântau un cântec pentru trei sau patru voci, cu refren: îndeosebi Topper, care putea să bubuie la nesfârşit în registrul grav, ca un bas foarte bun, fără să i se umfle venele de pe frunte sau să se facă roşu ca un rac. Nepoata lui Scrooge cânta bine la harpă; şi cântă, printre alte melodii, o arietă simplă (un fleac; puteai învăţa s-o fluieri în două minute), pe care o ştia copilul care îl adusese pe Scrooge de la internat, după cum îi amintise Fantoma Crăciunurilor Trecute. Când răsunară acordurile acestei muzici, tot ce-i arătase fantoma îi veni în minte; se înduioşa tot mai mult; şi se gândi că, dacă ar fi ascultat-o mai des, cu ani în urmă, ar fi putut înclina bunătatea vieţii spre propria lui fericire cu propriile lui mâini, fără a recurge la lopata groparului care îl înmormântase pe Jacob Marley.

Dar nu-şi dedicară toată seara muzicii. După un timp se apucară să joace gajurile, căci e bine să fim copii uneori şi nu e moment mai potrivit decât Crăciunul, de vreme ce marele său Întemeietor era şi el copil. Dar staţi puţin! Mai întâi s-au jucat de-a baba-oarba. De bună seamă! Şi nu pot să cred că Topper era cu adevărat orb, aşa cum nu pot să cred că avea ochi în ghete. Părerea mea este că a fost o înţelegere între el şi nepotul lui Scrooge; şi că ştia şi Fantoma Crăciunului Prezent. Felul în care se ţinea după sora cea durdulie cu şal de dantelă era pur şi simplu o insultă adusă credulităţii fiinţei umane. Răsturna vătraiele, se împiedica de scaune, se ciocnea de pian, se sufoca între perdele şi oriunde se avânta ea, hop şi el! Ştia întotdeauna unde era sora cea durdulie. Nu prindea niciodată pe altcineva. Dacă v-aţi fi lovit de el, aşa cum se loviră câţiva dintre ei, şi aţi fi rămas pe loc, el s-ar fi prefăcut că încearcă să vă apuce, ceea ce ar fi fost o jignire pentru priceperea voastră, şi ar fi cotit-o de îndată în direcţia în care se afla sora durdulie. Ea striga mereu că nu e cinstit şi, într-adevăr,

nu era. Dar când, în sfârşit, o prinse, după ce ea îşi fluturase în zadar fusta de mătase foşnitoare prin faţa lui şi el izbuti s-o înghesuie într-un colţ, de unde nu mai avu scăpare, atunci, comportarea lui fu cât se poate de mârşavă. Căci prefăcătoria lui era josnică, monstruoasă: se făcea că n-o recunoaşte, se făcea că trebuie să-i pipăie boneta, ba mai mult, să se asigure de identitatea ei, vârându-i un anumit inel pe deget şi agăţându-i un anumit lanţ la gât. Fără îndoială că ea i-a comunicat părerea ei, când, aflându-se în preajmă un alt orb, s-au retras în mare intimitate, după perdele.

Nepoata lui Scrooge nu luă parte la jocul de-a baba-oarba, fiind instalată comod într-un fotoliu mare, cu scăunel pentru picioare, într-un colţişor plăcut, unde Fantoma şi Scrooge stăteau în spatele ei. Dar intră în jocul gajurilor, arătându-şi pe deplin măiestria cu toate literele alfabetului. Ca şi la jocul "cum, când şi unde", fu nemaipomenită şi, spre bucuria ascunsă a nepotului lui Scrooge, le bătu măr pe surorile ei; deşi ele erau fete isteţe, după cum v-ar fi putut spune Topper. Să fi fost acolo vreo douăzeci de persoane, tineri şi bătrâni, dar toţi jucau, şi juca şi Scrooge; căci, absorbit de ceea ce se petrecea în faţa ochilor lui, uitase cu totul că glasul lui nu ajungea la urechile lor şi uneori îşi spunea şi el părerea şi adesea chiar ghicea foarte corect; căci nici cel mai ascuţit ac, nici acul de Whitechapel, garantat să nu i se rupă urechea, nu era mai ascuţit ca mintea lui Scrooge, deşi se prefăcea greu de cap.

Fantoma se bucură mult să-l vadă într-o asemenea dispoziţie şi îl privea cu atâta bunăvoinţă, că Scrooge se rugă de el, ca un copil, să-i fie îngăduit să mai stea până ce vor pleca musafirii. Dar duhul spuse că asta nu se putea.

— Uite, încep un nou joc, spuse Scrooge. Numai o jumătate de ceas, duhule, doar atât!

Era un joc care se cheamă "da şi nu", în care nepotul lui Scrooge trebuia să se gândească la ceva şi ceilalţi trebuiau să ghicească la ce; iar el răspundea la întrebările lor numai cu da sau nu, după cum era cazul. Tirul iute de întrebări la care fu supus scoase la iveală că el se gândea la

un animal, un animal viu, un animal cam nesuferit, un animal sălbatic, un animal care mârâia şi mormăia uneori, uneori vorbea, trăia la Londra, umbla pe străzi, dar nu era arătat oamenilor, nu era dus de nimeni în lanţ, nu trăia într-o menajerie, nu era omorât în piaţă şi nu era nici cal, nici măgar, vacă sau taur, nici tigru, câine, porc, pisică sau urs. La fiecare nouă întrebare care i se punea, nepotul nostru izbucnea iarăşi şi iarăşi în hohote de râs, şi într-atâta se umflă de râs, că fu nevoit să se ridice de pe canapea şi să bată din picioare, în cele din urmă, sora cea durdulie, cuprinsă de aceeaşi veselie, strigă:

— Am descoperit! Ştiu ce este, Fred! Ştiu ce este!

— Ce este? strigă Fred.

— E unchiul tău, Scrooge!

Şi chiar aşa era. Sentimentul general era de admiraţie, deşi câţiva obiectară că răspunsul la „este un urs?” ar fi trebuit să fie “da”; dat fiind că un răspuns negativ a fost suficient pentru a le abate gândurile de la domnul Scrooge, presupunând că le-ar fi dat vreodată prin minte să se gândească la el.

— A fost pentru noi un prilej de mare veselie, spuse Fred, aşa că am fi nişte nerecunoscători dacă n-am bea în sănătatea lui. Uite că se nimereşte să avem în clipa asta în mână un pahar cu vin fiert, aşa că eu propun să-l bem în sănătatea unchiului Scrooge!

— Fie! În sănătatea unchiului Scrooge! strigară toţi.

— Îi urăm moşului, oricum ar fi el, un Crăciun fericit şi un An Nou bun! spuse nepotul lui Scrooge. De la mine n-ar primi închinarea, dar eu tot beau în sănătatea unchiului Scrooge!

Unchiul Scrooge se înveselise pe nesimţite şi inima îi devenise atât de uşoară, că ar fi răspuns şi el cu o închinare grupului care nu ştia de prezenţa lui, dacă duhul i-ar fi dat răgaz. Dar întreaga scenă se risipi în răsuflarea ultimului cuvânt rostit de nepotul lui; şi astfel, el şi duhul porniră din nou în peregrinările lor.

Multe au văzut, departe au mers şi multe cămine au vizitat, dar întotdeauna cu un sfârşit fericit. Duhul stătea la

căpătâiul bolnavilor, şi ei se înveseleau; în ţări străine, şi oamenii se simţeau aproape de casă; lângă bărbaţii care luptau, şi aceştia deveneau răbdători, având speranţe mai mari; lângă săraci, şi aceştia se simţeau bogaţi, în aziluri, în spitale, în închisori, în toate adăposturile celor necăjiţi, unde omul vanitos, în scurtul lui elan de autoritate, nu poruncise să se încuie uşa, lăsându-l pe duh pe afară, el şi-a împărţit harul şi i-a dat învăţătură lui Scrooge.

A fost o noapte lungă, dacă a fost doar o noapte – căci Scrooge avea îndoielile lui în această privinţă, întrucât sărbătoarea Crăciunului părea a se fi concentrat în perioada de timp pe care o petrecuseră împreună. Era ciudat şi că, în timp ce înfăţişarea lui Scrooge rămânea neschimbată, duhul îmbătrânea, îmbătrânea vizibil. Scrooge observase această schimbare, dar nu spusese nimic, până când, plecând de la o petrecere de copii din seara de Bobotează şi privindu-l pe duh, în timp ce stăteau împreună într-un loc deschis, observă că încărunţise.

— Atât de puţin trăiesc duhurile? întrebă Scrooge.

— Viaţa mea pe acest glob este foarte scurtă, răspunse fantoma. Se sfârşeşte în noaptea asta.

— În noaptea asta! strigă Scrooge.

— În noaptea asta, la ora douăsprezece. Ascultă! Clipa se apropie.

În clipa aceea, clopotele băteau trei sferturi înainte de douăsprezece.

— Iartă-mă dacă nu sunt îndrituit la această întrebare, spuse Scrooge, cu privirea pironită pe mantia duhului, dar zăresc ceva ciudat şi care nu-ţi aparţine, ieşindu-ţi de sub pulpane. Este un picior sau o gheară?

— Ar putea fi o gheară, căci are carne pe ea, răspunse cu tristeţe duhul. Priveşte aici!

Dintre faldurile mantiei ieşiră la iveală doi copii; prăpădiţi, jalnici, înfricoşători, hidoşi, amărâţi. Îngenunchează la picioarele lui şi i se agăţaseră de marginea veşmântului.

— Priveşte aici, omule! Priveşte aici, jos! exclamă duhul.

Erau un băiat şi o fată. Gălbejiţi, costelivi, încruntaţi, cumpliţi; dar şi prosternaţi, în umilinţa lor. Acolo unde grandioasa tinereţe ar fi trebuit să le deseneze trăsăturile şi să le coloreze cu vopselele sale cele mai proaspete, o mână putredă şi zbârcită le schimonosise şi le zdrenţuise. Acolo unde ar fi trebuit să troneze îngerii, pândeau, rânjind ameninţător, diavolii.

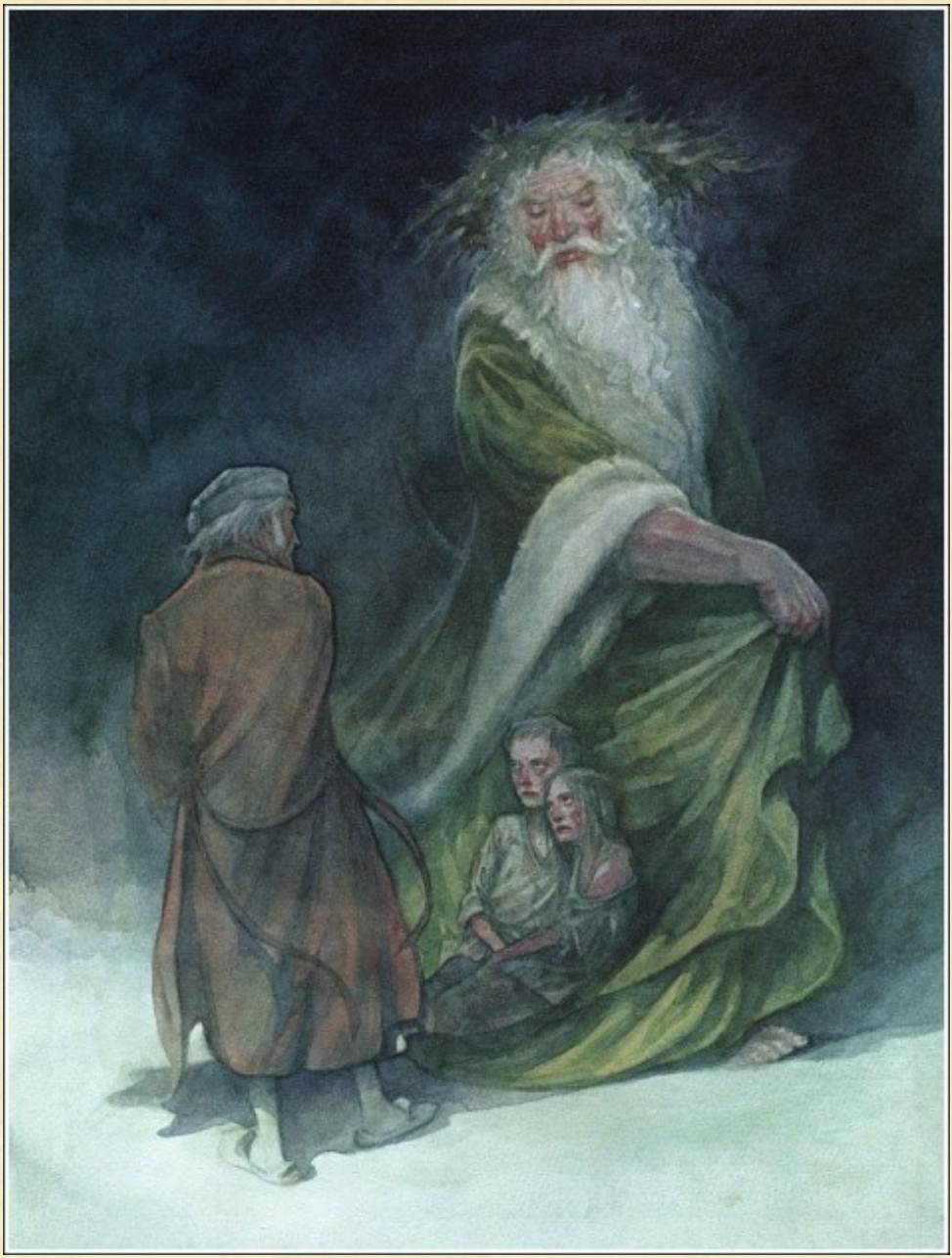

Nici o schimbare, nici o degradare, nici o pervertire a naturii umane, oricât de profundă, prin toate misterele minunatei creaţii, nu zămisleşte monştri nici pe jumătate atât de oribili şi de înspăimântători. Scrooge se trase înapoi, îngrozit. După ce îi arătă în felul acesta, duhul încercă să spună că erau copii buni, dar vorbele lui preferară să se înece singure decât să fie părtaşe la o minciună atât de uriaşă.

— Duhule, sunt ai tăi? Atât putut să spună Scrooge.

— Sunt ai Omului, spuse duhul, coborându-şi privirea spre ei. şi se agăţa de mine, apărându-se de taţii lor. Băiatul este Ignoranţa. Fata este Sărăcia. Fereşte-te de amândoi şi de toţi cei din stirpea lor, dar îndeosebi fereşte-te de acest băiat, căci pe fruntea lui vezi că stă scris Moarte, dacă nu cumva inscripţia a fost ştearsă. Reneagă-l! strigă duhul, întinzând mâna spre oraş. Ponegreşte-i pe cei care ţi-o spun! Acceptă-l pentru scopurile tale nefireşti şi înrăutăţeşte-l! şi aşteaptă sfârşitul!

— Nu au nici o scăpare, nici un leac nu există pentru ei? strigă Scrooge.

— Nu mai există închisori? spuse duhul, răspunzându-i pentru ultima oară cu propriile lui cuvinte. Nu există aziluri?

Clopotul bătu miezul nopţii.

Scrooge se uită în jurul lui după fantomă şi nu o văzu. Când ecoul ultimului dangăt se stinse, îşi aminti prezicerea bătrânului Jacob Marley şi, ridicându-şi privirea, zări o nălucă grasă, cu mantie şi glugă, venind spre el, ca pâcla spre pământ.

STANŢA A PATRA

Ultimul duh

Năluca se apropia încet, solemn, în tăcere. Când ajunse lângă el, Scrooge se lăsă în genunchi; căci încă din văzduhul în care plutea, acest duh părea să risipească întunecimea şi misterul.

Era înfăşurat într-un veşmânt negru profund, care-i ascundea capul, chipul, forma şi nu lăsa să se vadă decât o mână întinsă. Dacă n-ar fi fost aceasta, cu greu i s-ar fi conturat silueta în noapte, cu greu s-ar fi desluşit de întunericul de care era înconjurat.

Când ajunse alături de el, simţi că era înalt şi impunător şi că prezenţa lui misterioasă îi strecura în suflet o spaimă solemnă. Altceva nu mai ştiu, căci duhul nu vorbi şi nu se mişcă.

— Mă aflu în prezenţa Fantomei Crăciunurilor Ce Vor Veni? întrebă Scrooge.

Duhul nu răspunse, dar arătă cu mâna înainte.

— Îmi vei arăta umbrele celor ce nu s-au petrecut, dar se vor petrece în vremurile ce vor veni? continuă Scrooge. Aşa e, duhule?

Partea de sus a veşmântului se strânse o clipă în faldurile sale, ca şi cum duhul şi-ar fi plecat capul. Fu singurul răspuns pe care îl primi.

Deşi se obişnuise de-acum cu tovărăşia fantomelor, pe Scrooge îl înspăimântă într-atât forma aceea tăcută, încât picioarele i se înmuiară şi descoperi că abia putea să se ridice, când dădu să-l urmeze. Duhul se opri o clipă, observând parcă starea în care era şi dându-i răgaz să-şi revină.

Dar Scrooge se nelinişti şi mai tare. Îl cuprinse un sentiment vag de nesiguranţă şi groază, la gândul că din spatele acelui giulgiu întunecat îl ţintuiau nişte ochi fantomatici, în timp ce el, deşi îşi încorda cât putea privirea, nu vedea decât o mână spectrală şi o grămadă mare de culoare neagră.

— Fantomă a Viitorului! exclamă el, mă tem de tine mai mult decât de toate arătările pe care le-am văzut. Dar întrucât ştiu că scopul tău este să-mi faci bine şi întrucât sper să devin alt om decât eram, sunt pregătit să-ti ţin tovărăşie şi s-o fac cu recunoştinţă. Nu vrei să-mi vorbeşti?

Nu primi nici un răspuns. Mâna arăta în faţa lor.

— Porneşte! spuse Scrooge. Porneşte! Noaptea se scurge repede şi ştiu că pentru mine e preţios timpul. Porneşte, duhule!

Stafia se îndepărtă aşa cum se apropiase de el. Scrooge o urmă în umbra veşmântului ei, care i se păru că îl ridică şi-l poartă mai departe.

Parcă nici nu pătrunseră în oraş; căci oraşul părea mai degrabă să răsară în jurul lor şi să-i învăluie prin propria lui voinţă. Dar erau acolo, în inima lui; în centrul comercial, printre negustori, care mergeau grăbiţi de colo-colo, zornăindu-şi banii în buzunare, şi discutau în grupuri, se uitau la ceas şi se jucau, cufundaţi în gânduri, cu sigiliile lor mari, de aur, şi aşa mai departe, cum îi văzuse adesea Scrooge.

Duhul se opri lângă un mic grup de oameni de afaceri. Observând că mâna-i era îndreptată spre ei, Scrooge înainta ca să asculte ce vorbesc.

— Nu, spuse un bărbat impunător şi corpolent, cu o bărbie monstruoasă, oricum nu ştiu mare lucru. Ştiu doar că a murit.

— Când a murit? se interesă un altul.

— Cred că noaptea trecută.

— Dar ce s-a întâmplat cu el? întrebă un al treilea, prizând o doză uriaşă de tutun dintr-o cutie foarte mare. Credeam că nu va muri niciodată.

— Dumnezeu ştie, spuse primul, căscând.

— Şi ce-a făcut cu banii? întrebă un domn roşu la faţă, cu o excrescenţă atârnată de vârful nasului care tremura ca guşa unui curcan.

— N-am auzit nimic, spuse bărbatul cu bărbia mare, căscând din nou. Probabil că i-a lăsat firmei. Mie nu mi i-a lăsat. E tot ce ştiu.

Gluma lui fu primită cu un râs general.

— Va fi o înmormântare foarte ieftină, spuse acelaşi vorbitor, fiindcă zău dacă ştiu cine va participa la ea. Ce-ar fi să ne oferim noi să mergem?

— N-am nimic împotrivă, dacă se dă şi o masă, remarcă domnul cu excrescenţă pe nas. Eu, dacă merg, trebuie să mănânc ca lumea.

Din nou râsete.

— Dintre voi toţi, eu sunt, în fond, cel mai dezinteresat, spuse primul vorbitor, fiindcă eu nu port niciodată mănuşi negre şi nu mănânc la prânz. Dar mă ofer să merg, dacă merg şi ceilalţi. Gândindu-mă mai bine, cred că eram totuşi cel mai bun prieten al lui, fiindcă ne opream să stăm de vorbă ori de câte ori ne întâlneam. Vă salut!

Toţi cei care vorbiseră şi ascultaseră se împrăştiară, amestecându-se cu alte grupuri. Scrooge îi cunoştea şi privi spre duh, aşteptând o explicaţie.

Stafia se strecură mai departe, pe o altă stradă. Degetul său arătă spre două persoane care se întâlniseră.

Scrooge ciuli din nou urechile, gândindu-se că va afla acolo explicaţia.

Îi cunoştea perfect şi pe aceşti bărbaţi. Erau oameni de afaceri: foarte bogaţi şi cu multă greutate. Se străduise întotdeauna să fie bine privit de ei: din punct de vedere al afacerilor, vreau să spun; strict, numai din punctul de vedere al afacerilor.

— Ce mai faci? spuse unul.

— Dar tu? răspunse celălalt.

— Bine! spuse primul. Bătrânul Zgârie-Brânză a dat ortul popii până la urmă, nu?

— Aşa am auzit, îi răspunse cel de-al doilea. Frig al naibii...

— E firesc, de Crăciun. Bănuiesc că nu patinezi.

— Nu, nu. Am altele pe cap. La revedere. Nici un alt cuvânt. Astfel luară sfârşit întâlnirea, conversaţia şi despărţirea lor.

La început, Scrooge fusese înclinat să se mire că duhul acordase atâta importanţă unor conversaţii vădit banale; dar fiind convins că ele trebuie să fi avut un scop ascuns, începu să cugete care anume ar putea fi acesta. Nu se putea presupune că aveau vreo legătură cu moartea lui Jacob, vechiul lui asociat, căci ea aparţinea trecutului şi tărâmul duhului de acum era Viitorul. Nici nu-i trecea prin cap vreo persoană foarte apropiată de

el, la care s-ar fi putut referi. Dar, neîndoindu-se nicidecum că, la oricine s-ar fi referit, ele conţineau o învăţătură tainică pentru îndreptarea lui, se hotărî să bage la cap tot ce va auzi şi tot ce va vedea; şi îndeosebi să-şi observe umbra când aceasta va apărea. Căci presimţea că felul în care se va comporta sinele său viitor îi va oferi cheia care-i lipsea şi va găsi astfel uşor răspunsul la aceste ghicitori.

Privi în jur, căutându-şi propria imagine chiar în acel loc; dar un alt bărbat stătea în colţul în care stătea el de obicei şi, deşi ceasul arăta ora la care se afla îndeobşte acolo, nu văzu vreo persoană aidoma lui în mulţimea care se revărsa pe sub portal. Dar nu se miră prea mult, căci răsucise în minte pe toate părţile posibilitatea unei schimbări în viaţa lui şi credea, şi chiar spera că vede în aceasta împlinirea noii lui hotărâri.

Tăcută şi întunecată, stătea lângă el stafia, cu mâna întinsă. Când se trezi din frământarea gândurilor, i se năzări, după felul în care era întoarsă mâna şi după poziţia ei faţă de el însuşi, că Ochii Nevăzuţi îl cercetau. Se cutremură şi i se făcu foarte frig.

Părăsiră locul acela aglomerat şi pătrunseră într-o parte mai retrasă a oraşului, pe unde Scrooge nu se abătuse niciodată, deşi îşi dădu seama în ce hal era şi ce reputaţie proastă avea. Drumurile erau murdare şi înguste; prăvăliile şi casele, dărăpănate; oamenii, pe jumătate despuiaţi, beţi, îngălaţi, urâţi. Fundăturile şi gangurile, toate nişte haznale care îşi vărsau scârbăriile, miasmele, gunoaiele şi jegurile umane, pe străzile răzleţite; şi întreg cartierul duhnea a crimă, murdărie şi sărăcie.

În străfundurile acestui abominabil viespar se afla o prăvălie profilată ameninţător în afară sub acoperişul unui şopron, de unde se cumpărau fiare, zdrenţe, sticle, oase şi măruntaie unsuroase. Pe pardoseala dinăuntru erau grămezi de chei, cuie, lanţuri, balamale, hulube, cântare, greutăţi ruginite şi fiare de toate felurile. Taine pe care puţini ar dori să le cerceteze colcăiau ascunse în mormanele de zdrenţe scârnave, în grămezile de grăsime împuţită şi în mormintele de oase. Printre mărfurile cu care

se îndeletnicea, lângă o sobă cu cărbuni, făcută din cărămizi vechi, şedea un pungaş cărunt, de vreo şaptezeci de ani, care îşi pusese ca pavăză împotriva aerului rece de afară o perdea soioasă din zdrenţe tărcate, agăţată de o frânghie. Îşi fuma pipa, bucurându-se în tihnă de singurătate.

Scrooge şi stafia intrară la omul acesta, chiar în clipa când o femeie se furişă cu o boccea grea în prăvălie. Dar abia păşise înăuntru, când intră o altă femeie, cu o povară asemănătoare, urmată îndeaproape de un bărbat îmbrăcat cu haine negre decolorate, care, văzându-le, se sperie la fel de tare cum se speriaseră şi ele când se recunoscuseră. După un scurt răstimp de uimire stânjenitoare, care-l cuprinse şi pe bătrânul cu pipa, toţi trei izbucniră în râs.

— Să fie rândăşoaica prima! strigă cea care intrase întâi. Să fie spălătoreasă a doua şi omul de la pompe funebre să fie al treilea. Uite, moş Joe, ce ocazie! Zău că ne-am întâlnit toţi trei aici fără să vrem!

— Nici că vă puteaţi întâlni într-un loc mai nimerit, spuse moş Joe, scoţându-şi pipa din gură. Veniţi în salon. Ştiţi că v-am dat voie mai de mult să intraţi în el; iar ceilalţi doi nu sunt nişte străini. Staţi să închid uşa prăvăliei. Ah, cum scârţâie! Cred că nu există o bucăţică de metal mai ruginită ca balamalele astea; şi nici oase mai bătrâne ca ale mele. Ha, ha! Suntem toţi pe măsura îndeletnicirii noastre, ne potrivim foarte bine. Hai, veniţi în salon. Veniţi în salon.

Salonul era spaţiul din dosul perdelei de zdrenţe. Bătrânul adună jarul la un loc, cu o veche vergea de scară, şi, după ce îşi potrivi lampa fumegândă (căci era noapte) cu coada pipei, băgă pipa din nou în gură.

În acest timp, femeia care vorbise mai înainte îşi azvârli bocceaua pe pardoseală şi se aşeză fudulă pe un taburet, încrucişându-şi coatele pe genunchi şi privindu-i cu îndrăzneală sfidătoare pe ceilalţi doi.

— Şi ce-i cu asta? Ce-i cu asta, doamnă Dilber? spuse femeia. Fiecare are dreptul să se îngrijească de el însuşi. El s-a îngrijit întotdeauna.

— Asta-i adevărat! spuse spălătoreasa. N-a fost om care să se îngrijească mai mult.

— Atunci nu te mai holba de parcă ţi-ar fi frică, femeie; cine ştie? Doar n-o să ne căutăm acum râcă între noi?

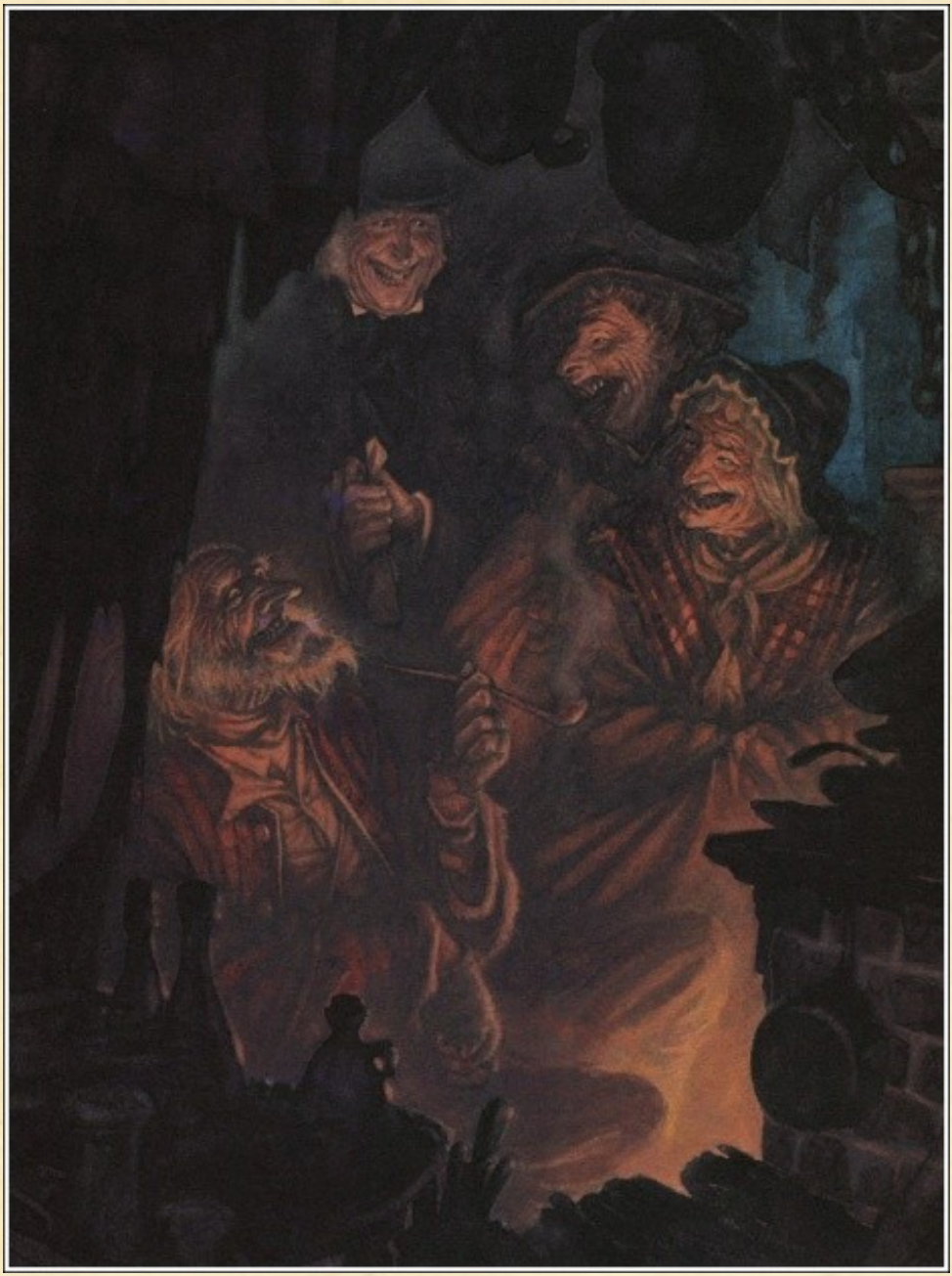

— Nu, de bună seamă că nu! spuseră deodată doamna Dilber şi bărbatul. Sperăm că nu.

— Foarte bine atunci! strigă femeia. Asta-i de-ajuns. Sărăceşte careva dacă pierde câteva boarfe? Bănuiesc că nicidecum un mort.

— Nu, de bună seamă, spuse râzând doamna Dilber.

— Dacă voia să şi le păstreze după moarte, moşul ăla rău şi scârţan, continuă femeia, de ce n-a fost mai darnic în timpul vieţii? Dacă ar fi fost, şi-ar fi luat pe careva să se îngrijească de el când l-a lovit moartea, în loc să zacă acolo singur, dându-şi ultima suflare fără nimeni lângă el.

— N-am auzit, zău, vorbe mai adevărate, spuse doamna Dilber. E o pedeapsă dumnezeiască.

— Ba ar fi trebuit să fie o pedeapsă mai grea, i-o întoarse femeia. şi să fiţi siguri că aşa ar fi fost, dacă aş fi putut să mai pun mâna şi pe altceva. Desfă bocceaua, moş Joe, şi preţăluieşte ce-i în ea. Vorbeşte pe cinstite! Nu mi-e frică să fiu prima, nici nu mi-e frică să vază ei ce-i înăuntru. Cred că ştiam foarte bine că şterpelim înainte de a ne întâlni aici. Nu e nici un păcat. Desfă bocceaua, Joe.

Dar prietenii ei cei curtenitori nu îngăduiră una ca asta; şi bărbatul îmbrăcat cu haine negre decolorate îşi luă primul inima-n dinţi şi îşi arătă prada. Nu era mare lucru. Una, două peceţi, un penar, o pereche de butoni de cămaşă şi o broşa fără prea mare valoare – cam atât. Moş Joe le cercetă şi le evalua cu atenţie pe toate, scrise cu creta pe perete sumele pe care era dispus să le dea pentru fiecare şi, când văzu că nu mai era nimic în boccea, făcu totalul.

— Asta-i socoteala ta, spuse Joe, şi nu-ţi dau în plus nici şase peni, chiar dacă m-ar fierbe într-un cazan ca s-o fac. Cine urmează?

Veni rândul doamnei Dilber. Cearşafuri şi prosoape, o haină cam jerpelită, două linguriţe de argint demodate, o pereche de cleşti pentru zahăr şi câteva încălţări. I se făcu şi ei socoteala pe perete, în acelaşi fel.

— Întotdeauna le dau prea mult doamnelor. Ăsta-i cusurul meu, şi uite-aşa o s-ajung în sapă de lemn, spuse

moş Joe. Asta-i socoteala ta. Dacă-mi mai ceri un peni în plus şi chiar insişti, să ştii că o să-mi pară rău că am fost atât de generos şi îţi mai tai o jumătate de coroană.

— Acum, hai, desfă şi bocceaua mea, Joe, spuse prima femeie.

Joe se lăsă pe genunchi ca să umble mai uşor în ea şi, după ce desfăcu o mulţime de noduri, scoase un sul mare şi greu dintr-un material închis la culoare.

— Ce vrea să fie asta? spuse Joe. Draperii de pat!

— Ei, da! Îi răspunse femeia râzând şi aplecându-se în faţă, sprijinită pe braţele încrucişate. Draperii de pat!

— Doar n-o să-mi spui că le-ai smuls cu inele cu tot, în timp ce mortul zăcea acolo? spuse Joe.

— Ba bine că nu, răspunse femeia. De ce nu?

— Eşti menită să faci avere, spuse Joe, şi o să faci, cu siguranţă.

— Orişicum, îţi promit, Joe, că n-o să-mi ţin mâna când pot să înşfac orice cu ea întinzând-o, de dragul unuia cum a fost el, îi replică femeia pe un ton rece. Vezi că pică ulei pe păturile alea.

— Sunt păturile lui? întrebă Joe.

— Da' ale cui să fie? răspunse femeia. Eu zic că n-o să răcească fără ele.

— Trag nădejde că n-a murit de vreo boală molipsitoare, nu? spuse bătrânul Joe, oprindu-se din treabă şi ridicându-şi privirea.

— N-ai nici o teamă, îi răspunse femeia. Nu mă prăpădeam într-atât după tovărăşia lui, încât să mai zăbovesc pe lângă el ca să mă molipsesc, dacă o fi fost bolnav. A, poţi să te uiţi la cămaşa aia până te dor ochii, că tot n-o să găseşti în ea nici o gaură, nici o rosătură. Era cămaşa lui cea mai bună şi era fainâ. De n-aş fi fost eu, s-ar fi ales praful de ea.

— Cum adică, s-ar fi ales praful? întrebă bătrânul Joe.

— Dacă îl înmormântau cu ea, de bună seamă, răspunse femeia râzând. A făcut careva prostia să i-o pună, dar i-am scos-o eu. D'apoi, dacă nu-i bună stamba pentru

asta, atunci nu e bună de nimic. E foarte nimerită pentru un stârv. N-o fi mai urât cu aia decât cu asta.

Scrooge ascultă îngrozit acest dialog, în timp ce şedeau adunaţi lângă prada lor, în lumina firavă răspândită de lampa bătrânului, el îi privea cu atâta repulsie şi silă, cum nu i-ar fi privit nici dacă ar fi fost nişte demoni scârnavi care se târguiau pentru cadavru.

— Ha, ha! râse aceeaşi femeie, când bătrânul Joe scoase un săculeţ de flanel plin cu bani şi vărsă pe podea câştigurile lor. Vedeţi? Ăsta-i sfârşitul! I-a speriat pe toţi când trăia, ca să profităm noi de moartea lui! Ha, ha, ha!

— Duhule! spuse Scrooge, tremurând din cap până în picioare, înţeleg, înţeleg. Soarta acestui nefericit poate fi şi a mea. Viaţa mea într-acolo se îndreaptă acum. Doamne, Dumnezeul, ce-i asta?

Se dădu îndărăt înspăimântat, căci decorul se schimbase şi acum aproape atingea cu mâna un pat: un pat dezgolit, fără draperii, unde zăcea, sub un cearşaf trenţăros, ceva acoperit care, deşi nu vorbea, sugera o grozăvie.

Încăperea era foarte întunecată, prea întunecată ca să poată fi cercetată în amănunţime, deşi Scrooge privi în jur, ascultând de un imbold tainic, nerăbdător să afle ce fel de încăpere era. O lumină palidă se înălţa în aerul din jur şi cădea direct pe pat; iar pe el se afla cadavrul prădat, jefuit, neprivegheat, neplâns, neiubit, al acestui om.

Scrooge aruncă o privire stafiei. Mâna ei fermă arăta spre cap. Învelitoarea era azvârlită lejer peste el, în aşa fel încât un pic dacă ar fi fost ridicată sau un deget dacă ar fi mişcat Scrooge, faţa ar fi ieşit la iveală. El se gândi s-o facă, simţind cât de uşor ar fi fost, şi tânjea s-o facă, dar nu avea puterea de a trage acoperământul, aşa cum nu avea puterea să alunge năluca de lângă el.

O, Moarte rece, ţeapănă, înfricoşătoare! Aşterne-ţi aici altarul şi găteşte-l cu toate spaimele ce-ţi stau în putere, căci acesta este tărâmul tău. Dar iubitului, veneratului şi cinstitului cap nu-i poţi smulge un fir de păr pentru cumplitele tale scopuri, nici nu-i poţi urî vreo trăsătură.

Mâna aceasta este grea şi va cădea dacă-i dai drumul; inima şi pulsul nu mai bat; dar mâna a fost deschisă, generoasă şi cinstită; inima a fost vitează, caldă, afectuoasă şi pulsul a fost pulsul unui om.

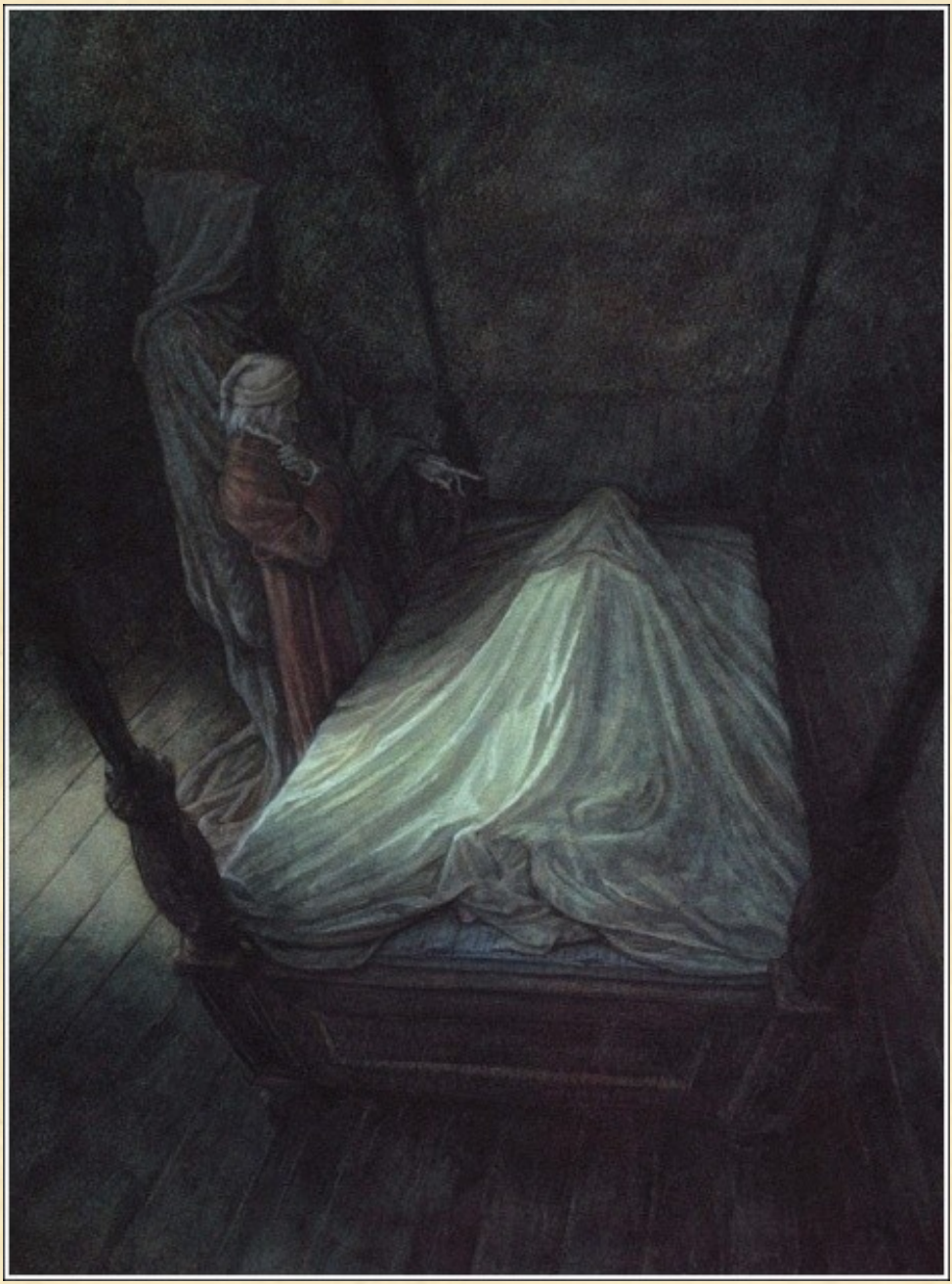

Loveşte, umbră, loveşte! Şi ai să vezi cum faptele lui bune vor ţâşni din rană şi vor însămânţa lumea cu viaţă fără de moarte!

Nici un glas nu rosti aceste vorbe în urechile lui Scrooge şi totuşi el le auzi când privi patul. şi se gândi: dacă omul acesta ar putea fi înviat acum, care ar fi primele lui gânduri? Zgârcenie, târguieli meschine, griji apăsătoare? Bogat sfârşit i-au adus toate astea!

Zăcea acolo, în casa întunecată şi pustie, fără un bărbat, o femeie sau un copil alături, care să spună : cu mine a fost bun în cutare sau cutare împrejurare şi, în amintirea unei singure vorbe bune, eu o să fiu bun cu el.

O pisică râcâia la uşă şi de sub vatră se auzeau ronţăind şobolanii. Ce căutau ei în odaia morţii şi de ce erau atât de neliniştiţi şi frământaţi, Scrooge nu cuteza să se gândească.

— Duhule, spuse el, locul acesta este înfricoşător. Crede-mă că nu voi uita învăţătura pe care mi-o dă, dacă îl vom părăsi. Hai să mergem!

Dar stafia continua să arate cu degetul neclintit spre cap.

— Te înţeleg, îi răspunse Scrooge, şi aş face-o dacă aş putea. Dar nu am puterea asta, duhule, n-o am.

Păru că-l priveşte din nou.

— Dacă există vreo persoană în oraş căreia moartea acestui om i-a stârnit vreun sentiment, spuse Scrooge cuprins de chinuri, arată-mi această persoană, duhule, te implor!

Stafia îşi întinse o clipă mantia întunecată în faţa lui, ca o aripă; apoi, retrăgând-o, dezvălui o odaie, la lumina zilei, în care se aflau o mamă şi copilul ei. Ea aştepta pe cineva, nerăbdătoare şi neliniştită, căci se plimba încoace şi-ncolo prin odaie; tresărea la orice zgomot; se uita pe fereastră; privea spre ceas; încerca zadarnic să coasă şi suporta cu greu glasurile copiilor care se jucau.

În sfârşit, auzi mult aşteptata bătaie în uşă. Se grăbi într-acolo şi îşi întâmpină soţul, un bărbat cu chipul abătut şi măcinat de griji, deşi era tânăr. În clipa aceea, faţa-i

căpătă o expresie ciudată: un fel de bucurie profundă de care se ruşina şi pe care încerca s-o înăbuşe.

Se aşează să mănânce ceea ce fusese adunat pentru el, lângă foc; şi când ea îl întrebă cu glas stins ce veşti îi aduce (ceea ce se întâmplă abia după o tăcere prelungită), el părea că se codeşte să răspundă.

— Sunt bune sau proaste? spuse ea ca să-l ajute.

— Proaste, răspunse el.

— Am rămas fără nici un ban?

— Nu. Încă mai sunt speranţe, Caroline.

— Numai dacă se-ndură el, spuse ea mirată, doar aşa! Nici o speranţă nu e pierdută dacă s-a petrecut un asemenea miracol.

— Nu mai poate acum, spuse soţul ei. A murit.

Femeia era o făptură blândă şi răbdătoare, dacă faţa ei spunea adevărul; dar în sufletul său, era recunoscătoare pentru această veste şi o spuse cu glas tare, împletindu-şi degetele, în clipa următoare, îşi ceru iertare şi îi păru rău, dar mai întâi îi tresărise inima.

— Ceea ce mi-a spus femeia aceea pe jumătate beată, ieri seară, când am încercat să mă duc la el, ca să obţin o amânare de o săptămână, şi ceea ce am crezut că e doar un pretext ca să nu mă primească s-a dovedit a fi adevărat. Nu era doar foarte bolnav, atunci, era pe moarte.

— Cine va prelua datoria noastră?

— Nu ştiu. Dar până atunci vom face rost de bani; şi chiar dacă nu vom izbuti, am avea într-adevăr mare ghinion dacă urmaşul lui va fi un creditor la fel de nemilos. Putem dormi cu inimile mai uşoare în noaptea asta, Caroline!

Da. Oricât s-ar fi înduioşat, nu puteau tăgădui că îşi simţeau inimile mai uşoare. Feţele copiilor, tăcute şi adunate ciorchine în jurul lor ca să audă ceea ce înţelegeau prea puţin, erau mai luminoase şi, datorită morţii acelui om, familia era mai fericită. Singurul sentiment provocat de acest eveniment, pe care a putut să i-l arate fantoma, era un sentiment de bucurie.

— Vreau să văd şi puţină duioşie faţă de un mort, spuse Scrooge, căci altminteri, duhule, odaia întunecată pe care tocmai am părăsit-o mă va urmări veşnic.

Fantoma îl călăuzi pe mai multe străzi bătute deseori de el; şi, în timp ce mergeau, Scrooge se uita în toate părţile în căutarea lui însuşi, dar nu se zărea nicăieri. Intrară în casa sărmanului Bob Cratchit, în locuinţa pe care o mai vizitase, şi găsiră mama şi copiii aşezaţi în jurul focului.

Era linişte. O linişte desăvârşită. Micuţii şi gălăgioşii Cratchiţi şedeau neclintiţi ca nişte statui într-un colţ, cu privirile ridicate spre Peter, care avea în faţa lui o carte. Mama şi fiicele se îndeletniceau cu cusutul. Dar tare tăcuţi mai erau!

— Şi El luă copilul şi-l aşează în mijlocul lor.

Unde mai auzise Scrooge acele cuvinte? Nu le visase. Probabil că băiatul le citea când el şi duhul le trecuseră pragul casei. De ce nu continua?

Mama îşi puse lucrul pe masă şi îşi duse mâna la faţă.

— Mă supără la ochi negrul, spuse ea. Negrul? Ah, sărmanul Tim Degeţel!

— Acum văd mai bine, spuse nevasta lui Cratchit. Îmi slăbeşte vederea la lumina lumânării şi nu trebuie să am ochii umflaţi când vine tatăl vostru acasă, pentru nimic în lume. Se apropie ora când trebuie să sosească.

— Cred că a şi trecut, răspunse Peter închizând cartea. Dar mă gândesc, mamă, că în ultimele seri n-a mai mers aşa de repede ca altădată.

Din nou, se lăsă o tăcere desăvârşită. În cele din urmă, ea spuse cu o voce fermă, veselă, care nu şovăi nici măcar o dată:

— Eu l-am văzut mergând cu... l-am văzut mergând foarte repede, chiar şi cu Tim Degeţel pe umăr.

— Şi eu l-am văzut, strigă Peter. Adesea.

— Şi eu l-am văzut, exclamă un alt copil. Toţi îl văzuseră.

— Dar el era tare uşurel, continuă ea, absorbită de lucrul ei; şi tăticul lui îl iubea atât de mult, că nu-l supăra, nu-l supăra deloc. Dar uite că a venit tatăl vostru!

Se grăbi să-i iasă în întâmpinare şi măruntul Bob intră cu şalul lui – avea cu adevărat nevoie de el, sărmanul.

Ceaiul îi era pregătit pe plită şi toţi se întreceau care să-l ajute mai mult. Apoi, cei doi Cratchiţi mititei i se căţărară pe genunchi şi fiecare îşi lipi obrazul de faţa lui, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nu te necăji, tată! Nu mai fi supărat!”

Bob se arătă foarte vesel cu ei, vorbind frumos cu întreaga familie. Se uită la lucrul lăsat pe masă şi lăudă hărnicia şi iuţeala doamnei Cratchit şi a fetelor. Le spuse că vor termina cu siguranţă mult mai devreme de duminică.

— Duminică! Deci ai fost astăzi acolo, Robert, spuse nevasta lui.

— Da, draga mea, îi răspunse Bob. Aş fi vrut să vii şi tu. Te-ai fi bucurat să vezi cât de înverzit e locul. Dar o să-l vezi adesea. I-am promis că mă voi duce acolo în fiecare duminică. Copilaşul meu, copilaş! Începu să plângă Bob. Copilaşul meu!

Se pierdu brusc cu firea. Nu se mai putu stăpâni. Dacă s-ar fi putut stăpâni, el şi copilul lui nu ar mai fi fost poate atât de apropiaţi.

Ieşi din odaie şi urcă în camera de la etaj, care era vesel luminată şi împodobită de Crăciun. Lângă copil, se afla un scaun şi erau semne care arătau că fusese cineva acolo mai înainte. Bietul Bob se

aşează pe scaun şi, după ce medita puţin şi îşi veni în fire, sărută feţişoara copilului. Se resemnase cu ceea ce se petrecuse şi coborî înapoi, fericit.

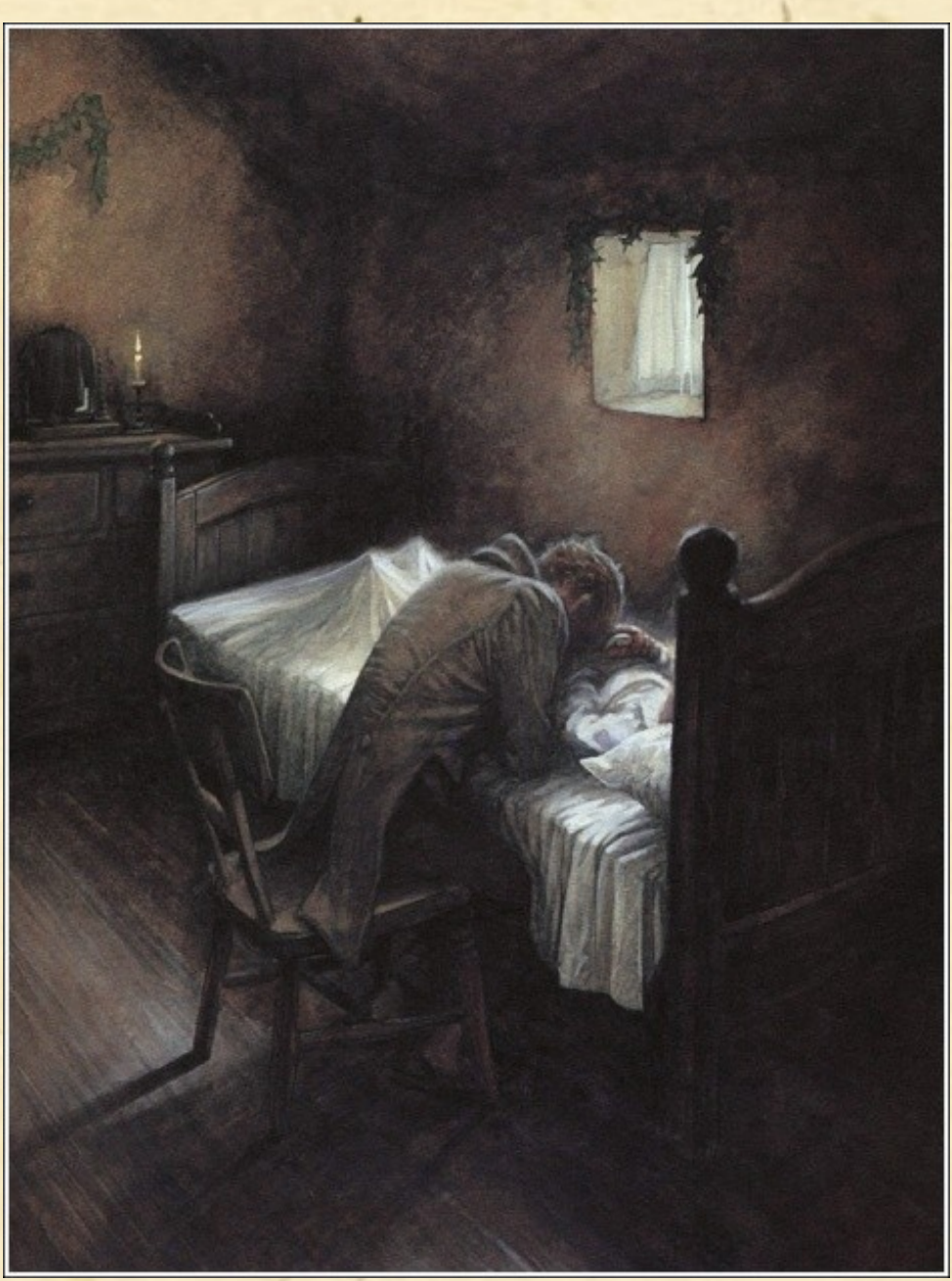

Se strânseră în jurul focului şi se puseră pe vorbă, în timp ce fetele şi mama continuau să coasă. Bob le povesti despre surprinzătoarea bunătate a nepotului domnului Scrooge, pe care nu-l văzuse decât o singură dată, şi care, întâlnindu-se cu el pe stradă în ziua aceea şi văzând că era cam – „era, aşa, cam abătut”, spuse Bob, întrebase care era cauza tristeţii lui.

— La care, spuse Bob, fiind un domn despre care se spun numai vorbe bune, i-am povestit, „îmi pare nespus de rău, domnule Cratchit, a spus el, şi îmi pare nespus de rău şi pentru buna dumitale soţie.” Dar, apropo, zău dacă ştiu cum de-a aflat.

— Ce anume, dragul meu?

— Cum ce? Că eşti o soţie bună, răspunse Bob.

— Toată lumea ştie! spuse Peter.

— Bună observaţie, băiete, strigă Bob plângând. Sper că ştie toată lumea, „Îmi pare nespus de rău, a spus el, pentru buna dumitale soţie. Dacă vă pot ajuta cu ceva, mi-a spus, întinzându-mi cartea de vizită, iată adresa mea. Vă rog să apelaţi la mine.” M-a uns pe suflet, spuse Bob plângând, nu atât pentru că ar putea să ne fie de folos, cât pentru bunătatea cu care mi-a vorbit. Parcă l-ar fi cunoscut pe Tim al nostru şi ştia ce simţim.

— Sunt sigură că are un suflet bun, spuse doamna Cratchit.

— Ai fi fost şi mai sigură, draga mea, îi răspunse Bob, dacă l-ai fi văzut şi ai fi vorbit cu el. Nu m-ar mira – ţine minte ce spun – dacă i-ar găsi lui Peter o slujbă mai bună.

— I-auzi, Peter, spuse doamna Cratchit.

— Şi pe urmă, strigă una dintre fete, Peter se va întovărăşi cu cineva şi va fi pe picioarele lui.

— Vorbeşti prostii, îi replică Peter cu un zâmbet forţat.

— Mai mult ca sigur că asta n-o să se întâmple într-o zi, două, spuse Bob. Mai e timp destul, draga mea. Dar oricum şi oricând ne vom despărţi unii de alţii, sunt sigur că nici unul dintre noi nu-l va uita, nu-i aşa, pe sărmanul Tim Degeţel şi nici această primă despărţire din familia noastră.

— Niciodată, tată, strigară toţi.

— Şi eu ştiu, spuse Bob, ştiu, dragii mei, că atunci când ne vom aminti cât de răbdător şi de blând era, deşi era doar un copilaş, un mic copilaş, nu ne vom mai ciondăni atât de uşor unii cu alţii, căci altminteri va însemna că am uitat de sărmanul Tim Degeţel.

— Nu, niciodată, tată! strigară toţi, din nou.

— Sunt foarte fericit, spuse mărunţelul Bob, sunt foarte fericit!

Doamna Cratchit îl sărută, fiicele lui îl sărutară, îl sărutară şi cei doi Cratchiţi mititei, iar Peter şi cu el îşi strânseră mâinile. O, spirit al lui Tim Degeţel, copilăreasca ta scânteie era de la Dumnezeu!

— Nălucă, spuse Scrooge, ceva îmi spune că se apropie clipa despărţirii noastre. Ştiu asta, dar nu ştiu cum va fi. Spune-mi, cine era cel pe care l-am văzut zăcând mort?

Fantoma Crăciunurilor Ce Vor Veni îl purtă, la fel ca mai înainte – deşi era altfel acum, se gândi Scrooge: într-adevăr, nu părea să fi existat vreo rânduială a acestor ultime viziuni, în afară de faptul că ele aparţineau viitorului – printre oamenii de afaceri, dar pe el însuşi nu i-l arătă. Duhul nu zăbovi deloc, ci merse mai departe, spre sfârşitul dorit acum, până ce Scrooge se rugă de el să se oprească o clipă.

— Fundătura prin care trecem acum în grabă, spuse Scrooge, este locul unde lucrez de multă vreme. Văd casa. Lasă-mă să văd ce voi fi în zilele ce vor urma!

Duhul se opri; mâna arăta în altă parte.

— Casa este acolo! exclamă Scrooge. De ce nu arăţi spre ea?

Degetul neîndurător nu se clinti.

Scrooge alergă spre fereastra biroului lui şi privi înăuntru. Era tot birou, dar nu mai era al lui. Mobilele nu erau aceleaşi şi silueta de pe scaun nu era el. Stafia arata în aceeaşi direcţie ca mai înainte.

O urmă din nou şi, întrebându-se de ce şi încotro mergea, o însoţi până ce ajunseră la o poartă de fier. Se opri să se uite în jur înainte de a intra.

Un cimitir. Ici sau colo, nefericitul al cărui nume era nevoit să-l afle acum zăcea sub pământ. Un loc venerabil, închis între ziduri de case; năpădit de iarbă şi de bălării, rod al morţii vegetaţiei şi nu al vieţii; sufocat de prea multe îngropăciuni; prea gras de-atâta ghiftuială. Un loc venerabil!

Stând printre morminte, duhul arătă cu degetul în jos, spre Unul. Scrooge înainta spre el tremurând. Stafia era la fel ca până atunci, dar el văzu îngrozit un nou înţeles în forma sa solemnă.

— Înainte de a mă apropia mai mult de piatra spre care arăţi, spuse Scrooge, răspunde-mi la o întrebare. Sunt acestea umbrele celor ce vor fi sau umbrele celor ce doar ar putea fi?

Dar Fantoma continua să arate în jos, spre mormântul lângă care stătea.

— Purtarea oamenilor anunţă un sfârşit anume, spre care ea îi conduce dacă şi-o menţin, spuse Scrooge.

Dar dacă ei se leapădă de ea, atunci sfârşitul va fi altul. Asta vrei să-mi arăţi?

Duhul era de neclintit, ca şi până atunci.

Scrooge se târî spre el, tremurând în timp ce mergea; şi, urmând degetul, citi pe piatra mormântului părăsit propriul său nume, EBENEZER SCROOGE.

— Eu sunt cel care zăcea în pat? strigă el cu lacrimi în ochi, căzând în genunchi.

Degetul se mişcă de la mormânt spre el şi iarăşi înapoi.

— Nu, duhule! O, nu, nu! Degetul nu se mişcă.

— Duhule! strigă el, agăţându-se cu disperare de mantia lui, ascultă-mă! Nu mai sunt cel care am fost. Nu voi fi cel ce aş fi fost dacă nu te-aş fi întâlnit. De ce-mi arăţi asta, dacă orice speranţă e pierdută pentru mine?

Pentru prima dată, mâna păru să tremure.

— Bunule duh, continuă el, târându-se în fata lui. Firea ta bună se va milostivi de mine şi îmi va ţine partea. Spune-

mi că mai pot schimba umbrele pe care mi le-ai arătat, ducând o altă viaţă!

Mâna cea bună tremură.

— Voi cinsti Crăciunul din adâncul inimii şi mă voi strădui să-l respect tot anul. Voi trăi în Trecut, Prezent şi Viitor. Duhurile celor trei vor dăinui în mine. Nu voi uita nicicând învăţămintele pe care mi le-au dat! O, spune-mi că pot şterge înscrisul de pe această piatră!

În deznădejdea lui, apucă mâna fantomatică. Aceasta încercă să se elibereze din strânsoare, dar Scrooge izbuti s-o reţină, cu forţa pe care i-o dădea rugămintea lui stăruitoare. Cu o forţă şi mai mare, duhul îl respinse.

Ridicându-şi mâinile într-o ultimă rugă pentru schimbarea destinului său, omul văzu cum gluga şi mantia stafiei se preschimbă. Duhul se împuţina, se prăbuşi şi se prefăcu într-un stâlp de pat.

STANŢA A CINCEA

Sfârşitul povestirii

DA! Stâlpul de pat era chiar al lui. Patul era al lui, odaia era a lui. Şi lucrul cel mai bun, cea mai mare fericire, timpul din faţa lui îi aparţinea şi putea aşadar să se îndrepte!

— Voi trăi în Trecut, Prezent şi Viitor! repetă Scrooge, dându-se jos din pat. Duhurile celor trei vor dăinui în mine. O, Jacob Marley! Cerul şi Crăciunul să fie slăvite! O spun în genunchi, bătrâne Jacob, în genunchi!

Era atât de agitat şi de înflăcărat de bunele sale intenţii, că glasul lui dogit abia de-l mai asculta. Plânsese în hohote cumplite în confruntarea cu duhul şi faţa îi era scăldată în lacrimi.

— N-au fost smulse! strigă Scrooge, luând în braţe una din draperiile patului, n-au fost smulse cu inele cu tot! Sunt aici – eu sunt aici – umbrele celor ce ar fi putut fi pot fi alungate. Vor fi alungate. Ştiu că vor fi!

În tot acest timp, mâinile lui îşi făceau de lucru cu veşmintele; le întorcea pe dos, le aşeza cu susul în jos, le sfâşia, le răsucea, făcându-le părtaşe la tot felul de năstruşnicii.

— Nu ştiu ce să fac! strigă Scrooge, râzând şi plângând în acelaşi timp şi înfăşurându-se cu ciorapii precum Laocoon cu şerpii. Mă simt uşor ca o pană, fericit ca un înger, vesel ca un şcolar. Sunt ameţit ca un beţivan. Un Crăciun fericit tuturor! Un An Nou bun întregii lumi! Salut! Hei, voi toţi! Salut!

O zbughi în salon, dar acolo nu stătu locului, se învârtea tot timpul.

— Uite cratiţa cu terci! strigă Scrooge, ţâşnind din nou şi dând roată căminului. Uite uşa pe care a intrat fantoma lui Jacob Marley! Uite colţul unde s-a aşezat Fantoma Crăciunului Prezent! Uite fereastra de unde am văzut duhurile rătăcitoare! Totul e în bună rânduială, totul e adevărat, toate s-au întâmplat. Ha, ha, ha!

Pentru un om care nu mai râsese de atâţia ani de zile, era cu adevărat un râs splendid, un râs absolut fantastic! Era tatăl unui lung, lung şir de râsete nemaipomenite!

— Nu ştiu în ce zi suntem, spuse Scrooge. Nu ştiu cât timp am stat printre duhuri. Nu ştiu nimic. Sunt ca un bebeluş. Dar nu contează. Nu-mi pasă. Prefer să fiu un bebeluş. Hei, voi, salut! Vă salut!

Efuziunile lui fură domolite de dangătele de clopot cele mai vesele pe care le auzise vreodată. Cling, clang, ciocănel; ding, dong, clopot greu. Clopot, dong, ding; ciocănel, clang, cling! Ah, minunat, minunat!

Alergă la fereastră, o deschise şi scoase capul. Nici pâclă, nici ceaţă; ger senin, strălucitor, jovial, însufleţitor; un ger care-i cântă sângelui ca să danseze; lumina aurie a soarelui; cer divin; aer bun, curat; clopote vesele. Ah, minunat, minunat!

— Ce zi e azi? strigă Scrooge spre un băiat de pe stradă, în haine de sărbătoare, care hoinărea probabil pe acolo.

— Ce? îi răspunse băiatul din cale-afară de mirat.

— Ce zi e azi, drăguţule? spuse Scrooge.

— Azi! răspunse băiatul. Păi, e ZIUA DE CRĂCIUN.

— E Ziua de Crăciun! Îşi spuse Scrooge. N-am pierdut-o. Tot ce au făcut duhurile s-a petrecut într-o singură

noapte. Ele pot face orice. De bună seamă că pot! Salut, drăguţule!

— Salut! Îi răspunse băiatul.

— Ştii prăvălia cu păsări, a doua stradă de aici, pe colţ? se interesă Scrooge.

— Cred şi eu c-o ştiu! răspunse flăcăul.

— Deştept băiat! spuse Scrooge. Minunat băiat! Nu ştii cumva dacă au vândut curcanul premiat, care era agăţat acolo? Nu curcanul cel mic, ci ăla mare.

— Ăla mare cât mine? întrebă băiatul.

— Delicios băiat! E o plăcere să stai de vorbă cu el. Da, iezişorule.

— Mai e agăţat şi acum acolo, răspunse băiatul.

— Da, mai este? spuse Scrooge. Du-te şi cumpără-l.

— Ei, pe naiba! exclamă băiatul.

— Nu, zău, spuse Scrooge. Vorbesc serios. Du-te şi cumpără-l şi spune-le să vină cu el aici, ca să le arăt unde să-l ducă. Întoarce-te cu omul, şi o să-ţi dau un şiling, întoarce-te cu el în mai puţin de cinci minute, şi îţi dau jumătate de coroană!

Băiatul o zbughi ca din puşcă. Nici un puşcaş cu mâna sigură pe trăgaci nu ar fi fost atât de iute.

— O să i-l trimit lui Bob Cratchit, şopti Scrooge, frecându-şi mâinile şi prăpădindu-se de râs. N-o să ştie cine i l-a trimis. E de două ori mai mare decât Tim Degeţel. Joe Miller însuşi n-a făcut vreodată o glumă atât de bună ca această surpriză pentru Bob!

Mâna cu care scrise adresa nu era prea sigură, dar, oricum, reuşi s-o scrie, apoi coborî să deschidă uşa dinspre stradă, pregătindu-se pentru sosirea omului de la prăvălia de păsări, în timp ce stătea acolo, aşteptându-l, privirea îi căzu pe ciocănaşul de la uşă.

— O să-l iubesc toată viaţa! strigă Scrooge mângâindu-l. Înainte, abia de mă uitam la el. Ce expresie cinstită are faţa lui! E un ciocănaş minunat! – Iată curcanul! Hei, salut! Ce mai faci? Un Crăciun fericit!

Era un curcan pe cinste! Dar era o pasăre care n-ar fi putut sta pe picioarele ei. I s-ar fi înmuiat sub ea, într-o clipită, ca beţele de ceară pentru peceţi.

— A, dar e cu neputinţă să fie dus în Camden Town, spuse Scrooge. Trebuie să iei o trăsură.

Chicoteala cu care spuse acestea, chicoteala cu care plăti curcanul, chicoteala cu care plăti trăsura, chicoteala cu care îl răsplăti pe băiat fură mai prejos doar de chicoteala cu care se aşeză din nou pe scaun, cu răsuflarea tăiată, şi chicoti până ce izbucni în plâns.

Nu-i fu uşor să se bărbierească, fiindcă mâna continua să-i tremure foarte tare şi bărbieritul cere atenţie mare, chiar dacă nu dansezi în acelaşi timp. Dar dacă şi-ar fi tăiat vârful nasului, şi-ar fi lipit un plasture pe el şi ar fi fost foarte mulţumit.

Se îmbrăcă frumos, „cu hainele cele mai bune” şi, în sfârşit, ieşi în stradă. Oamenii se perindau pe afară, aşa cum îi văzuse el împreună cu Fantoma Crăciunului Prezent; şi, mergând cu mâinile la spate, Scrooge îi privea pe toţi cu un zâmbet fericit, într-un cuvânt, avea o figură atât de plăcută, de atrăgătoare, încât trei sau patru persoane bine dispuse îi spuseră: „Bună dimineaţa, domnule! Un Crăciun fericit!” Iar Scrooge avea să spună adesea după aceea că, dintre toate sunetele prietenoase pe care le auzise în viaţa lui, acelea fuseseră cele mai prietenoase pentru auzul lui.

Nu mersese prea departe, când îl văzu venind spre el pe domnul corpolent care intrase în casieria lui cu o zi înainte şi îl întrebase : „Firma «Scrooge şi Marley», bănuiesc?” Simţi un junghi în inimă gândindu-se cum îl va privi acel bătrân domn când se vor întâlni; dar cunoştea drumul care se aşternea în faţa lui şi îl urmă.

— Dragul meu domn, spuse Scrooge, mărind pasul şi luându-i bătrânului domn amândouă mâinile. Ce mai faceţi? Sper că aţi izbutit ieri. Aţi fost foarte amabil. Un Crăciun fericit, domnule!

— Domnul Scrooge?

— Da, spuse domnul Scrooge. Acesta este numele meu şi mă tem că nu e prea plăcut pentru dumneavoastră,

îngăduiţi-mi să vă cer iertare. Şi vă rog să aveţi bunătatea să... Şi Scrooge îi şopti ceva la ureche.

— Doamne sfinte! strigă domnul, de parcă-i pierise răsuflarea. Dragă domnule Scrooge, vorbiţi serios?

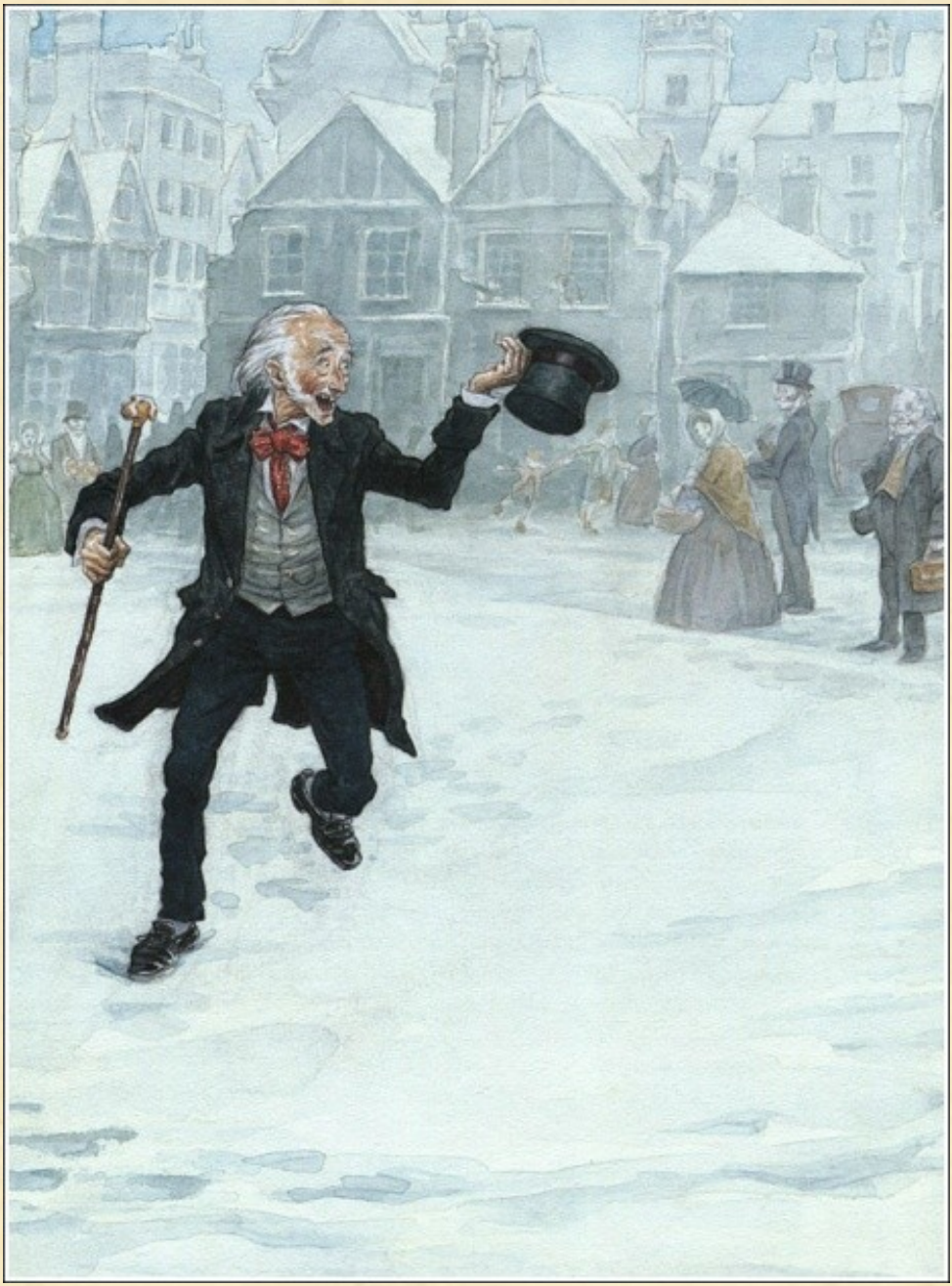

— Vă rog, spuse Scrooge. Nici un bănuţ mai puţin. Vă asigur că voi fi răsplătit cu vârf şi îndesat, îmi faceţi această favoare, vă rog.

— Dragă domnule, spuse celălalt, strângându-i mâna, nici nu ştiu ce să spun faţă de această mărini...

— Nu spuneţi nimic, vă rog, îi răspunse Scrooge. Veniţi pe la mine. Veţi veni la mine?

— Voi veni! strigă bătrânul domn. şi era limpede că era hotărât s-o facă.

— Vă mulţumesc, spuse Scrooge. Vă rămân îndatorat Mii de mulţumiri. Să v-ajute Dumnezeu! Se duse la biserică, se plimbă pe străzi, privi oamenii care se vânzoleau de colo-colo, mângâie copilaşii pe cap, vorbi cu cerşetorii, se uită în jos, spre bucătăriile caselor, şi în sus, spre ferestre, şi descoperi că toate acestea îi făceau plăcere. Nu visase niciodată că o plimbare – că, de fapt, orice – îl putea face atât de fericit. După-amiază, îşi îndreptă paşii spre casa nepotului său.

Trecu prin faţa uşii de nenumărate ori până să-şi facă în cele din urmă curajul să urce scara şi să bată la uşă. Dar îşi luă inima-n dinţi şi bătu.

— Stăpânul tău e acasă, draga mea? o întrebă Scrooge pe fată. Frumuşică fată! Foarte frumuşică.

— Da, domnule.

— Unde e, scumpo? întrebă Scrooge.

— În sufragerie, domnule, împreună cu doamna. Vă conduc eu sus, dacă doriţi.

— Îţi mulţumesc, dar mă cunoaşte, spuse Scrooge cu mâna pe clanţa uşii dinspre sufragerie. Am să intru aici, draga mea.

Apăsă uşor clanţa şi băgă încet capul pe uşă. Şedeau la masă (care era aranjată ca de sărbătoare), fiindcă gospodinele tinere sunt foarte pretenţioase în privinţa asta şi se îngrijesc să fie toate aşa cum se cuvine.

— Fred! spuse Scrooge.

Doamne, Dumnezeule, ce se mai sperie nepoata lui prin alianţă! În clipa aceea Scrooge uitase că ea şedea în

colţul unde se afla scăunelul pentru picioare, căci altminteri n-ar făcut cu nici un chip una ca asta.

— Sfinte Doamne, strigă Fred, cine e?

— Eu sunt. Unchiul tău, Scrooge. Am venit la masă. Îmi îngădui să intru, Fred?

Cum să nu-i îngăduie să intre? Păi, a fost o minune că nu i-a smuls braţul din încheietură! În cinci minute se simţea ca acasă. Nu mai pomenise o primire mai călduroasă. Nepoata lui era neschimbată. La fel şi Topper, când sosi şi el. La fel şi sora cea durdulie, când veni şi ea. La fel arătau toţi, când sosiră şi ei. Minunată petrecere, minunate jocuri, minunată înţelegere, mi-nu-na-tă fericire!

Dar a doua zi dimineaţă se duse devreme la birou. O, da, ajunse devreme, îşi dorea tare mult să ajungă primul şi să-l prindă pe Bob Cratchit că întârzie! Chiar asta îşi pusese în gând.

Şi izbuti, într-adevăr, izbuti! Ceasul bătu de nouă. Nici urmă de Bob. Şi un sfert. Nici urmă de Bob. Întârzie exact optsprezece minute şi jumătate. Scrooge şedea cu uşa larg deschisă, ca să-l poată vedea când intră în Cutie.

Îşi scoase pălăria înainte de a deschide uşa; îşi scoase apoi şi şalul.

Într-o clipită era pe scaunul lui, mâzgălind iute cu tocul, de parcă ar fi încercat să prindă din urmă ora nouă.

— Salut! bombăni Scrooge, încercând să imite cât mai bine tonul lui obişnuit. Cum îndrăzneşti să vii la ora asta?

— Vă rog foarte mult să mă iertaţi, domnule, spuse Bob. Am întârziat, într-adevăr.

— Ai întârziat? întrebă Scrooge. Da. Cred că da. Pofteşte aici, domnule, te rog.

— Nu se întâmplă decât o dată pe an, domnule, se rugă Bob, ieşind la iveală din Cutie. Nu se va mai repeta. Am cam petrecut şi eu ieri, domnule.

— Ştii ceva, prietene? spuse Scrooge, n-am de gând să mai admit asemenea lucruri. De aceea, continuă el, sărind de pe scaun şi dându-i lui Bob un ghiont atât de puternic, încât acesta ajunse clătinându-se înapoi, în Cutie. şi de aceea, îţi voi mări salariul!

Bob începu să tremure şi se apropie puţin de riglă, îi trecu prin minte să-l pocnească pe Scrooge cu ea, să-l ţină bine şi să strige după ajutor în fundătură, cerând oamenilor să aducă o cămaşă de forţă.

— Un Crăciun fericit, Bob! spuse Scrooge, cu o sinceritate care nu putea fi pusă la îndoială, în timp ce-l bătea pe spate, îţi doresc un Crăciun fericit, Bob, bunul meu prieten, cum nu ţi-am dorit de ani de zile! O să-ţi măresc salariul şi o să mă străduiesc să-ti ajut familia nevoiaşă. O să discutăm despre treburile tale chiar astăzi după-amiază, la un castron cu cruşon fierbinte de Crăciun! Îngrijeşte-te de foc şi mai cumpără o găleată de cărbuni înainte de a mai pune un punct pe i, Bob Cratchit!

Scrooge a făcut mai mult decât a promis. A făcut tot ce promisese şi multe altele pe deasupra; iar pentru Tim Degeţel, care NU murise, a fost ca un al doilea tată. A devenit un prieten atât de bun, un stăpân atât de bun şi un om atât de bun, cum nu se mai văzuse în bunul şi bătrânul oraş, în nici un alt bun şi bătrân oraş, orăşel sau târg, şi nici în toată buna şi bătrâna lume. Unii râdeau văzându-l atât de schimbat, dar el îi lăsa să râdă şi nu se sinchisea de ei; fiindcă era îndeajuns de înţelept ca să ştie că pe acest

pământ, niciodată, dar niciodată, nu s-a petrecut ceva bun, fără ca unii oameni să se prăpădească de râs la început; şi ştiind că asemenea oameni sunt oricum orbi, se gândea că e mai bine să-şi încreţească ochii a râs, decât să-şi manifeste boala într-un mod mai puţin

atrăgător. Propria lui inimă râdea şi asta-l mulţumea pe deplin.

N-a mai avut nici o legătură cu duhurile, dar a trăit după aceea conform Principiului Abstinenţei Totale; şi se spunea întotdeauna despre el că ştie să ţină Crăciunul, dacă există vreun om în viaţă care să ştie într-adevăr acest lucru. Să dea Dumnezeu să se poată spune asta şi despre noi, despre noi toţi! Şi, după cum a spus Tim Degeţel, să ne dea Dumnezeu sănătate, tuturor!

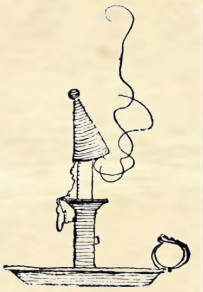

<SFÂRŞIT>

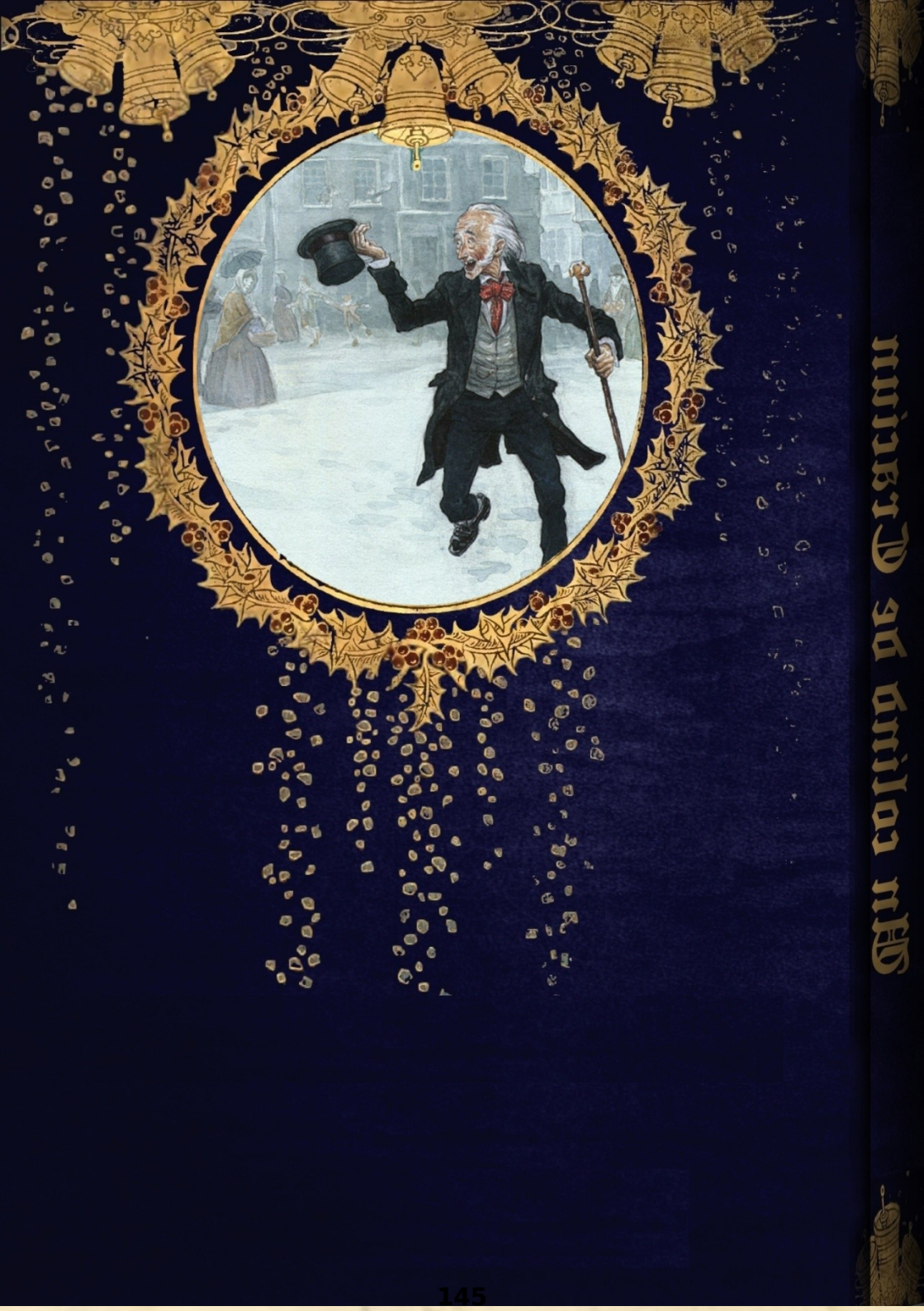
The Coming of Tiny Tim